

OPINNÄYTETYÖ

Vesienhoito on yhteistyötä Yhteisöllisyyden kehittäminen paikallisessa vesienhoitotyössä Pälkäneellä

Hanna Alanen

Yhteisöpedagogin koulutus (AMK)

(210 op)

Arvioitavaksi jättämisaika

(5/2023)

TIIVISTELMÄ

Humanistinen ammattikorkeakoulu
Yhteisöpedagogin koulutus (AMK)

Tekijä: Hanna Alanen

Opinnäytetyön nimi: Vesienhoito on yhteistyötä. Yhteisöllisyyden kehittäminen paikallisessa vesienhoitotyössä Pälkäneellä

Sivumäärä: 96 ja 11 liitesivua

Työn ohjaaja: Susanna Pitkänen

Työn tilaaja: Suvi vesiensuojeluhanke

Pälkäneellä toimitaan aktiivisesti vesienhoidon parissa. Käynnissä olevaa työtä vetää tällä hetkellä Suvi vesiensuojeluhanke ja hankkeen jälkeen työtä jatkaa Aito Suvi yhdistys. Yhteisenä tavoitteena on säilyttää Pälkäneen puhtaat vedet jälkipolville ja taata sitä kautta kunnan elinvoimaisuus.

Tavoitteen toteutumiseen tarvitaan väestön laaja-alainen tuki, minkä vuoksi toimintaa on jatkuvasti tehtävä tunnetuksi ja saatava mukaan uusia aktiivisia toimijoita ja tukijoita. Haluttiin selvittää millaisia ajatuksia paikallisella väestöllä ja paikkakunnalla mökkeilevillä on vesienhoidosta ja heidän valmiudestaan osallistua toimintaan tai tukea sitä taloudellisesti. Lisäksi haluttiin löytää keinoja tietoisuuden lisäämiseksi ja ihmisten osallistamiseksi.

Tietopohjaa rakennettiin kansalaisaktiivisuudesta ja vapaaehtoistyöstä, ihmisten motivoitumisesta ja sitoutumisesta siihen sekä toiminnan markkinoinnista ja tulevaisuusajattelusta. Työ on kokonaisuudessaan laadullinen, monimenetelmällinen tapaustutkimus. Se sisälsi paikalliselle väestölle suunnatun kyselytutkimuksen, sekä muihin vesistötoimijoihin vertaamisen haastatteluineen.

Lopputuloksena syntyi joukko erilaisia toimenpide-ehdotuksia ja havaintoja, jotka asettuvat kolmen teeman alle. Nämä ovat yhteisöllinen tekeminen, motivoituneet tekijät ja tukijat, sekä hyvä tunnettuus. Aineistonkeruussa käytetty kysely luotiin palvelemaan aktivointikeinona ja tiedonkeruumenetelmänä myös tulevan kesän kohtaamisissa ihmisten kanssa.

Kaiken keskiössä on se, että vesienhoito on yhteistyötä, jossa jokaisella on oma osansa. Opinnäytetyön myötä mukaan saatiin uudenlainen lähestymistapa, johon liittyy erilaisten toimijoiden helppo mukaan tulo, tekemisen mielekkyys sekä yhteisöllisyyden tuoma voima.

Asiasanat: Yhteisöllisyys, vesienhoito, yhteistyö, vapaaehtoistyö, motivaatio

ABSTRACT

Humak University of Applied Sciences
Degree Programme in NGO and youth work, Bachelor's Degree

Author: Hanna Alanen

Title: Water management is cooperation. Community development in local water management work in Pälkäne

Number of Pages: 96 and 11 attachment pages

Supervisor: Susanna Pitkänen

Commissioned by: Suvi - water protection project

Pälkäne is active in water management. Ongoing work is currently being pulled by “Suvi” water protection project and after the project the work will be continued by the ”Aito Suvi” association. A common goal is to preserve the clean waters of Pälkäne for posterity.

Achieving this goal requires broad support from population, which is why there is vivid activity to promote and involve new active members and supporters. The purpose of the thesis was to find out what kind of thoughts do the local population and those who live in the locality part-time have about water management, and their readiness to participate in or financially support the activity. In addition it was wanted to find ways to raise awareness and engage people.

The theoretical section explores civic engagement, volunteering, people’s motivation and commitment to it, as well as marketing of operations and future-oriented thinking. The thesis is an overall qualitative, multi-method case study. It included a local survey of the population, as well as comparisons with other water protecting associations with interviews.

The end result was a series of different proposals for measures and observations, which are based in the thesis on three themes. These are communality activities, motivated creators and supporters, and good notoriety. The survey used in data collection was created to serve as means of activation and as a data collection method also in the upcoming summer’s encounters with people.

At the heart of it all is that water management is a collaboration in which everyone has a part to play. This thesis gave a new approach which highlights easy involving, meaningfulness of doing and the power of communality.

Keywords: Communality, water resources management, cooperation, voluntary work, motivation

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO.....	6
2	TILAAJA JA TOIMINTAYMPÄRISTÖ	7
	2.1 Suvi vesiensuojeluhanke ja Aito Suvi yhdistys	7
	2.2 Vesienhoito	8
	2.3 Pälkäneen malli.....	10
	2.4 Yhteisöpedagogin rooli vesienhoidossa.....	11
3	TIETOPOHJA JA KÄSITTEET	13
	3.1 Yhteisöllisyys ja yhteisöllinen toiminta.....	13
	3.2 Osallisuus, osallistuminen ja osallistaminen	14
	3.3 Sitoutuminen ja sitouttaminen	16
	3.4 Kansalaisaktiivisuus.....	18
	3.5 Vaikuttava vapaaehtoistyö	19
	3.6 Motivaatio	22
	3.7 Toiminnan markkinointi	25
	3.8 Nuoret ympäristötoimijoina.....	29
	3.9 Tulevaisuusajattelu ja ennakointi.....	30
4	MENETELMÄT	32
5	KYSELY PÄLKÄNEEN VESISTÄ KIINNOSTUNEILLE.....	33
	5.1 Kyselyn toteutus ja tiedonkeruu	34
	5.2 Kyselyn vastausten käsittely	36
	5.3 Vesistökyseleyn vastaajat	37
	5.4 Vesistökyseleyn tulokset	41

6	ESIMERKKEJÄ MUISTA VESISTÖTOIMIJOISTA.....	54
6.1	Haastattelujen toteutus ja tiedonkeruu	55
6.2	Haastatteluaineiston käsittely	57
6.3	Pidä Saaristo Siistinä ry	57
6.4	Virtavesien hoitoyhdistys ry	59
6.5	Kiimingin-Jäälin vesienhoitoyhdistys ry	62
7	TULOKSET JA ANALYYSI	66
8	YHTEISÖLLINEN TEKEMINEN	68
8.1	Talkootoiminta.....	68
8.2	Osallistavat keskustelu- ja suunnittelutilaisuudet	69
8.3	Muut yhteisölliset tapahtumat.....	71
9	MOTIVOITUNEET TEKIJÄT JA TUKIJAT	72
9.1	Sitoutuneet toimijat.....	72
9.2	Joukkoon kuulumisen symbolit	74
9.3	Nuoret mukaan toimintaan.....	75
9.4	Omantasoinen ja helppo tukeminen mahdolliseksi kaikille	76
9.5	Vapaaehtoistyön moninaisuus	78
10	HYVÄ TUNNETTUUS	79
10.1	Monipuolinen näkyvyys	79
10.2	Läpinäkyvä viestintä.....	80
10.3	Vesienhoito on yhteistyötä	81
11	JOHTOPÄÄTÖKSET	83
12	ARVIOINTI JA POHDINTA	84
12.1	Luotettavuus ja eettisyys	85
12.2	Oma arviointi.....	87
12.3	Tilaajan arviointi.....	89
	LÄHTEET	90

1 JOHDANTO

Tämä opinnäytetyö on tehty pälkäneläisen Suvi vesiensuojeluhankkeen toimeksiannosta kar- toittamaan paikallisten näkemyksiä vesienhoitotyöstä ja kehittämään ideoita toiminnan vahvis- tamiseksi ja näkyvyyden lisäämiseksi. Aiheen valinnalla tuodaan esiin yhteisöpedagogin osaa- misen laaja-alaista hyödynnettävyyttä. Siinä rakennetaan vahvaa, paikallista tulevaisuuden yh- distystoimintaa, jolla on myös laajemmat vaikutukset sekä ihmisten että luonnon hyvinvointiin. Nykyisen vesienhoitotyön keskiössä on pelloilta ja metsistä kertyvän ja järviin päätyvän haja- kuormituksen vähentäminen. Vesien hajakuormituksesta merkittävin osuus on maataloudella. Ravinteiden pysyminen pelloilla viljelykasvien käytössä on maanviljelijöidenkin etu, mutta heille ei voi jättää koko vastuuta vesienhoidosta. Vaikka vesienhoitotoimenpiteiden toteutuk- sessa avainasemassa ovat maanomistajat, on kyse laajemman joukon asiasta. Tarvitaan yhtei- söllisyyttä ja yhteistä tahtotilaa ratkaista vesien ongelmat, jotta voimme jättää puhtaat vedet jälkipolville. Tarvitaan tulevaisuuteen suuntautuvaa ajattelua ja osin nykyisten ajattelutapojen muutosta. Tässä opinnäytetyössä ei perehdytä vesienhoidon käytännön toimenpiteisiin, kun- nostushankkeiden organisointiin tai varsinaiseen rahoitukseen. Ne eivät ole yhteisöpedagogin toimialaa ja niiden suhteen Pälkäneellä on jo olemassa olevaa tietotaitoa ja verkostot asioiden eteenpäin viemiseksi. Tässä pyritään selvittämään, miten vesienhoidolle saataisiin kattava ja laaja-alainen tuki paikallisen väestön keskuudessa sekä siihen, millainen yhteisöllisyys ja osal- lisuus parhaiten sitä edistäisi ja minkälaisilla keinoilla näitä voitaisiin tavoitella.

Työ muotoutui selvittämään väestön tietoisuutta ja ajatuksia vesienhoidosta sekä motivaatiosta olla mukana edistämässä sitä. Kohderyhmä koostui Pälkäneen vakituksista kuntalaisista, sekä heistä, jotka viettävät Pälkäneellä osan vuodesta mökkeillen. Tavoitteen saavuttamiseksi tuo- tettiin pälkäneläisille vaki- ja kausiasukkaille suunnattu kysely. Sen tarkoituksena on palvella tiedon lähteenä myös opinnäytetyön valmistumisen jälkeen. Samalla pyrittiin selvittämään niitä keinoja, joilla vesienhoitomyönteinen ilmapiiri saataisiin leviämään niin, että paikalliset koki- sivat asian omakseen ja olisivat valmiita tukemaan vesienhoitoa myös taloudellisesti. Tietopoh- jaa rakennettiin kansalaistoimintaan ja vapaaehtoistyöhön, motivaatioon ja sitoutumiseen, sekä tulevaisuusajatteluun liittyvästä aineistosta. Haastattelujen avulla tehtiin vertailevaa tutkimusta muihin vastaavan kaltaisilla päämäärillä toimiviin tahoihin. Pyrittiin löytämään käyttökelpoisia vinkkejä ja hyväksi havaittuja tapoja paikallisen toiminnan toteuttamiseen. Tavoitteena oli koo- tun tiedon valossa luoda ehdotuksia toiminnan kehittämiseksi. Toiveissa oli ennen kaikkea työ, josta on käytännön hyötyä tilaajalle.

2 TILAAJA JA TOIMINTAYMPÄRISTÖ

Aluksi kerrotaan työn tilaajana toimivasta tahosta ja sen tekemästä työstä ja toimintamallista. Samalla esitellään väestöllistä ja maantieteellistä toimintaympäristöä, joilla on oleellinen merkitys työn luonteelle. Lisäksi avataan toimialaan liittyvää toimintaympäristöä ja yhteisöpedagogin roolia siinä.

2.1 Suvi vesiensuojeluhanke ja Aito Suvi yhdistys

Tämän opinnäytetyön tilaajana toimii Suvi-hanke. Se on Luopioisten Säästöpankkisäätiön vuonna 2021 käynnistämä vesiensuojeluhanke Pälkäneellä. Ympäristöministeriö rahoittaa hanketta Vesiensuojelun tehostamisohjelman kautta. Hankkeen tarkoituksena on hankkia ja koota tietoa paikallisten vesistöjen tilasta. Toiminta-aikanaan Suvi-hanke luo laaja-alaiset yhteistyöverkostot, joita tarvitaan vesienhoitotyössä. Toiminta keskittyy pelloilta, metsistä ja soilta kertyvän hajakuormituksen vähentämiseen. (Suvi 2022g, 2.)

Pälkäne on vajaan 6500 asukkaan maaseutumainen kunta Pirkanmaalla. Pälkäneen asutus jakaantuu kolmeen isompaan taajamaan ja lukuisiin pienempiin kyliin ja haja-asutusalueelle. Pinta-alaltaan Pälkäne on 739 km², josta 178 km² on vettä. (Pälkäneen kunta 2023.) Pälkäneellä on noin sata järveä, lähimpään rantaan on joka paikasta lyhyt matka. Pälkäneen järvien tilanne on vielä pääosin hyvä, mutta nekkään eivät ole suojassa samalta rehevöitymiskehitykseltä, josta monet muutkin eteläisen Suomen järvet kärsivät. Suvi-hanke on käynnistetty pysäyttämään tuo kehitys. (Suvi 2022f.) Vesien tila ja ympäröivä luonto ovat merkittäviä tekijöitä pälkäneläisille. Pälkäneen vesistöt vetävät kuntaan sekä asukkaita, että mökkiläisiä. Pälkäneellä on reilu 4400 kesämökkiä. Puhtaiden vesien säilyminen on ratkaisevan tärkeää Pälkäneen elinvoiman kannalta. (Suvi 2022e.)

Tiiviissä yhteistyössä Suvi-hankkeen kanssa Pälkäneellä toimi Nuorten virta -hanke vuosina 2021 ja 2022. Se oli pälkäneläisille nuorille suunnattu ympäristö- ja yrittäjyyskasvatushanke, joka keskittyi vesiensuojeluun. Sen järjestämän vesistölähettiläs-koulutuksen kävi 35 nuorta keväällä 2021. Vesistölähettiläät järjestivät vesistö-pajoja kaikille 4–6-luokkalaisille alakoululaisille. Pajoissa 250 lasta tutki kotiseutunsa vesiä erilaisin havainnointikeinoin ja saivat tietoa vesien tilasta ja eliöstöstä. Osa nuorista vesistölähettiläistä työllistyi kesäksi 2021 ja 2022 esit-

telemään Suvi-hanketta erilaisissa tapahtumissa sekä kotisivuilla ja sosiaalisen median kanavissa. Nuoret havaitsivat, että mökkiläisten ja ranta-asukkaiden kohtaaminen kasvatusten eri puolilla kuntaa oli erittäin antoisaa. (Suvi 2022d, 2; 2022c, 22–23; 2022b, 24.)

Suvi-hanke päättyi vuoden 2023 lopussa. Toiminnan jatkumisen turvaamiseksi perustettiin jo vuonna 2021 Aito Suvi ry (entinen Aito Suvi -kannatusyhdistys ry). Hanke ja kannatusyhdistys tekevät tiivistä yhteistyötä. Jatkossa yhdistys voi toimia kunnostushankkeiden hakijana, joka vastaa kokonaisuudesta suunnittelusta toteutukseen ja rahoituksen hankkimiseen. Rahoitusta kunnostustoimille on mahdollista saada valtiolta tai EU:lta. Lisäksi yhdistys hankkii varoja hankkeiden omarahoitusosuuksia varten. (Aito Suvi kannatusyhdistys 2022; Suvi 2022a.) Vaikka tämän opinnäytetyön tilaajana toimiikin Suvi-hanke, se on laadittu hyödyttämään sekä hanketta, että yhdistystä. Tästä johtuen tilaajatahoon viitataan jatkossa pelkistetyllä nimellä Suvi ja sillä tarkoitetaan sekä hanketta, että yhdistystä.

2.2 Vesienhoito

Vesistöt ovat kautta aikojen olleet merkityksellisiä suomalaisille, ja ne ovat suurelta osin vaikuttaneet siihen, miten Suomi on kehittynyt ja vaurastunut. Sekä yksilöiden henkilökohtainen, että kansallinen identiteettimme ja elämämme nojaavat vahvasti maamme runsaisiin vesistöihin. Yhteisöt ja yksilöt ovat riippuvuussuhteessa vesistöihin. Kiinteä ja elintärkeä vuorovaikutus veteen luo pohjan vesistöistä huolehtimiselle. Vesi on elämän perusedellytys ja itsessään monimutkainen ja moniulotteinen systeemi. Vesi on samaan aikaan osa globaalia järjestelmää ja toisaalta vahvasti paikallinen elementti. Yhtä monitahoista on ihmisen ja vesien suhde. (Schönach 2021, 105–107, 112, 137.) Vesille tehtävät toimet ovat paikallisia, vaikka niiden vaikutukset ovat paljon laajempia. Paikallinen suhde vesistöihin motivoi ihmisiä parhaiten.

Vesistöt ovat tarjonneet ihmisille erilaisia mahdollisuuksia löytää elinkeinoja, tehdä työtä ja virkistyä. Vesien ympärille on historian saatossa muodostunut paljon myös yhteisöllistä tekemistä, kuten kalastus, hylkeenpyynti tai tukinuitto. Vesitiet ja talvella jäätyneiden vesien mahdollistamat reitit ovat avanneet ja ylläpitäneet kulkuväyliä ihmisille ja tavaroille niin Suomen sisällä, kuin rajojen ulkopuolellekin. (Mt., 2021, 110, 112–113.) Vedet ovat yhteinen asia, jossa jokaisen yksilön teoilla on merkitystä. Kuitenkin tulosten saavuttaminen vaatii yhteistyötä.

Ihmisen pyrkiessä kohti vaurautta ja hyvinvointia, ovat vesistöt olleet keskeisiä vaikuttimia, luoden mahdollisuuksia ja toisaalta rajoittaen niitä. Ranta on paikka, jossa vesi ja maa kohtaavat. Rantojen merkitys ihmisen ja veden vuorovaikutuksellisessa suhteessa on merkittävä. Vesiä on muokattu rajusti ihmisen toimesta. Virtavedet on valjastettu voimalaitosten käyttöön ja tuhansia järviä on kuivatettu viljelyn tieltä. Ajattelulle ja toiminnalle on ollut leimaavaa, että ihmisen ja talouden kasvun tarpeet ovat menneet luonnon tarpeiden edelle. Toisaalta myös eri tahojen tarpeet, saadut hyödyt ja toisille aiheutuneet haitat ovat usein olleet ristiriidassa keskenään. (Mt., 2021, 106, 108, 118–119, 121–126, 131–132.)

Tiedon puute ja ylisuuret kuvitelmat vesistön kyvystä puhdistaa itse itseään on ajanut käyttämään järviä viemäreinä ja kaatopaikkoina. Suoranainen luontoa vahingoittava toiminta on jatkunut pitkään myös sen jälkeen, kun on alettu huomaamaan toiminnan vahingollisuus. Vesien suojelun ensimmäinen nousu koettiin 1960- ja 1970-luvuilla, jolloin kiinnitettiin huomiota suo-raan vesistöihin laskettaviin päästöihin. Yleinen mielipide vaati toimia ja vapaaehtoinen paikallinen suojelutyö yleistyi. Rajoitusten ja säännösten kautta sekä puhdistusmenetelmien kehittymisen myötä kokonaisjätevesikuormitus saatiin käännettyä laskuun. Maa- ja metsätaloudesta sekä turvetuotannosta kertyvä hajakuormitus on noussut vesien suojelun keskiöön vasta viimeisten 20–30 vuoden aikana. (Mt., 2021, 126–134.)

Vesien suojelutyön rinnalle on noussut vesien kunnostustyö. Se kertoo muuttuneista asenteista ja arvoista. Enää ei riitä, että ihmisen voimakkaasti muokkaamia vesistöjä suojeltaisiin uusilta saastumisilta vaan erilaisin menetelmin pyritään palauttamaan niitä aiempaan tilaansa tai edesauttamaan niiden toipumista. 2000-luvun kunnostusten pääasiallinen tarkoitus on ollut veden laadun ja vesistöjen virkistyskäyttömahdollisuuksien parantaminen. Historia osoittaa, että hyvin usein ihmisten toimien seuraukset eivät ole olleet ennalta arvattavissa. On tehty suuria virhearvioita ihmisten toimien vaikutuksista vesiympäristön reagoitua odottamattomilla tavoilla. (Mt., 2021, 120–121, 134–137.) Aiempien epäonnistumisien varjo lankeaa myös tämän päivän suojelutyön ylle. Käytettävissä on nykyisin kuitenkin valtavan paljon enemmän tietoa vesiekosysteemistä kuin aiemmin. Siitä huolimatta kukaan ei voi antaa täyttä varmuutta siitä, miten nyt tehtävät, hyvää tarkoittavat toimenpiteet lopulta vaikuttavat.

Vesienhoitosuunnitelmat kokoavat alueellisesti yhteen kaiken vesien tilaan, seurantaan, ongelmiin, ratkaisuihin ja tavoitteisiin liittyvän tiedon ja toimenpidesuunnitelmat. Vesien käyttö ja hoito on nykyisin tarkkaan säädeltyä ja suunnitelmallista. Lukuisia ohjelmia ja strategioita on käynnistetty. (ELY-keskus 2022, 4, 10–11.) Pirkanmaan alueella hajakuormituksen vesistöille

aiheuttama ravinne- ja kiintoainekuormitus on merkittävä ratkaistava haaste. Etenkin runsasasteisina kesinä ravinnehuuhtoumat ovat suuria. Vesistöjen ekologinen tila on luokiteltu asteikolla erinomainen, hyvä, tyydyttävä, välttävä ja huono. Vesienhoidon tavoitteena on taata kaikkien vesien saaminen ja pitäminen vähintään tasolla hyvä. (Mt., 4, 30, 38–40.) Pälkäneen vesistöt ovat luokituksen perusteella pääosin hyvässä kunnossa. Tutkimusten mukaan Pälkäneen järviä uhkaa kuitenkin rehevöityminen tulevina vuosina, ellei tilanteeseen puututa (Suvi 2022h, 10). Siksi nyt on oikea aika toimia Pälkäneellä vesien hyväksi.

Peltojen kasvukunnosta huolehtiminen ja hyvä vesienhallinta ovat oleellisia paitsi pellon tuotavuuden kannalta, myös vesiensuojelun näkökulmasta. Näin ollen viljelijöiden ja vesienhoidon intressit ovat samansuuntaiset, mikä helpottaa yhteistyötä. Kiintoainesta ja ravinteita voidaan pidättää esimerkiksi perustamalla kosteikkoja, laskeutusaltaita tai tulva-alueita. Kosteikot edistävät myös luonnon monimuotoisuutta ja rikastuttavat maisemaa. Vesienhoidonsuunnitelman mukaan kosteikkoja ja muita rakenteita tulee lisätä. (ELY-keskus 2022, 110, 114–115). Tämä edellyttää sopivien maa-alojen olemassaoloa ja maanomistajien halukkuutta luovuttaa niitä vesienhoitorakenteiden käyttöön. Vesienhoidon toimintaperiaatteena on laaja-alainen yhteistyö eri toimijoiden kesken, jonka tulee olla avointa ja osallistuvaa (mt., 205).

2.3 Pälkäneen malli

Suvi vesiensuojeluhankkeen tekemän kartoitustyön pohjalta on luotu paikallinen toimintapa, niin kutsuttu Pälkäneen malli. Se poistaa hakemus-, suunnittelu- ja luvitusbyrokratian maanomistajilta ja tarjoaa tukea omarahoitusosuuteen. Pälkäneen mallissa Aito Suvi ry toimii tukikelpoisena hankehakijana. Tällä pyritään poistamaan epämiellyttäväksi ja aikaa vieväksi koettua paperityön hankkeiden etenemistä jarruttava vaikutus. Sujuva yhteistyö maanomistajien kanssa on ensiarvoisen tärkeää, jotta kunnostustoimia pelloilla, metsissä ja ojanvarsilla voidaan toteuttaa. (Aito Suvi kannatusyhdistys 2022, 1–2.)

Toimintasuunnitelmassaan Aito Suvi on asettanut tavoitteekseen paikallisen kansanliikkeen, joka vaalii vesistöjen kunnan säilymistä jatkossakin. Tämä tarkoittaa yhteistä tahtotilaa, jossa jokainen hoitaa oman osuutensa. Oleellista on löytää aktiivien joukko, jotka toimivat linkkinä yhdistyksen ja eri kyläalueiden ja maanomistajien välillä, sekä turvata tulevien hankkeiden omarahoitusosuudet. Tällä hetkellä työ pyörii pienen, mutta osaavan ydinjoukon varassa, joka tekee tiivistä yhteistyötä Suvi-hankkeen kanssa. Tärkeää varainhankinnan kannalta on saada

paljon jäsen- tai kannatusmaksun maksavia jäseniä, mutta kansanliikkeen todellinen voima mitataan vasta toteutuneiden kunnostushankkeiden perusteella. (Mt., 2–3.)

2.4 Yhteisöpedagogin rooli vesienhoidossa

Nopeasti ajateltuna vesiensuojeluhankkeella ei ole kovinkaan paljon tekemistä yhteisöpedagogiopintojen kanssa. Kun asiaa ajatellaan tarkemmin, aletaan puhua yhteisöistä, yhteisöllisyydestä ja yhteistyötä. Esiin nousevat termit osallisuus ja osallistaminen. Silloin ollaankin jo yhteisöpedagogin toimialan keskiössä ja tekemisissä yhteisöpedagogin kompetenssien kanssa. Vesien kunnostushankkeiden parissa toimivalle haastateltavalleni oli päivän selvää, että yhteisöpedagogin ja vesistönsuojelun saa liitettyä helposti toisiinsa (Simola, 2022). Opinnäytetyön merkitys on koota tietoa niistä vaikuttimista, joilla henkilöitä saadaan mukaan toimintaan ja tietoa, miten herättää halu toimia yhteisen hyvän eteen.

Toisin kuin vesienkunnostushankkeissa perinteisesti, Suvi-hanke on ottanut toimintaperiaatteen kasvokkain kohtaamisen sekä maanomistajien varhaisen mukaanoton. Silti he kokivat heillä olevan työkalut kaikkeen muuhun, paitsi ihmisten kohtaamiseen ja yhteisen toiminnan kehittämiseen. Vesienhoito ei ole yksilölaji. Onnistuneeseen hankkeeseen tarvitaan mukaan asiantuntijatahojen lisäksi maanomistajat, viljelijät, ranta-asukkaat ja muut aiheesta kiinnostuneet. Eri ryhmillä on erilaisia intressejä ja toimenpiteet koskevat toisia konkreettisemmin kuin toisia. Myös kulut jakaantuvat sen suhteessa, kuka toimenpiteistä hyötyy itse. Sen lisäksi rahoitusta pitää kerätä siltä joukolta, joka kokee asian tärkeäksi ja on valmis kantamaan yhteistä vastuuta ymmärtäen, että meidän sukupolvemme tehtävänä on hoitaa järvien hajakuormitus kuntoon, jotta seuraavilla sukupolvilla on mahdollisuus nauttia puhtaista vesistä. Tämä opinnäytetyö on esimerkki tutkimuksellisen otteen hyödyntämisestä kansalaisaktiivisuuden perustuvassa toiminnassa.

Suvi-hankkeen tarkoituksena on ollut asiantuntija- ja muun yhteistyöverkoston kokoaminen, sekä erilaisten alkuselvitysten tekeminen. Haasteina on koettu maanomistajien saaminen saman pöydän ääreen. Tällä hetkellä viljelijät ovat ahtaalla, eivätkä uskalla investoida. Tavoitteena onkin, että maanviljelijät saisivat sijoituksensa takaisin hyötynä, joka tulee kuivemmista pelloista ja paremmista sadoista ravinteiden jäätyä kasvien käyttöön järviin huuhtoutumisen sijaan. Toisena haasteena ja tulevan kauden tehtävänä on saada ranta-asukkaat ja mökkiläiset mukaan rahoittamaan omalta osaltaan vesien kunnostustoimia. Pienistä puroista kasvaa suuri virta. Jos Pälkäneen 4400 kesämökin asukkaista edes puolet liittyisi mukaan Suvi kannatusyhdistykseen

100 euron vuosimaksulla, kertyisi vuosittain 20 000 euroa vesienhoitotyöhön. Näillä vuosituoloilla voitaisiin 10 vuoden aikana hoitaa kuntoon kaikki Pälkäneen vesienhoitoon tarvittavat omarahoitusosuudet. Yhteisöpedagogin osaamiselle on tarvetta, kun rakennetaan monipuolista ja laajaa yhteisöä, joka työskentelee pitkäjänteisesti yhteisen tavoitteen puolesta.

Vesistöön liittyvä yhteisöllinen suojelutyö on erittäin ajankohtaista kaikkialla Suomessa. Itämeren huolestuttavan tilanteen myötä on herätty siihen, että myös järvistä pitää huolehtia ja ryhtyä toimenpiteisiin ennen kuin on myöhäistä. Tavoitteena on, että kaikki Suomen vesistöt ovat vähintäänkin hyvällä tasolla. Ympäristöministeriön asettaman tavoitteen mukaan Suomesta halutaan tehdä vesiensuojelun johtava maa. (Ympäristöministeriö 2023b). Vesienhoidossa ennaltaehkäisy on aina helpompaa, edullisempaa ja tehokkaampaa kuin toimiminen vasta sitten kun tilanne on jo päässyt huonoksi. Vesienhoito, kuten luonnonsuojelu muutenkin kuuluu kaikille ja vaatii kaikkien omia ja yhteisiä ponnistuksia ja valintoja onnistuakseen. Vastuu luonnosta ja sen monimuotoisuudesta kuuluu Suomen perustuslain mukaan kaikille (Ympäristöministeriö 2023a). Helposti kuitenkin voidaan ajatella, että joku muu taho varmasti hoitaa asiaa, mikä ei useinkaan pidä paikkaansa. Ja vaikka hoitaisikin, kukaan tai mikään taho ei pysty siihen yksin, vaan mukaan tarvitaan koko yhteisö. Kyseessä ei myöskään ole mikään nopea kertaluonteinen ponnistus vaan tarvitaan pitkäjänteistä työtä, ja tulokset näkyvät vasta vuosien tai vuosikymmenien viiveellä. Etenkin nykyisessä hektiseen menoon tottuneessa väestössä tämä on lisähaaste. Toisaalta se on myös mahdollisuus yhteisöllisyyden ja yhdessä tekemisen kautta lisääntyvään hyvinvointiin.

Yhdistystoiminta on jo pitkään ollut murrosvaiheessa. Pitkäaikaisia sitoutuneita toimijoita on vaikea löytää. Tällä hetkellä on myös nähtävissä, että monien järjestöjen rahoituspohja tulee muuttumaan. Erilaisten lahjoitusten kautta voi tukea itselle tärkeitä asioita, mikä on luomassa uudenlaista toimintakulttuuria. Yhä enemmän yhdistyksiä ja tahoja kilpailee samojen ihmisten ajasta, työpanoksesta ja rahasta. Vaikka tämä opinnäytetyö käsitteleeekin vesienhoidon ympärillä tarvittavaa yhteisöllistä toimintaa ja yhteisen vastuun kantamista, pätevät monet tässä esitetyt asiat mihin tahansa muuhun vastaavan kaltaiseen toimintaan.

Yhteisöpedagogi on moniosaaja, jonka ammattitaitoa voi hyödyntää monissa erilaisissa konteksteissa. Tämä opinnäytetyö on hyvä osoitus siitä, että työpaikkaa kannattaa katsella ja osaamistaan tarjota myös sinne, mikä ei ole niin ilmeistä kuin esimerkiksi nuorisotyö. Yhteisöpedagogin osaaminen yhdistys- ja järjestösektorin toiminnasta, ihmisjoukkojen kanssa toimimisesta sekä tutkimuksellisesta kehittämisestä on taitokokonaisuus, joka sopii moneen.

3 TIETOPOHJA JA KÄSITTEET

Tietopohja rakennettiin vapaaehtoistyöhön ja kansalaisaktiivisuuteen, niihin motivoitumiseen ja sitoutumiseen sekä toiminnan markkinointiin ja tulevaisuusajatteluun liittyvistä teemoista. Tietopohjaa täydennettiin keskeisten käsitteiden avaamisella ja luomalla katsaus nuoriin ympäristötoimijoina.

3.1 Yhteisöllisyys ja yhteisöllinen toiminta

Yhteisö muodostuu kansalaisista, jotka ovat sosiaalisessa vuorovaikutuksessa keskenään, usein alueellisesti rajautuen. Yhteisöä yhdistää jokin arvoihin, tarpeisiin, intresseihin tai toimintaan liittyvä seikka. Yhteisöt voivat olla muodollisia, kuten yhdistykset tai epämuodollisia ryhmittymiä. Niiden pysyvyys voi vaihdella kertaluonteisesta ponnistuksesta vuosikymmeniä jatkuvan sitoutuneeseen harrastuneisuuteen. (Pohjola 2017, 19–20.) Yhteisön olemassaolo sinällään ei vielä takaa yhteisöllisyyden kokemusta, mutta luo puitteet sille.

Yhteisöllisyydellä tarkoitetaan yhteenkuuluvuuden tunnetta ja hyvää me-henkeä, josta kumpuaa tekemisen meininki ja sitoutuminen. Se on sosiaalista pääomaa ja toimii houkuttelevuus- ja pitovoimatekijänä. (Juholin 2017, 48.) Parhaimmillaan yhteisöllisyys lisää hyvinvointia ja sitä voidaan käyttää myös ongelmia ennaltaehkäisevänä työvälineenä. Ihminen on sosiaalinen olento, jonka perusluonteeseen kuuluu jakaminen ja vuorovaikutus toisten kanssa. Silti yhteisöllisyys ei aina ole ollut samanlaista ja se muuttuu ajan mukana. Nykyajalle on tyypillistä, että monet yhteisöt muodostuvat osittain tai kokonaan virtuaalisten kanavien varaan. Nykyään myös tietoisesti haetaan ja kehitetään erilaisia uusia mahdollisuuksia toteuttaa yhteisöllisyyttä ja tehdä yhteistyötä. Vaikka usein yhteisöllisyys nähdään enimmäkseen positiivisessa valossa, liittyy siihen myös mahdollisuus kielteisiin ilmenemistapoihin. Yhteisö voi olla myös kahlitseva, rajoittava tai pakottava ja sen sisällä voi olla kilpailua, kiusaamista tai itsekkyyttä. Silloin se ei ole rakentamassa yhteistä hyvää, eikä edistä yksilöidensä hyvinvointia. Negatiivisesti vaikuttavat toimintatavat voivat olla myös tiedostamattomia. (Pohjola 2017, 19, 23, 25–26.)

Yhteisöllisyys tänä päivänä on erilaista kuin ennen. Perinteinen yhteisöllisyys on ilmennyt esimerkiksi tiiviiden työläiskortteleiden asumisyhteisöissä tai maaseutukylissä. Nykyisin yhteisöllisyys on muodoltaan monipuolisempaa ja väljempää. Puhutaan yksilöllisestä yhteisöllisyydestä, joka antaa tilaa yhteisöllisyyden moninaiselle ilmentymiselle ja yksilöiden erilaisuudelle. Symbolinen yhteisöllisyyden kokeminen on lisääntynyt. Nykyisin mielikuvalliset yhteydet

koetaan merkityksellisiksi ja henkisiä yhteisöjä on teknologian kehittymisen myötä helppo rakentaa maailmanlaajuisestikin. Ennustetaan, että jatkossa symbolisen yhteisöllisyyden merkitys voimistuu entisestään, harrastamiseen ja työhön perustuva yhteisöllisyys säilyttää asemansa, mutta statuksellinen yhteisöllisyys, joka liittyy asuinpaikkaan tai sukuun, vähenee. (Harju 2005, 72–73.)

Aiemmin yhteisöllisyyden on ajateltu muodostuvan enimmäkseen paikallisen vuorovaikutuksen varaan. Kun vuorovaikutus ei ole keskiössä, korostuu kommunikointi. Vielä tärkeämpää on kuitenkin yhteisten merkitysten olemassaolo. Yhteisöihin liittyminen ja niistä poistuminen liittyy yksilön oman identiteetin etsimiseen, jossa hän vertailee muiden eroja ja yhtäläisyyksiä itseensä. Kansalaisyhteiskunnan toiminta ja yhdistystoiminta luovat monia mahdollisuuksia yhteisöihin ja yhteisöllisyyden kokemiseen. (Hautamäki 2005, 8–10.) Vapaaehtoistoiminta pohjautuu perinteiseen yhteisöllisyyteen. Sen ytimessä on edelleen huolenpito ja auttaminen omassa lähiympäristössä konkreettisoin keinoin. On syytä kuitenkin pohtia, miten vapaaehtoistyön tulee muuttua yksilöllisen yhteisöllisyyden ja symbolisen yhteisöllisyyden vahvistumisen myötä. Ilmiöön liittyy esimerkiksi työpanoksen korvaaminen rahalla. (Harju 2005, 73–74.)

On todennäköistä, että jatkossakin ihmiset ovat valmiita tekemään vapaaehtoistyötä itselleen tärkeinä kokemissaan asioissa, esimerkiksi miellyttävien harrastusten parissa. Valtaosa vapaaehtoistyöstä tehdään erilaisten yhdistysten ja kansalaisjärjestöjen nimissä. Yksittäisen ihmisen yhden yhdistyksen hyväksi tekemä panos tulee kuitenkin pienemmän yhdistysten lisääntymisen ja pienentymisen myötä. (Mt., 75.) Yhteisöllisyyden kokemus ja sosiaaliset suhteet ovat keskeisiä vapaaehtoistyöhön motivoivia tekijöitä. Parhaiten yhteisöllisyys pääsee kehittymään aidoissa kohtaamistilanteissa ja yhdessä toimiessa, jolloin myös sitoutuminen toimintaan lisääntyy. Samalla tutustutaan toisiin, mikä edesauttaa luottamuksen rakentumista. Luottamuksen olemassaolo on edellytys yhdessä toimimiselle. (Kuuluvainen 2015, 61–63.)

3.2 Osallisuus, osallistuminen ja osallistaminen

Osallisuuden käsite määritellään vaihtelevasti riippuen asiayhteydestä. Se on laaja käsite, jota katsotaan ja tulkitaan erilaisista näkökulmista, eikä tarkkaa määrittelyä sille ole. (Isola, Kaartinen, Leemann, Lääperi, Schneider, Valtari & Keto-Tokoi 2017, 23; Särkelä-Kukko 2014, 34.) Erityisen käsitteestä tekee se, ettei sille löydy muista kielistä suoraa vastinetta, vaan usein käytetään samaa sanaa, kuin se, jolla viitataan suomenkieliseen termiin osallistuminen. Osallistu-

misessa ja osallisuudessa on paljon samaa, mutta myös eroavaisuuksia ja siksi niiden molempien tarkastelu on merkityksellistä. (Nivala & Ryyänen 2013, 9–10.) Osallisuus on paitsi osallistumista, myös toimintaa, vaikuttamista ja olemista. Sen kautta pääsee kiinni erilaisiin hyvinvointia rakentaviin asioihin ja merkityksellisiin vuorovaikutussuhteisiin. Hyvinvoinnin lähteet voivat olla niin aineellisia kuin aineettomiakin. (Isola ym. 2017, 3.)

Osallisuus käsitteellä on vahva julkishallinnollinen tausta ja tavoite saada lisättyä eri ihmisten osallistumista ja aktiivisuutta yhteiskunnassa. Demokraattisen yhteiskunnan toiminta perustuu osallisuuteen. Eri yhteyksissä osallisuuden edistämällä saatetaan tarkoittaa osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksien kehittämistä ja toisaalta syrjäytymisen ehkäisyä. (Nivala & Ryyänen 2013, 11–14, Kuntaliitto 2017, 42.) Nykyisessä lainsäädännössä osallisuus ja vaikuttamismahdollisuuksien edistäminen nostetaan esiin monin tavoin (Pyykkönen 2014, 27–28). Osallisuus on tunnetta siitä, että kuuluu johonkin sekä osallistuu ja vaikuttaa sen toimintaan. Osallisuuden kokemus on perusedellytys hyvälle elämälle. (Oikeusministeriö 2005, 48.)

Vastakohtana passiivisuudelle osallisuus on jotain aktiivista ja osallistumista, vastakohtana välinpitämättömyydelle, se on kiinnostusta omaa ympäristöään kohtaan ja halua vaikuttaa siihen, sekä osattomuuden vastineeksi sitä, että saa osansa yhteiskunnan resursseista ja mahdollisuuksista. Lisäksi osallisuus on sitä, että toisin kuin syrjäytymisen käsitteellä tarkoitetaan, yksilö on löytänyt paikkansa eri yhteiskunnan toiminnoista, sekä vieraantumisen vastakohtana, hän pysyy elämään yhteydessä itseensä, ympäristöönsä ja yhteiskuntaan. (Nivala & Ryyänen 2013, 19–20.) Osallisuus syntyy ja vahvistuu vasta vuorovaikutuksessa muiden kanssa, vaikka kyseessä onkin henkilökohtainen kokemus. Tiivistäen voisin sanoa, että kyse on hyvinvoinnista, vuorovaikutuksesta ja vaikuttamisesta. Osallisuus ei ole vain olemista tai toimimista, vaan siinä on huomioitava vähintään kolme ulottuvuutta. Kun ihminen kuuluu johonkin, eli on osa yhteisöä, kun hän osallistuu, eli toimii osana yhteisöä ja kun hän tuntee kuuluvansa siihen, voidaan puhua osallisuudesta. (Mt., 26.)

Yksi osallisuuden muodoista on osallistuminen (Särkelä-Kukko 2014, 35). Se on konkreettista toimintaa, jolla ihminen voi vaikuttaa omaan elämäänsä ja tärkeinä pitämiinsä asioihin. Pelkkä osallistuminen ei vielä takaa osallisuuden kokemusta tai mahdollisuutta vaikuttaa, mutta luo sille pohjan. Osallistumisen käsitettä täydentämään on syntynyt vaikuttavan osallistumisen käsite. Vaikuttava osallistuminen käsite korostaa ihmisten tarvetta osallistua merkittävään toimintaan. Ihmisiä ei motivoi osallistua sellaiseen, josta ei oikeasti ole hyötyä. Samaan aikaan kuitenkin osallistuminen omakohtaiseen aktiiviseen vaikuttamiseen on vähentynyt ja symbolinen

osallistuminen vahvistunut (Oikeusministeriö 2005, 45, 48). Osallistuminen on tahto- ja motivaatiokysymys, joka lähtee ihmisestä omasta itsestä. (Harju 2005, 69). Osallistumisesta osallisuuden siirrytään silloin, kun osallistuminen sisältää todellisia mahdollisuuksia osallistujalle tuoda esiin omat näkemyksensä ja hänen vaikuttamisensa, vastuunkanto ja vallankäyttö ovat mahdollisia (Nivala & Ryyänen 2013, 21–24).

Osallistaminen puolestaan on pyrkimystä saada henkilö osallistumaan ja kokemaan sitä kautta osallisuutta. Osallistamisen tarve on lähtöisin jostain henkilön ulkopuolelta. (Särkelä-Kukko 2014, 35.) Osalla ihmisistä aktivoituminen ja osallistuminen tulevat luonnostaan, osa tarvitsee siinä tukea (Oikeusministeriö 2005, 48). Varhainen osallistaminen mahdollistaa vaikuttamisen, joka on enemmän motivoivaa ja sitouttavaa, kuin pelkästään osallistuminen tai vain tiedottamisen kohteena oleminen (Roth & Saarenpää 2020, 116). Järjestöt ja erilaiset kansalaistoiminnan muodot ovat keskeisiä mahdollisuuksia lisätä osallisuutta. Ne luovat konkreettisia mahdollisuuksia osallistua ja toimia. (Pyykkönen 2014, 25.)

3.3 Sitoutuminen ja sitouttaminen

Sitoutumisen ja motivaation käsitteet liittyvät oleellisesti toisiinsa (Yeung 2005a, 87). Sitoutuminen vapaaehtoistyössä tarkoittaa sitä, että henkilö pysyy toiminnassa mukana, osallistuu, kantaa vastuuta ja on motivoitunut toimintaan. Sitoutuneet henkilöt ovat avainasemassa toiminnan jatkumisen kannalta. Erityisesti heillä on usein toiminnan kautta syntynyttä hiljaista tietoa. Yhdistyksissä on monenlaista tehtäviä, jotka vaativat eriasteista sitoutumista. (Kuuluvainen 2015, 49–50.) Psykologinen omistajuuden kokemus toimintaa kohtaan on merkittävää ihmisen sitoutumisen kannalta. Sillä tarkoitetaan sitä, että henkilö ”tuntee toiminnan omakseen”, jolloin siitä on helpompi myös kantaa vastuuta. Toisaalta myös jonkin tehtävän omaehtoinen suorittaminen luo omistajuuden tunnetta. Näin vapaaehtoinen saa samanaikaisesti toteuttaa sekä itseään, että sitä tarkoitusta, joka yhdistyksen toiminnalla on. Edellytyksenä on, että yhdistyksen toimintaperiaatteet ja toiminnan rajat ovat kaikkien tiedossa. Omistajuuden kokemuksen syntymisessä on siis keskeistä omaehtoinen toiminta, mikä lisää sitoutumista. Jotta uudet tekijät voivat päästä osalliseksi omistajuuden kokemuksesta on toimintaan sitoutuneiden aktiivien osattava tehdä tilaa ja tukea heitä. Samalla voidaan ehkäistä aktiivien loppuun palamista. (Mt., 51–53, 55, 57.) Jäsenistä huolehtiminen on tärkeää. Ihmiset liittyvät yhdistykseen monista eri

syistä. Jotta yhdistys voisi varmistua siitä, että jäsen saa toiminnasta sitä mitä on tullut hake-
maan, tulee jäseniin pitää yhteyttä ja kysyä asiaa heiltä. Jäsenten omat suljetut tapahtumat ja
tilaisuudet ovat hyviä keinoja sitouttaa henkilöitä. (Jylänki 2015, 12)

Sen jälkeen, kun on saatu rakennettua kuva halutusta tulevaisuudesta ja tavoitteesta, ratkaise-
vaksi muodostuu se, miten tekijät sitoutuvat tuon tavoitteen toteuttamiseen. Tässä jokaisen mu-
kanaolijan on tiedettävä oma osansa tavoitteen saavuttamisessa. Sitoutuminen on jatkuva pros-
sessi, jonka kehittymistä on syytä seurata. Sitoutuminen tarvitsee kunnolla toimiakseen sekä
tunne- että järkitason kokemuksia. Sitoutumisen rakentamiseen kannattaa panostaa, sillä lo-
pulta sitoutuminen auttaa säästämään resursseja, kuten aikaa. (Straw, Scullard, Kukkonen &
Davis 2015, 82–87.) Kun sitoutumista pyritään rakentamaan tietoisesti, puhutaan sitouttami-
sesta. Samalla luodaan tärkeitä mahdollisuuksia esittää kysymyksiä ja keskustella mieltä askar-
ruttavista asioista. Sitoutuminen lisää innostusta ja yhdistää ihmisiä saaden heidät toimimaan
tavoitteen puolesta. Sitoutumista voidaan rakentaa selkeyden, vuoropuhelun ja innostamisen
kautta. (Mt., 85–87.) Selkeyteen liittyy se, että asiat perustellaan. Ihmiset kaipaavat selityksiä
ja syitä toiminnalle. Erityisesti epävarmuuden tai muutoksen hetkellä on tärkeää saada järkipe-
räisiä selityksiä. Ennakointi ja avoimuus ovat tärkeitä. Viestin hyvä jäsentäminen, jossa ydin-
kohdat tuodaan toistuvasti esiin, lisää selkeyttä. Kun sama sanoma toistuu usein, se koetaan
tutuksi, jolloin se koetaan myönteisenä. (Mt., 94–96.) Jotta ihmiset saadaan sitoutumaan, heille
pitää tarjota mahdollisuus tuoda esiin omat mielipiteensä, jotta ne voidaan ottaa huomioon.
Dialogisuus lisää ymmärretyksi tulemistä ja antaa mahdollisuuden näkökulmien vertailuun.
(Mt., 99–102.) Selkeyttä vaaditaan, jotta vapaaehtoinen tietää mitä häneltä odotetaan. Ihminen
lakkaa antamasta parastaan, jos hän jää epävarmuuteen. (Roth & Saarenpää 2020, 65.) Innos-
tamisen tavoitteena on tunnepitoisen yhteyden luominen ja tavoitteen tärkeyden esiin tuominen.
Rohkaisulla pyritään jo etukäteen vahvistamaan uskoa onnistumiseen ja lisätään sitä kautta si-
toutumista. Selkeä, yksinkertainen ja helposti muistettava iskulause auttaa pitämään tavoitteen
mielessä. (Straw ym. 2015, 108–114.)

Aito Suvi yhdistyksen toiminnassa on mukana joukko toimintaan sitoutuneita aktiiveja. Tois-
taiseksi työtä on tehty kiinteästi yhdessä Suvi-hankkeen kanssa ja se on liittynyt erityisesti
maanomistajayhteistyön edistämiseen ja mahdollisten kunnostuskohteiden kartoittamiseen.
Aito Suvin vuosikokouksessa nousi esiin, että mukaan on liittynyt myös lisää uusia innokkaita
henkilöitä, joilla voisi olla tahtoa kehittää yhdistyksen muuta toimintaa. Keinot heidän sitout-
tamiseensa ja sopivien vapaaehtoistehtävien löytymiseen ovat tervetulleita.

3.4 Kansalaisaktiivisuus

Suomalaisen yhteiskunnan toimijasektorit voidaan jakaa neljään ryhmään. Yksityinen, julkinen sekä kolmas ja neljäs sektori. Yksityinen sektori pitää sisällään yritykset, joiden tarkoituksena on tehdä liikevoittoa ja ne tarjoavat moninaisia palveluita ja tuotteita korvausta vastaan. Julkiseen sektoriin kuuluvat valtio ja kunnat sekä muut julkiset laitokset ja ne vastaavat monista lakisääteisistä peruspalveluista. Julkisen sektorin toiminta on hyvin organisoitua ja se kustannetaan pääosin verovaroin. Erilaiset järjestöt ja yhdistykset muodostavat kolmannen sektorin. Niiden järjestäytyminen voi olla epämuodollisempaa ja toiminta perustuu yleensä vapaaehtoisuuteen. Neljäs sektori koostuu epämuodollisista ryhmittymistä ja verkostoista ja sen toiminta on vähiten muodollista, mutta erittäin merkittävää ihmisten hyvinvoinnille. (Vuokko 2010, 15.) Kolmas ja neljäs sektori muodostavat kansalaisyhteiskunnan rakenteen. Kansalaisyhteiskunnassa maallikkous ja ammatillaisuus kulkevat rinnakkain ja ne sisältävät sekä vapaaehtoistyötä, että palkkatyötä. Toiminta on usein paikallista ja yleishyödyllistä ja se vaikuttaa yhteisöllisyyden ja toimijuuden kokemuksiin, sillä se luo yksilöille mahdollisuuden osallistua ja vaikuttaa (Harju 2020a). Kansalaisyhteiskunnan piirteet huomioiden voidaan todeta sillä olevan suora vaikutus ihmisten hyvinvointiin. Aktiivinen ja osallistuva kansalaisuus kehittyy ja ilmenee kansalaistoiminnan kautta (Oikeusministeriö 2005, 4.) Kun pyritään kansalaisvaikuttamiseen, on yhteisön muodostumisen mahdollistavat yhteiset merkitykset kyettävä avaamaan julkisesti niin, että toiminnan merkityksellisyys tulee kaikkien tietoon (Lehtonen 2011, 212).

Osallisuutta lisääviä toiminnan paikkoja kansalaisyhteiskunnassa löytyy politiikan, elämän viihtyvyyden ja auttamisen alueilta. Ne ovat paikkoja kohdata muita ja kantaa vastuuta yhteisistä asioista. Jotta kansanvalta säilyisi tarvitaan aktiivisia kansalaisia. Kansalaisyhteiskunta muuttuu eläväksi vain aktiivisten, osallistuvien, toimivien ja vaikuttavien kansalaisten kautta. Aktiivinen kansalaisuus edellyttää ihmisen oman identiteetin ja arvomaailman olemassaoloa. Se luo pohjan toimia yhteisöissä ja yhteiskunnassa. Aktiivinen kansalaisuus konkretisoituu osallistumisen kautta. Osallistuminen mahdollistaa toiminnan, vaikuttamisen ja osallisuuden kokemuksen. Osallistumisen myötä mahdollistuu myös yhteisten kokemusten jakaminen muiden kanssa ja kohtaaminen, joka on luonteenomaista ihmiselle. Aktiivisen kansalaisen määrittelyyn kuuluu myös välittäminen. Välittäminen ja huolenpito lähtee omasta itsestä laajentuen muihin ihmisiin ja lähiympäristöön ja jatkuen koko yhteiskuntaan ja globaalin tasoon asti. Välittäminen tuo mukaan inhimillisyyden ja sosiaalisen vastuun. Aktiivisen kansalaisuuden erinomainen ilmentymä on vapaaehtoistoiminta. (Harju 2005, 67–72.)

Aito Suvi on osa kansalaisyhteiskuntaa ja sen toimijana Aito Suvi liittyy etenkin järjestö- ja kansalaistoimintaan. Voiton tavoittelemisen sijaan keskeistä on oman mission saavuttaminen. Missionsa toteuttamiseksi yhdistys kuitenkin pyrkii saavuttamaan taloudelliset tavoitteensa. (Vuokko 2010, 20.) Jäsenet jäsenmaksuineen ja muut yksityiset lahjoittajat ovat tärkeässä asemassa tässä. Aito Suvin toiminta voidaan ajatella kansalaisaktiivisuudeksi, jossa tarjotaan mahdollisuuksia vaikuttaa konkreettisesti oman elinympäristön kuntoon ja viihtyisyyteen. Toimintaan voi osallistua toimimalla konkreettisesti yhdistyksen tavoitteiden edistämiseksi esimerkiksi osallistumalla kunnostustalkoisiin, levittämällä sanaa vesienhoidosta tai edistämällä jäsenhankintaa. Tärkeänä kannatuksen muotona on myös taloudellinen tuki.

Aito Suvi on yhdistys, jonka toiminta perustuu sen vapaaehtoisten jäsenien aktiivisuuteen. Suurin osa Suomen yhdistyksistä on tällaisia kansalaisyhdistyksiä, joilla ei ole ammattimaista johtoa tai palkattua työvoimaa. Vaikka tyypillisesti kansalaisyhdistyksessä ei ole palkattuja ammattilaisia, saattavat ne kuitenkin hakea hankemuotoista rahoitusta, jolloin siihen palkataan työntekijä (Kuuluvainen 2015, 17, 23). Tämä on myös Aito Suvin toimintaperiaate ja tavoite tulevaisuudessa, kun vesistön kunnostushankkeita saadaan toteutusvaiheeseen. Silloin työntekijä on mukana koordinoimassa myös vapaaehtoisten tehtäviä (mt., 23). Toisaalta Aito Suvin toiminta edellyttää myös kiinteää yhteistyötä kaikkien muiden sektoreiden toimijoiden kanssa ja se toimii näitä yhdistävänä linkkinä. Vaikka, joku maanomistaja haluaisikin antaa omaa panostaan vesienhoitotyöhön myös kansalaisaktiivisuuden nimissä, useimmat vesistöjä ja rantoja omistavat maanomistajat ja maatilat ovat ammatinharjoittajia tai erilaisia yksityisiä yrityksiä, joiden toimintaa määrittelevät elinkeinoelämän tarpeet.

3.5 Vaikuttava vapaaehtoistyö

Vapaaehtoistyöllä tarkoitetaan toimimista jonkin yleishyödyllisen asian, yhteisön tai yksittäisen henkilön hyväksi ilman rahallista korvausta. Vapaaehtoistyön tulee lähtökohtaisesti olla avointa kaikille. (Suomi.fi 2023.) Vaikka vapaaehtoistyö tehdään usein paikallisesti, voi sen henkinen konteksti olla paljon laajempi aina globaaliuteen asti. (Harju 2005, 58). Vesienhoidon voidaan ajatella oleva hyvä esimerkki tästä. Työtä tehdään ja vaikutuksia nähdään paikallisella tasolla, mutta toisaalta se on osa globaaleja tavoitteita suojella ympäristöä ja luonnon monimuotoisuutta. Vapaaehtoistyö vaatii yhdistykseltä vahvan vision ja päämäärän, josta viestitään selkeästi. Näin ollen mukana olevat tietävät tekevänsä merkityksellistä työtä, mikä innostaa ja

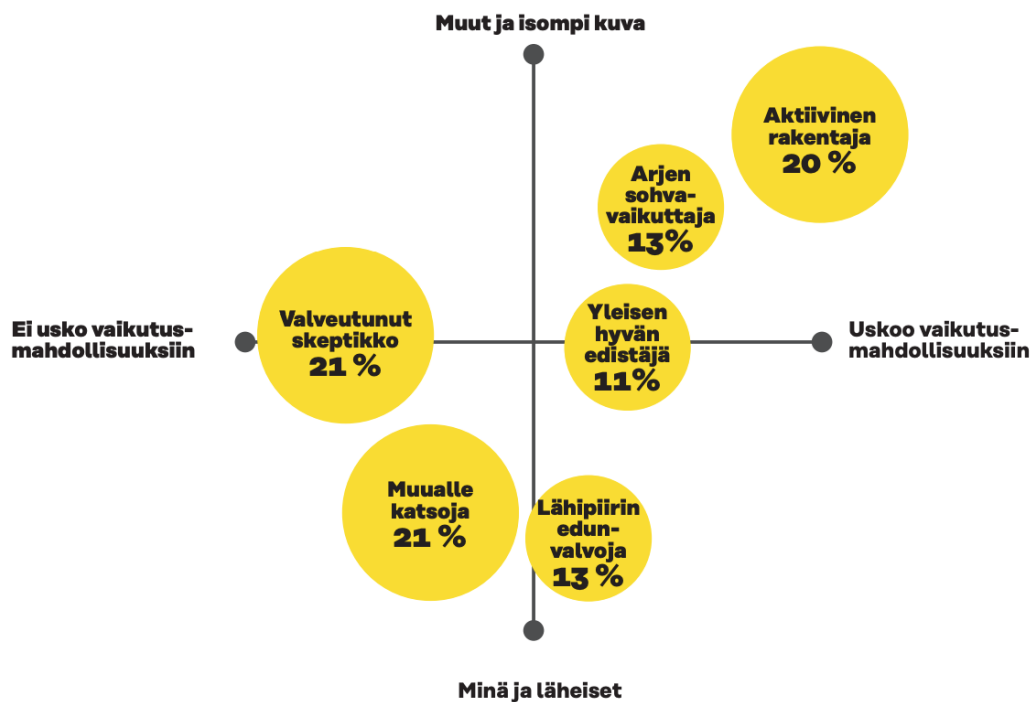
sitouttaa toimintaan. Oleellista on tuntee vapaaehtoisten syyt tulla mukaan toimintaan, mikä auttaa työn suunnittelussa ja yhteishengen luomisessa. (Kuuluvainen 2015, 9.)

Kansalaisareenan toimeksiannosta viimeksi vuonna 2021 selvitettiin laajalla kyselytutkimuksella vapaaehtoistyön tekemistä Suomessa. Tyypillisimmät tehtävämuodot ovat auttaminen, hallinto- ja luottamustehtävät, sekä tiedottaminen ja viestintä. Yleensä vapaaehtoistyö on jonkin järjestön organisoimaa ja se tapahtuu kasvotusten. Osalla tekijöistä vapaaehtoistyö on satunnaista, osalla puolestaan säännöllistä ja osalla lyhytkestoista ja osalla taas pitkäkestoista. (Rahkonen 2021, 2,10,14.) Useampi kuin joka kolmas suomalainen on toiminut tai toimii jossain vapaaehtoistehtävässä. Vielä suurempi osa olisi valmis toimimaan vapaaehtoisena, jos joku kysyisi. (Tennilä 2017, 5.) Kansalaiset kaipaavat osallistumisen mahdollisuuksien selkeää esiintuomista, jotta he osaisivat nähdä itsensä vaikuttajina. Puheeksi ottamisen toimintamalli on käytössä puuttuessa ongelmiin, mutta puheeksi ottaminen voisi olla myös aktiiviseen toimintaan kannustamisen apuna. (Pajula 2014, 20.)

Kansalaisareenan kyselyyn saatujen vastausten mukaan henkilön osallistumista vapaaehtoistyöhön helpottaisi eniten se, että tarjolla olisi lyhyitä ja kertaluontoisia tehtäviä. Oman elämäntilanteen ollessa sopivampi, töihin olisi helpompi tarttua, kuten myös jos tieto löytyisi helpommin. 38 % niistä vastaajista, jotka eivät olleet tehneet vapaaehtoistyötä viimeksi kuluneen vuoden aikana olisi kuitenkin valmis osallistumaan vapaaehtoistyöhön, jos pyydettäisiin ja 48 % ei osannut sanoa. On huomioitavaa, että ikäryhmässä 15–24-vuotiaat, oli todella paljon sellaisia, 61 % ikäryhmästä, jotka lähtisivät mukaan, jos pyydettäisiin. Erityisesti nuoret naiset ilmaisivat kiinnostuksensa. 29 % vastaajista ei tee, eikä aio aloittaa vapaaehtoistyötä lähitulevaisuudessaan. (Rahkonen 2021, 17,19, 21, 23.)

Sitra pyrki selvityksessään Suomalaiset kansalaisvaikuttajina (2020) ymmärtämään mikä saa ihmiset toimimaan tai olemaan toimimatta itselle tärkeiden asioiden puolesta. Tuloksena oli kuusi erilaista vaikuttajaprofiilia ja havainto siitä, että ihmisten motivaatiotekijät ja asenteet osallistumista kohtaan ovat hyvin erilaisia. Ratkaisevaa tehdyssä ryhmittelyssä ja eri profiileja toisistaan erottavaa on se, uskoko henkilö itse omiin mahdollisuuksiinsa vaikuttaa sekä haluaako hän vaikuttaa lähinnä itseä ja lähipiiriä koskevissa asioissa vai kansallisilla tai globaaleilla tavoilla. Osalla profiileista on omasta mielestään paljon mahdollisuuksia vaikuttaa ja myös halua toimia niin. Tämän jaottelun perusteella 57 % suomalaisista uskoo enemmän tai vähemmän omiin vaikuttamismahdollisuuksiinsa. Toisaalta tämä tarkoittaa myös sitä, että on merkittävä osa kansasta, joka ei usko voivansa vaikuttaa. Kyseisessä selvityksessä huomattiin, että kokemus

mahdollisuudesta vaikuttaa tai sen puuttumisesta johtaa helposti itseään ruokkivaan kierteeseen, jossa kokemus vahvistuu. Selvityksen pohjalta hahmoteltiin myös keinoja, joilla eri profiileita kannattaa lähestyä. Kuusi tunnistettua vaikuttajaprofiilia ovat muualle katsojat, lähipiirin edunvalvojat, valveutuneet skeptikot, arjen sohva vaikuttajat, yleisen hyvän edistäjät ja aktiiviset rakentajat. (Ojajärvi, Tuomisto, Olkkonen & Tikkanen 2020, 1, 3, 8, 9.)

Kuvio 1: Suomalaiset kansalaisvaikuttajina selvityksessä havaitut vaikuttajaprofiilit (Ojajärvi, Tuomisto, Olkkonen & Tikkanen 2020, 31).

Vaikuttajaprofiilien tunnistamista ja oman toiminnan optimoimista eri ryhmät huomioiviksi voi hyödyntää toiminnan suunnittelussa. Erilaiset kohderyhmät pitää tunnistaa, katsoa asiaa heidän näkökulmastaan ja toimia näistä syntyneiden oivallusten mukaan. Suomalaisista ei löydy kovinkaan montaa sellaista vaikuttamiseen ja osallistumiseen liittyvää syytä tai estettä, jotka olisivat samoin kovinkaan isolla joukolla. Selvityksessä havaittiin kuitenkin seuraavat yleispätevät ohjeet, joita voi soveltaa kaikkiin. Mahdollisuuksista osallistua ja vaikuttaa pitää luoda helpoja ja ihmisten arkeen sopivia, sekä kutsua ihmiset osallistumaan. Tärkeä aihe kannattaa tuoda esiin selkeänä ja pitää se keskiössä. Kun edetään teema edellä, ihmisten on helppo motivoitua asian ollessa heille tärkeä. Asiat kannattaa esittää niin yksinkertaisesti ja konkreettisesti kuin

mahdollista. Silloin niihin on helppo tarttua ilman monimutkaista perehtymistä. Avoimuus päätöksenteossa ja asioiden hoitamisessa lisää luottamusta. Jotta ihmiset saadaan osallistumaan, on heillä oltava luottamus toimintaa kohtaan. (Ojajärvi ym. 2020, 27–29.)

Ihmisellä on tunnistettu olevan kolme psykologista perustarvetta, jotka ovat muotoutuneet osaksi motivaatiojärjestelmää. Ne ovat läheisyys, kyvykkyys ja vapaaehtoisuus. Neljänneksi perustarpeeksi filosofi Frank Martela on esittänyt lisättäväksi hyväntekemisen. Nämä kaikki ovat arvokkaan ja merkityksellisen elämän elementtejä, jotka lisäävät hyvinvointia. (Martela 2015, 48–54.) Parhaimmillaan vapaaehtoistyössä ihminen pystyy ammentamaan näitä kaikkia. Vapaaehtoistyöhön osallistuminen jalostaa ihmisen arvomaailmaa ja kehittää näin yksilön omaa identiteettiä. Sen myötä ihmisen kyky osallistua, toimia ja vaikuttaa sekä kohdata muita ihmisiä kasvaa. Vapaaehtoistyö kehittää ihmisen kasvua yksilönä ja yhteisön jäsenenä. (Harju 2005, 70.)

3.6 Motivaatio

Vapaaehtoistyöhön osallistumisen perustana on motivaatio. Siihen kätkeytyy vapaaehtoistyön hienous mutta myös riskit. Vapaaehtoistyön toteutuminen ja toiminnan jatkuvuus ovat kiinteässä yhteydessä yksilöiden omaan motivaatioon. Motivaatio on moniulotteisuudessaan haastava kohde tutkia, ymmärtää tai edes tiedostaa. Motivaatiota on yritetty ymmärtää ja selittää eri tavoin. Nykyisin vallalla olevaan käsitykseen liittyy motivaation kolme ulottuvuutta: motivaation suunta, energian saaminen ja käyttäytymisen säätely. (Yeung 2005a 83–86.) Vapaaehtoistoiminnan kannalta on hyvä huomioida, että ympäristö ja yksilön suhde siihen, sekä tulevaisuuden lisäksi nykyisyys ja menneisyys vaikuttavat motivaatioon. Myös motiivien määrä vaikuttaa siihen, toimiiko henkilö. Mitä useampia syitä toiminnalle löytyy, sen suurempi on motivaatio toteuttaa sitä. (Mt., 86–87.) Toisaalta tunnetaan myös ilmiö, jossa monet erilliset syyt saattavat aiheuttaa toistensa heikkenemisen. Tämä voi ilmetä esimerkiksi, jos vahvan sisäisen palon rinnalle tulee jokin ulkoinen motiivi. (Martela 2015, 32.) Motiivin olemassaolo on aina edellytys toiminnan hyvän tuloksellisuuden taustalla. Ihmisellä pitää olla riittävä ymmärrys ja selitys sille mitä ja miksi tehdään, jotta hän voi motivoitua toimintaan. (Rope & Kettunen 2012, 83–84.)

Motivaatio jaetaan yleensä sisäiseen ja ulkoiseen motivaatioon. Vapaaehtoistyössä etenkin henkilön sisältäpäin kumpuavat motivaation lähteet ovat merkittäviä. Sisäinen motivaatio on tie aitoon menestykseen ja siksi on tärkeä tehdä jotain, josta oikeasti nauttii. Sisäisesti motivoitu-

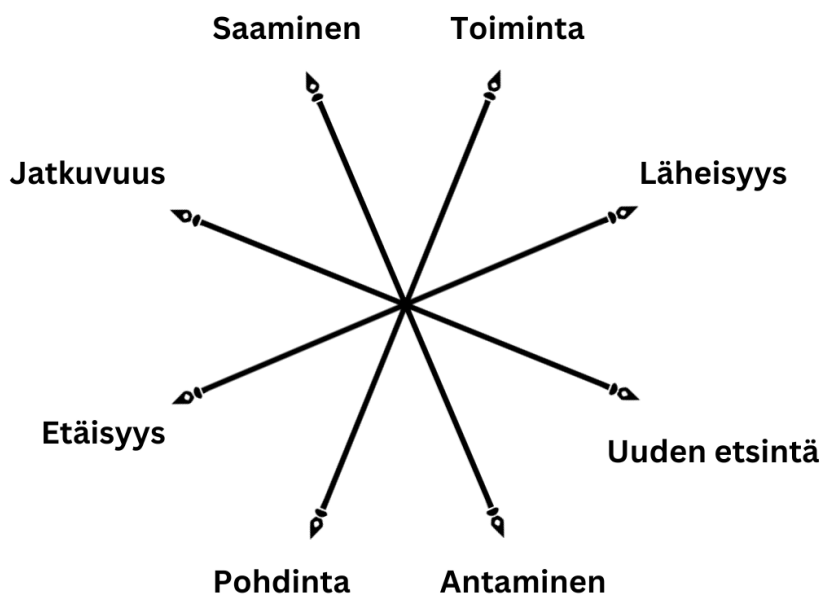
neen toiminnan tuloksena saavutettu menestys lisää hyvää. (Martela 2015, 33–35.) Sisäisiä motivaation lähteitä ovat erityisesti arvoihin ja henkilökohtaiseen kasvuun liittyvät tekijät. Ei pidä kuitenkaan unohtaa ulkoisia motivaattoreita, vaikka vapaaehtoistyöstä ei palkan kaltaista ulkoista palkintoa saakaan. Sellaisia voi sen sijaan olla työkokemuksen saanti tai yhdistyksen tavat palkita vapaaehtoisia esimerkiksi virkistystilaisuuksien muodossa. Kuitenkin sisäisten motivaationlähteiden katsotaan olevan vahvempia. Niitä on hyvin monenlaisia, eikä kaikkia tuoda edes kovin helposti esille. Osa motivaation lähteistä voidaan kokea itsekeskeisiksi eikä sosiaalisesti niin hyväksytyiksi. On hyvä pohtia miten sopivilla haasteilla, itseohjautuvuuden sallimisella ja kehittymismahdollisuuksilla voitaisiin ruokkia ihmisten sisäistä motivaatiota. (Kuuluvainen 2015, 45–46, 48.) Vapaaehtoisuuteen perustuva toiminta on aina ihmisen oman motivaation varassa. Sitä ei voi synnyttää eikä säilyttää kenenkään käskystä. Kuitenkin usko ja innostus yhteiseen asiaan rakennetaan yhdessä ja siihen jokainen mukana oleva vaikuttaa omalta osaltaan. (Sauri 2017, 116.) Sisäisen motivaation kokemus sisältää itsemääräämisen, onnistumisen ja yhteenkuuluvuuden ulottuvuudet. Samat asiat ovat vaikuttamisen tunteen taustalla. Näin ollen sisäinen motivaatio ja vaikuttamisen kokemus ovat tiiviissä yhteydessä toisiinsa. (Roth & Saarenpää 2020, 113–114.)

Ihmistä ajaa toimintaan pakko ja halu toimia. Molemmat näistä voi tulla henkilön itsensä sisältä tai ulkopuolelta. Esimerkiksi pelko ja häpeä ovat voimakkaita pakottavia tekijöitä, ja halu voi liittyä itselle merkittäviin tavoitteisiin tai kokemuksiin. Eri tilanteissa eri ihmiset toimivat eri tavoin pakoista tai haluista käsin. (Rope & Kettunen 2012, 79–83.) Yksilöllisyyden lisääntyminen vähentää yksilöön ulkoapäin tulevaa yhteiskunnallista vaikutusta, mikä haastaa vapaaehtoistyötä. Motivaatio saa näin yhä suuremman roolin sitoutumisen syntymisessä ja ylläpitämisessä. (Yeung 2005b, 104.) Halu auttaa ja tehdä jotain hyödyllistä ovat keskeisimpiä syitä miksi suomalaiset osallistuvat järjestötoimintaan (Karreinen 2017a, 34). Myös oman kansalaisvelvollisuuden täyttäminen voi kannustaa vapaaehtoistyöhön (Kuuluvainen 2015, 46). Tässä yhteydessä, kun puhutaan vesienhoidosta, tämä voi olla hyvinkin merkittävä tekijä. On meidän sukupolvemme tehtävä säilyttää puhtaat vedet jälkipolville.

Työhön liittyvää motivaation rakentumista voi Ropen ja Kettusen mukaan kuvata kolmitasoisesti. Lähtökohtana on henkilön omat arvot, sen hetkinen toimintavalmius ja kyvykkyys suhteessa tehtävään. Varsinaisen toiminnan tasolla merkitsevää on, että tehtävä itsessään on palkitsevaa ja tekijä voi itse vaikuttaa siihen. Lisäksi työskentely-ympäristö ihmisineen koetaan mukavana ja työstä saa onnistumisen kokemuksia ja säännöllistä palautetta. Kolmantena tasona

on tehtävän tavoite, johon liittyy tavoitteen selkeys, sen houkuttelevuus ja todennäköisyys sen saavuttamiselle. (Rope & Kettunen 2012, 93–116.) Voi helposti ymmärtää, että motivaation rakentuminen käy samanlaisen prosessin myös vapaaehtoisuuteen perustuvissa tehtävissä.

Ihmisten motivoitumista vapaaehtoistyöhön voi hahmotella Anne Birgitta Pessin Yeungin luoman vapaaehtoisuuden timanttimallin (2005) mukaan. Motivaation syntymistä ja olemassaoloa voi tarkastella saaminen–antaminen, jatkuvuus–uuden etsintä, läheisyys–etäisyys ja pohdinta–toiminta akseleilla. Erilaisten motivaatiotekijöiden sijoittuminen näissä ulottuvuuksissa vaihtelee elämäntilanteen ja tehtävän mukana. Motivaatiotekijät voivat sijoittua paitsi saman ulottuvuuden ääripäihin tai niiden välimastoon, myös kahden minkä tahansa ääripään välille. (Yeung 2005a, 95–96). Kokemukset ja toiminta luovat yksilöllisiä merkityksiä ja mallin kautta pyritään ymmärtämään paremmin niiden vaikutusta motivaatioon. Timanttimallin kuvauksessa oikealle osoittavat ääripäät kuvaavat itsestä poispäin, ulospäin suuntautuvia tekijöitä ja sen vasemmalle osoittavat ääripäät itseä kohti, sisäänpäin suuntautumista. Nämä molemmat metaulottuvuudet ovat tärkeitä, eikä niitä pidä arvottaa toisiinsa nähden. Mallin kaikki ulottuvuudet ovat vuorovaikutuksessa keskenään. Erityisesti toiminnan ulottuvuuteen liittyy paljon muiden ulottuvuuksien motivaatiotekijöitä, mikä on ymmärrettävää vapaaehtoistyön luonteen perusteella. Juuri toiminta on se, joka erottaa vapaaehtoistyön esimerkiksi lahjoituksesta. (Yeung 2005b, 105, 107–118, 120).

Kuvio 2: Vapaaehtoisuuden motivaation timanttimalli Yeungin (2005, kuvio 1) pohjalta.

Motivaation timanttimalia voidaan käyttää pohjana hahmotellessa yksittäisen vapaaehtoisen omaa motivaatiokarttaa. Sen perusteella voidaan lisätä ymmärrystä juuri niistä tekijöistä, jotka saavat hänet toimimaan ja tuntemaan tekemisen mielekkääksi. Kuitenkin on syytä muistaa, että motivaatio on alati liikkeessä oleva kokonaisuus. (Mt., 121–122.) Motivaatio toimintaan voi myös heiketä monista eri syistä. Silloin tekeminen muuttuu väkinäiseksi, eikä sitä jaksakaan kovin pitkään. Mikäli näkyviä tuloksia ei synny, usko tekemiseen voi hiipua. Oleellista on myös, että tekeminen on hauskaa, jotta sitä jaksaa tehdä. Pelkkien hyvien tavoitteiden varassa epäitsekäästi toimiminen ei kanna loputtomiin, ellei se tuota itselle iloa, ystäviä, uuden oppimista tai muita itseä hyödyttäviä seikkoja. (Sauri 2017, 114–115.)

Tulevaisuuden vapaaehtoistyössä merkittävässä roolissa ovat nuoret ja niin kutsutun kolmannen iän edustajat. Kolmas ikä viittaa elämänvaiheeseen eläkkeelle siirtymisen jälkeen ennen varsinaista vanhuutta. (Nylund & Yeung 2005, 20.) Nuorten motivoitumisessa järjestötoimintaan korostuu muita ikäryhmiä enemmän toimiminen paremman maailman puolesta ja ympäristönsuojelu tai ihmisoikeudet. Nuorilla ystävien kannustus ja halu oppia uutta ovat myös liikkeelle panevia voimia. Nuoret kaipaavat ympärilleen muita saman ikäisiä nuoria. Jos nuoria voi tavoittaa jo olemassa olevina ryhminä tai kaveriporukoina, päätös toimintaan lähtemisestä vahvistuu ja samalla saadaan monia liittymään mukaan kerralla. Ikäihmisten parissa uusien tuttavuuksien löytäminen, mielekkään tekemisen saaminen ja mahdollisuus olla hyödyksi omaan osaamiseen perustuen ovat merkittäviä tekijöitä. (Karreinen 2017a, 34, 35, 39.)

3.7 Toiminnan markkinointi

Markkinointi sanana liitetään yleensä yrityksiin, mutta myös muut toiminnot kaipaavat markkinointia. Suvin tulee markkinoida toimintaansa monille eri sidosryhmille. Tässä opinnäytetyössä tarkastellaan markkinointia vain vapaaehtoisten tekijöiden ja lahjoittajien suuntaan. Markkinointia ei tule nähdä vain tiettyinä toimintona, vaan laajempaan ajattelutapana. Markkinointi on kohderyhmään ja yksilöihin vaikuttamista, jonka tavoitteena on saada aikaan muutoksia. Muutoksen syntyminen edellyttää päätöksentekoprosessia, jossa ihminen käytännössä etsii vastauksia tiettyihin kysymyksiin. Päätös syntyy pohdinnassa, johon vaikuttavat yksilön omat lähtökohdat, sekä ulkoapäin tulevat vaikuttimet. Luonnollisesti myös markkinoijan omat toimet ja esillä olo vaikuttavat. Päätöksentekoprosessin askeleita voidaan kuvata vaikutuksen portailla, jotka aloittavat nousun tuntemattomuudesta ja kulkevat tiedon ja mielikuvan askelmien kautta kohti toimintaa. (Vuokko 2021, 39–40).

Kuvio 3: Vaikutuksen portaat, päätöksen teko Vuokon (2021, kuvio 2.1) pohjalta.

Kohderyhmä sijaitsee vaikutuksen portaiden alapäässä silloin, kun markkinoitava aihe on kohderyhmälle vielä uusi, eikä se ole kuullutkaan koko asiasta. Vaihetta kutsutaan tuntemattomuudeksi. Ympärillämme on jatkuvasti lukuisia asioita, jotka ovat meille tuntemattomia, vaikka ne voisivat olla hyödyllisiäkin. Vasta, kun ihmiselle syntyy tarve tietää aiheesta enemmän, asia tai organisaatio lakkaa olemasta tuntematon. Toisaalta, mikäli asia ei millään tavalla kosketa henkilöä, se myös saattaa jäädä tuntemattomaksi. (Mt., 40–41.)

Ensimmäinen varsinainen askelma on tietoporras, jossa kysytään mistä organisaatiossa tai asiassa on kyse, mikä se on. Portaalle nousu edellyttää todellisen ”nyt minä tiedän, mikä se on” tunteen kokemista. Markkinoinnin haasteena tietoportaalta pääsemisessä on tehdä oma asia tunnetuksi ja kohderyhmälähtöisesti toimiminen. Seuraavalla portaalla ihminen pohtii sitä, onko kyseisessä tarjonnassa mitään itselle sopivaa. Kyseessä on mielikuvaporras ja siinä yksilö vertaa tarjontaa omiin haluihinsa. Mielikuvissa on aina kyse yksilön omista käsityksistä todellisuudesta. Vaikka muiden mielestä nuo käsitykset eivät pitäisi paikkansa, yksilö tekee päätöksensä niiden pohjalta. Organisaation tulisikin markkinoinnissa keskittyä siihen, että siitä syntyvät mielikuvat olisivat linjassa sen tavoitteiden kanssa. (Mt., 40–42.)

Mikäli mielikuvat vastaavat yksilön tarpeita, hän voi siirtyä päätöksenteossa viimeiselle portaalle, joka on toiminnan taso. Siellä on mahdollista ottaa yhteyttä, liittyä mukaan, kokeilla

toimintaa tai tehdä jotain muita muutoksia omaan toimintaansa. Ylimmällä portaalla on tärkeää, että tulijalle syntyy positiivinen kokemus, mikä mahdollistaa mielikuvan positiivisen vahvistamisen ja jatkon. Mikäli kokemus on huono, se voi saada ihmisen kääntymään pois todettuaan, ettei tämä ollutkaan häntä varten. Positiivisen mielikuvan vahvistaminenkin tarvitsee markkinointia. Markkinoin tavoitteena on saada ihminen päätöksentekoprosessissaan kaikkien näiden portaiden läpi, jotta hän voisi osallistua toimimalla. Kun markkinointia suunnitellaan, portaat kuljetaan ylhäältä alaspäin. (Mt., 40–42.)

Kuvio 4: Vaikutuksen portaat, markkinoinnin suunnittelu Vuokon (2021, kuvio 2.2) pohjalta.

Markkinoinnin suunnittelun aluksi pitää kohderyhmälähtöisesti päättää mitä ja kenelle tarjotaan. Sen jälkeen pohditaan, miten tieto tarjonnasta saataisiin välitettyä mielikuviksi kohderyhmälle. Tähän liittyy houkutteleva lupaus, eli sen kuvaus mitä tarjotaan. Markkinointi ei ole siis pelkästään siitä viestimistä mitä on, vaan myös sen miettimistä, mitä kannattaisi tarjota ja kenelle. Pelkkä lupaus tarjonnasta ei riitä, vaan se pitää myös täyttää. Tästä syystä markkinointiin kuuluu paitsi viestintää, myös toiminnan ja palveluiden kehittämistä. Markkinoinnin vaikuttamiskeinoina voidaan käyttää kohderyhmän saamien hyötyjen lisäämistä ja sen vaatimien uhrauksien vähentämistä. Hyötyä voidaan lisätä esimerkiksi lahjoittajan saamalla tiedolla varojen käytöstä tai uhrauksia vähentää tekemällä lahjoittaminen helpoksi. (Mt., 2021, 40–43, 48–51.)

Organisaation menestymisen kannalta keskeisintä on mielikuvaporras. Se määrittelee pitkälti sen, haluaako ihminen olla mukana vapaaehtoistyössä tai lahjoittamassa. Erityisen tärkeää hyvän mielikuvan rakentaminen on tilanteessa, jossa ihmisillä on lukuisia vaihtoehtoja, joiden välillä valita mihin aikansa tai rahansa antaa. (Mt., 189.) Suvin tapauksessa positiivista mielikuvaa pitää rakentaa moneen suuntaan, osin erilaisin painotuksin. Vapaaehtoisen tekijän mielestä se, että porukassa on hyvä meininki, voi olla ratkaisevaa, lahjoittaja arvostaa mielikuvaa luonnonpuolustajasta ja monet sidosryhmät kaipaavat asiantuntijuutta ja rahoittajat toiminnan varmuutta. Mielikuvalla tai imagolla tarkoitetaan kaikkien niiden käsitysten summaa, jota jollakin tietyllä yksilöllä tai yhteisöllä on tietystä organisaatiosta tai toiminnasta. Mielikuvat ovat aina subjektiivisia eivätkä sinällään oikeita tai vääriä, vaan kokijansa kokemuksia todellisuudesta. Maine muodostuu useiden sidosryhmien yleisestä käsityksestä ja syntyy yleensä ajan kuluessa. Medialla on tärkeä osa maineen muotoutumisessa. Maineen perusteet ovat syvemmällä ja sitä on vaikeampi muuttaa kuin mielikuvaa. (Mt., 190–192.)

Vapaaehtoisuuteen perustuvan yhteisön toiminnasta tulee selkeämpää ja houkuttelevampaa kun siihen liittyvät tehtävät ja toimenkuvat jaotellaan ja määritellään selkeästi. Näin myös uusi aktiiveja on helpompi saada mukaan ja heidän on helpompi tarttua rajattuun tehtävään. Tällä ehkäistään myös sitä, ettei kaikki työ jää vain muutaman hoidettavaksi, jolloin on vaarana heidän väsymisensä tai asioiden jääminen yleisesti kaikkien vastuulle, jolloin ne helposti jäävät kokonaan tekemättä. Mitä paremmin vakiintuneiden tehtäväkokonaisuuksien, kuten talkoot tai jokin toistuva tapahtuma, tehtäväkuvaukset on hahmotettu ja jaoteltu, sitä helpompi niitä on toteuttaa jatkossa. On syytä myös luoda pieniä vapaaehtoistehtäviä, joihin voi sitoutua vähäisillä resursseilla. (Halonen 2017a, 9,11.) Yleinen sitoutuminen toimintaan koetaan kuitenkin helpommaksi, kuin saada ihminen mukaan pitkäaikaista sitoutumista edellyttäviin vaativiin tehtäviin (Kuuluvainen 2015, 50–51). Toisaalta myös niille, jotka voivat ja haluavat panostaa enemmän toimintaan tulee olla tarjolla heille sopivaa ja mielekästä tekemistä. Monipuolista vapaaehtoistyötehtävien tarjotinta voi suunnitella esimerkiksi käyttämällä apunaan nelikenttää, jossa tehtäviä määritellään niiden vaativuuden ja kriittisyyden, sekä tarvittavan ajankäytön mukaan (Halonen 2017a, 11–12).

Ennalta suunniteltuun kokonaisuuteen, jolla on alku, tavoite ja loppu, on paljon helpompi saada mukaan sitoutuneita ihmisiä, kuin pyytämällä heitä vain yleisesti ”mukaan toimintaan”. Vaikka tehtäväkokonaisuuksien pilkkominen ja suunnittelu vaatiikin aikaa ja vaivaa, työ kannattaa tehdä. (Mt., 12–13.) Vaatii vahvaa luottamusta tekijöihin osallistaa heitä mukaan suunnitteluun,

toimintaan ja johtamiseen. Tuloksena on kuitenkin innostunut, motivoitunut ja vastuuta ottava tekijä porukka, jossa kaikkien vahvuudet on voitu hyödyntää yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi. (Karreinen 2017b, 143–146.) Kannattaa myös miettiä kuka olisi sellainen henkilö, jolla olisi osaamista juuri kaivattuun tehtävään (Halonen 2017b, 28).

Tehtävien tulee pääsääntöisesti olla tekijöilleen mielekkäitä ja vastata heidän tarpeisiinsa olla mukana. Vapaaehtoistyöntekijälle on oltava selvää, miten tehtävä liittyy tavoitteisiin ja miksi se tehdään. (Karreinen 2017c, 97–98.) On vapaaehtoisen tekijän motivaatiota kasvattavaa nähdä miten oma panos vaikuttaa kokonaisuuteen (Halonen 2017a, 18). Kun suoritustapa vain on tavoitteiden mukainen, on tekijälle annettava mahdollisimman suuri vapaus toteuttaa se haluamallaan tavalla. Tukea ja ohjausta pitää antaa sen mukaan, mihin on tarvetta. (Karreinen 2017c, 97–98.) Silloin kun resurssit ovat vähissä ja toiminta pienen ydinjoukon varassa, jäsenhankintaan ei ole mahdollista keskittyä erikseen. Tällöin sen ottaminen mukaan kaikkeen yhdistyksen perustoimintaan on tärkeää. (Karreinen 2017a, 31.)

3.8 Nuoret ympäristötoimijoina

Vuoden 2021 nuorisobarometrin aiheena oli kestävä kehitys. Tieteisartikkelissa ”Mitkä keinot vaikuttavat ympäristö- ja ilmastoasioissa?” todetaan nuorten aktivoituneen viime vuosina erityisesti ilmastoon ja ympäristöön liittyvissä asioissa. Artikkelissa Saari ja Lötjönen avaavat nuorten vaikuttamiskeinojen orientaatiotyyppjä. Siinä nuoret jaetaan ryhmiin sen mukaan millaisia vaikuttamistyyppjä ja -keinoja he käyttävät ja kuinka tehokkaina he pitävät eri tyyppjä. Näistä yhteiskunnallisesti monipuolisimman keinovalikoiman ja aktiivisimman toimintaotteen omaavat äärioptimistit. Nämä ominaisuudet heikkenevät samalla kun siirrytään kohti toista äärilaitaa, eli epäilijöiden ryhmää. Samalla arvot neutralisoituvat ja vanhemmat ikäluokat sekä miesvaltaisuus painottuvat. Näiden ääripäiden väliin jäävät kulutuskriittiset, luottavaiset ja kulutusoptimistit. Suurimman ryhmän muodostavat kulutusoptimistit ja pienimmän epäilijät (Saari & Lötjönen 2021, 117–119)

Yleisesti ottaen on tiedettyä, että nuorten aktiivisuus jakaantuu voimakkaasti. Osa nuorista on hyvinkin aktiivisia ja osa on passiivisia. Ekologisissa kysymyksissä etenkin nuoret naiset ovat aktiivisia. Arjen pienet teot ja kierrättäminen ovat tyyppillisimpiä toimia kaikissa orientaatiotyyppissä, joilla nuoret vaikuttavat ympäristöön. Tyyppi vaikuttaa vain toiminnan määrään. (Mt., 118, 122.) Omaan lähipiiriin vaikuttaminen puhumalla ympäristöön liittyvistä asioista on tun-

nistettu yhdeksi merkittäväksi ympäristömyönteisen käyttäytymisen piirteeksi. Nuorilla ympäristöaktiiveilla tämä on keskeinen toimintatapa. (Nuorisobarometri 2021, 37–38.) Valtaosalle nuorista myös toimiminen vapaaehtoisena ympäristöjärjestöissä on tehokas keino. Erityisesti äärioptimisteille ja luottavaisille tällaisen toiminnan vaikuttavuus näyttyy vahvana. Noin puolet nuorista kuuluu näihin ryhmiin. Äärioptimisteissä ja luottavaisissa korostuu naisten ja alle 24-vuotiaiden osuus. Alueellisessa tarkastelussa nämä ryhmät korostuvat Etelä-Suomessa ja Lounais-Suomessa. Alueellinen vertailu on kuitenkin hankalaa ja siihen liittyy vääristäviä tekijöitä. On huomioitavaa, että nuorten tosiasialliset osallistumismahdollisuudet eivät ole tasarvoiset kaikkialla, jolloin myös näkemykset niistä muokkautuvat sen perusteella. Voisi ajatella, että keskeistä olisikin taata nuorilla mahdollisuuksia vaikuttaa. Joka tapauksessa nuorten keskuudessa on suurta vaihtelua osallistumisen ja vaikuttamisen tavoissa ja niihin luottamisessa sekä aktiivisuudessa. (Saari & Lötjönen 2021, 124, 126, 129, 131.)

Nuorten kasvavasta ilmastoahdistuksesta huolimatta nuorten luottamus siihen, että ilmastoasiat saadaan ratkaistua, on lisääntynyt viime vuosina. Nuoret tiedostavat, että ilmaston lämpeneminen ihmisten toiminnan seurauksena on tosiasia ja että jälkipolvet tulevat kärsimään, mikäli toimintaa ei muuteta. Nuoret kokevat myös, että muiden toimimattomuus ilmasto-ongelmien ratkaisemiseksi, ei ole syy olla itse toimimatta. Toisaalta näkemys ilmasto-ongelmien vakavuudesta on laskenut suomalaisten nuorten keskuudessa. Suurin osa nuorista kuitenkin ajattelee, että kulutusta ja tuotantoa tulee ympäristösyistä vähentää ja että luonnolla on itseisarvo, joka tulee huomioida päätöksenteossa. Luonnon monimuotoisuuden säilyttäminen ja eläinten oikeudet ovat nuorille hyvin tärkeitä. (Nuorisobarometri 2021, 39–42, 61.) Sitran tulevaisuusbarometri 2021 ja nuorisobarometri 2021 antavat samansuuntaisen kuvan nuorten uskosta tulevaisuuteen. Suurin osa nuorista suhtautuu tulevaisuuteen optimistisesti, vaikka aineistojen keräämisen aikaan koronaviruspandemian vaikutukset ovat olleet suuret. (Mt., 73.) Toisaalta nykyisen Ukrainan kriisin vaikutukset eivät vielä ole nähtävissä näistä aineistoista.

3.9 Tulevaisuusajattelu ja ennakointi

Vesienhoidossa keskitytään enemmän tulevaisuuteen kuin menneeseen. Keskeisenä kysymyksenä on miten motivoitua toimintaan, jonka vaikutukset ovat nähtävissä vasta vuosien kuluttua. Siihen tarvitaan kykyä kuvitella tulevaa. Tulevaisuudentutkija Fred Polak on todennut: ”yhteis-

kunnat säilyttävät elinvoimansa vain niin pitkään kuin ne säilyttävät kykynsä kuvitella positiivinen tulevaisuus” (Kosonen 2019). Samaa ajatusta voitaneen soveltaa myös muihin yhteisöihin.

Se, mitä päätöksiä teemme tänään, miten toimimme ja toisaalta mitä jätämme tekemättä vaikuttavat siihen, millainen tulevaisuudesta muodostuu. Jotta voimme vaikuttaa tulevaisuuden tilanteeseen, tarvitsemme kykyä kuvitella erilaisia vaihtoehtoisia tulevaisuuden kehityskulkuja. Nykyinen tilanne maailmassa on monella tapaa epävakaa ja arvaamaton, mikä heikentää ihmisten uskoa tulevaisuuteen. Toivon ylläpitäminen ja hyvien tulevaisuuksien kuvittelu voi olla hankalaa. Kuitenkin erilaisten tulevaisuuksien, myös niiden hyvien kuvittelu, on edellytys sille, että voimme toimia halutun tulevaisuuden saavuttamisen puolesta. (Poussa, Lähdemäki-Pekkinen, Ikäheimo & Dufva 2021, 3.)

Tulevaisuusajattelulla tarkoitetaan sitä, että pystyy tunnistamaan ja haastamaan nykytilanteeseen ja tulevaisuuteen liittyviä oletuksia, kuvittelemaan erilaisia vaihtoehtoisia tulevaisuuksia ja niiden yhteyksiä tämän hetken toimintaan. Muutoksen tekeminen edellyttää monia toisiinsa liittyviä tekoja, joilla on vaikutusta ihmisten käyttäytymiseen ja ajatusmalleihin sekä yhteiskunnan rakenteisiin ja ihanteisiin. (Dufva, Grabtchak, Ikäheimo, Lähdemäki-Pekkinen & Poussa 2021, 5.) Toimiminen Pälkäneen vesien hyväksi on muutoksen tekijänä olemista. Tulevaisuusajattelu on muutoksen tekijän tärkeä työkalu ja kiinteä osa tämän päivän toimintaa. Kestävän tulevaisuuden rakentaminen edellyttää, että yhä useampi yksityinen ja yhteisö osallistuu sen rakentamiseen. (Poussa ym. 2021, 11, 14–15.)

Tulevaisuutta voi lähestyä siihen varautumalla, suunnittelemalla ja sitä avartamalla. Tulevaisuusajattelussa pyritään erityisesti tulevaisuuden eri vaihtoehtojen avartamiseen nykyisiä ajatuksia haastamalla. (Dufva ym. 2021, 9–10.) Tulevaisuusajatteluun liittyy nykyisten, olemassa olevien mielikuvien haastaminen ja toivottavan tulevaisuuden kuvitteleminen, mikä mahdollistaa sitoutumisen niihin tekoihin, joilla haluttu tulevaisuus voidaan saavuttaa. Kuvittelu on ihmisen erityistaito, joka mahdollistaa keskustelun asioista, joita emme ole koskaan nähneet, kokeneet tai tunteneet. (Poussa ym. 2021, 22–23.) Toivottujen ja innostavien tulevaisuuksien, joiden puolesta haluaa toimia, ajattelu lieventää ahdistusta, joita uhkakuvat aiheuttavat. Se edistää myös kokemusta omista vaikutusmahdollisuuksista. Vaikka toivottujen tulevaisuuksien kuvittelu tuntuisi vaikealta se on tärkeää, sillä vielä vaikeampaa olisi toteuttaa jotain, mitä ei pysty edes kuvittelemaan. Yksilön rooli ja valinnanvapaus nousevat merkittävään asemaan. (Dufva ym. 2021, 8–9.)

4 MENETELMÄT

Kokonaisuudessaan tämä opinnäytetyö on laadullinen, monimenetelmällinen tapaustutkimus, jossa aineistoa on kerätty ja käsitelty eri tavoin. Kun tutkimuksessa yhdistetään erilaisia aineistolähteitä, puhutaan aineistotriangulaatiosta (Vilkkä 2021, 71). Aineiston keruuseen on käytetty kyselyä, haastatteluja ja erilaisista dokumenteista koottua tietoa. Aineistoa monipuolistaa sen käsittely sekä määrällisin, että laadullisin keinoin. Tapaustutkimukselle tunnusomaista on se, että siinä pyritään ymmärtämään jotain tiettyä, parhaillaan käynnissä olevaa moniulotteista ilmiötä, jonka selvittämiseen tarvitaan erilaisia menetelmiä. (Kananen 2013, 56–57.) Lähestymistapana tapaustutkimus tarkoittaa tässä sitä, että mielenkiinnon kohteena on vesienhoidon kehittäminen yhteisölliseksi Pälkäneellä.

Haastattelun ja kyselyn perimmäinen idea on kysyä ihmiseltä mitä hän ajattelee tai miksi hän toimii tietyllä tavalla. Kuitenkaan näillä keinoilla ei voida päästä yksiselitteiseen totuuteen. Kyselyssä vastaaja täyttää itse hänelle esitetyn kyselylomakkeen, kun taas haastattelussa haastattelijat henkilökohtaisesti esittää kysymykset ja merkitsee saamansa vastaukset muistiin. Haastattelu luo joustavat mahdollisuudet esimerkiksi tarvittaessa selventää kysymystä tai käydä keskustelua haastateltavan kanssa ja haastattelijalla on mahdollisuus esittää kysymykset tilanteessa tarkoituksenmukaisessa järjestyksessä. Haastattelun tavoitteena on saada mahdollisimman paljon tietoa aiheesta ja siksi kysymykset kannattaa antaa haastateltavalle jo etukäteen. Haastattelun etuna on se, että haastattelupyyntö voidaan esittää valikoiduille henkilöille, joilla oletettavasti on tietoa halutusta aiheesta. Henkilökohtaisesti sovittujen ja pidettyjen haastattelujen osallistujat harvoin kieltävät aineiston käyttöä jälkikäteen. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 84–86.) Kyselyyn päädyttiin tilaajan toiveesta saada kerättyä tietoa paikallisen väestön ajatuksista. Haastattelut muille vesistötoimijoille tehtiin, jotta saatiin tarkempaa tietoa heidän toimintatavoistaan ja niihin vaikuttavista tekijöistä, kuin mitä olisi saatu käyttämällä vain julkisia tiedonlähteitä.

Tapaustutkimukseen ei liity mitään yhtä tiettyä tapaa analysoida saatuja vastauksia, vaan siihen sovelletaan laadullisen tutkimuksen yleisiä menetelmiä. Perusidea on aluksi luokitella aineisto asiasisältöjen perusteella, eli hajottaa aineisto osiin. Erittelyn jälkeen asiasisällöt ryhmitellään uudestaan tutkijan näkemykseksi ja tulkinnaksi, josta voidaan tehdä johtopäätöksiä. (Kananen 2013, 103.)

5 KYSELY PÄLKÄNEEN VESISTÄ KIINNOSTUNEILLE

Tähän opinnäytetyöhön kuului vesistökysele, joka toteutettiin tilaajan toiveesta. Haluttiin saada jokin väline, jonka kautta voisi herätellä keskustelua ja joka saisi ihmiset pysähtymään asian äärelle. Tarve liittyi erityisesti tulevan kesän tapahtumiin ja niissä ihmisten kohtaamiseen. Kyselyn tarkoituksena on kerätä taustatietoa Suvi -hankkeelle ihmisten halukkuudesta osallistua vesistöjen kunnon ylläpitoon sekä tähän halukkuuteen vaikuttavista asioista. Kysely suunnattiin paikallisille asukkaille, sekä paikkakunnalla mökkeileville. Ihmiset ovat kiinnostuneita omassa elinympäristössä olevista järvistä ja siksi potentiaalisia osallistumaan myös niiden hyväksi tehtävään työhön. Kyselyssä selvitettiin yleistä mielipideilmastoa liittyen vesienhoitoon, mielikuvia Pälkäneen vesistöjen tilasta, sekä tietoisuutta Pälkäneen vesienhoidosta. Lisäksi luotiin mielikuvia vaihtoehtoisista tulevaisuuksista ja kysyttiin omasta valmiudesta ja halukkuudesta olla mukana toimimassa tavoiteltavan tulevaisuuden hyväksi. Kysely muotoiltiin tarkoituksella informatiiviseksi ja toimintaan suuntaavaksi, jotta se palvelisi Suvin tavoitteita kansanliikkeen aktivoitumisesta.

Kysely toteutettiin verkkokyselynä, joka rakennettiin Webropol-työkalulla. Siihen ohjasi avoin linkki, jolloin vastaajien anonymiteetti pystyttiin säilyttämään. Kyselyä testattiin ja muokattiin saadun palautteen perusteella. Kyselyn aiempiin versioihin osallistuivat syksyn 2022 Kotiranta kuntoon -kurssin osallistujat, sekä Suvi-hankkeen ohjausryhmä ja ydintiimi. Testaajat pitivät kyselyä tärkeänä osallistumisen ja aktivoimisen kannalta, sekä yleisen ilmapiirin laadun selvittämisessä. Samalla muistutettiin tärkeydestä pitää kysely neutraalina. Ohjausryhmän toiveesta kyselyn termistössä painotettiin “vesi” -sanaa ”vesistö”-sanan sijaan ja vesienhoitoa vesiensuojelun tilalla. Käytettävillä termeillä pyrittiin välttämään ilmastokeskusteluun ja ympäristönsuojeluun liittyvän latautuneen tunneilmapiirin aktivoitumista.

Suvi-hankkeen toimesta julkaistiin marraskuussa 2022 paikallisen sanomalehden liitelehti. Suvi -lehti on kattava ja monipuolinen katsaus Pälkäneen vesistöjen tilaan, vesienhoitoon ja vireillä oleviin toimenpiteisiin. Osaltaan lehden tarkoituksena on aktivoida ihmisiä mukaan Aito Suvi yhdistykseen ja yhteisiin talkoisiin. Lehden ilmestyminen tarjosi hyvän paikan kertoa myös tästä opinnäytetyöstä ja siinä julkaistiin artikkeli otsikolla “opinnäytetyö Pälkäneen hyväksi”. Opinnäytetyöstä ja sen tekijästä kertovan haastattelun yhteydessä julkaistiin linkki kyselyyn. Kyselyn vastaukset toimivat aineistona opinnäytetyössä. Kysely oli avoinna ja opinnäytetyön aineiston keruumenetelmänä 16.11.-31.12.2022 välisen ajan. Kysely oli upotettuna

Aito Suvi yhdistyksen kotisivuille. Tietoa siitä levitettiin lehden lisäksi Aito Suvin Facebook-sivuilla, josta sitä jaettiin paikallisiin kyläryhmiin ja muille sivuille.

Suvi -lehdestä otettiin lisäpainos, jota käytetään kevään ja kesän aikana hankkeen tiedotus- ja valistustyössä kierrettäessä erilaisissa tapahtumissa kohtaamassa ihmisiä. Silloin sama kysely hieman muokattuna tulee toimimaan lisätiedon keruumahdollisuutena Suville ja ihmisten aktiivointikeinona. Kyselyn voi esimerkiksi palauttaa hankkeen esittelypisteellä ja osallistua samalla arvontaan.

5.1 Kyselyn toteutus ja tiedonkeruu

Tutkimuksessa yleensäkin on ongelmallista se, että käsitteet, menetelmät ja niiden asettelu ovat tutkijan laatimia, jolloin niillä väistämättä on vaikutusta myös saatuihin tuloksiin (Tuomi & Sarajärvi 2018, 109). Tässä tehdyssä kyselyssä tämä ongelma tiedostettiin ja ymmärrettiin. Kysely rakennettiin vaikuttavammaksi kuin tieteellinen tutkimuskysely yleensä olisi. Kyselyllä oli laaja jakelu ja siinä jaettiin myös faktatietoa vesienhoidosta. Kyselyllä pyrittiin paitsi saamaan vastauksia niin myös herättelemään kyselyyn perehtyvät lukijat miettimään vesien tilaa ja tulevaisuutta, omaa suhdettaan Pälkäneen vesistöihin, sekä mahdollisuuksiaan osallistua niiden hoitamiseen. Toimintaan havahduttamisen tavoite tuotiin esille kerrottaessa kyselystä ja pyydettyä vastaamaan siihen. Vaikka kyselystä vastaajien oli mahdollisuus saada myös uutta tietoa ja näkemyksiä, sen muotoilussa pyrittiin häivyttämään opetuksellista ilmaisua.

Kysely koostui neljästä osiosta, jotka olivat taustatietokysymykset, järvien tila ja tulevaisuus, vesienhoito Pälkäneellä, sekä vesienhoidon tulevaisuus Pälkäneellä ja Aito Suvi kannatusyhdistys. Kunkin osion alussa oli lyhyt johdantokappale. Kysymykset oli laadittu niin, että ne muodostivat loogisen kokonaisuuden, johon oletettiin vastattavan esitetyssä järjestyksessä. Jokaisen vastatun kysymyksen oletetaan vaikuttavan seuraaviin vastauksiin (Vilkkä, 2021 123). Vastausjärjestyksen täydellisestä toteutumisesta ei ole varmuutta, mutta osiosta toiseen ei pystynyt siirtymään ennen kuin kaikkiin pakolliseksi määriteltyihin kysymyksiin oli vastattu. Kaikkineen kyselyssä oli 32 kysymystä, joista suurin osa oli erilaisia valintakysymyksiä ja osa näitä täydentäviä avoimet sanalliset vastaukset mahdollistavia kenttiä. Avoimet vastaukset mahdollistaneet täydentävät kysymykset olivat luonteeltaan määritelty vapaaehtoisiksi, mutta kaikki varsinaiset kysymykset olivat pakollisia. Kyselylomake on opinnäytetyön liitteenä.

Kyselyn alkuun oli koostettu taustatietoja kerääviä kysymyksiä, joihin oli helppo ja nopea vastata. Taustatietojen keräämisellä pyrittiin selvittämään sitä, onko ajatusmaailmassa selvästi havaittavissa olevaa yhteyttä esimerkiksi ikään tai sukupuoleen. Tällä voisi olla merkitystä esimerkiksi viestinnän suuntaamisessa. Taustatietojen avulla voitiin myös selvittää kuuluko vastaaja kohderyhmään eli onko hän pälkäneläinen vaki- tai kesäasukas ja miltä kyläalueelta vastaaja tulee. Taustatietojen perusteella avattiin myös yksi lisäkysymys niille vastaajille, jotka ilmoittivat omistavansa maa-alueen Pälkäneen laskuojien vaikutusalueella. Osa kysymyksistä oli asetettu siksi, että vastaaja paremmin tulisi tietoiseksi siitä, että hänkin on osallinen vesienhoidossa. Tämä korostui etenkin kysymyksessä numero 7, jossa tehtiin näkyväksi sitä, millainen vesistönkäyttäjäksi vastaaja itse kokee olevansa. Kun ihminen tuntee olevansa osa toimintaa, syntyy omistajuuden kokemus, joka lisää ihmisten sitoutumista (Kuuluvainen 2015, 51–53).

Osassa vesistökyseleyn kysymyksiä tavoitteena oli saada vastaajat ajattelemaan erilaisia mahdollisia tulevaisuuksia ja niiden aiheuttamia tunteita. Tämän tarkoituksena oli herättää ihmisissä halu toimia toivotun tulevaisuuden puolesta hänen itsensä tärkeäksi kokemassaan asiassa. Kyselyssä esitettiin yksi kuviteltu myönteinen kehityskulku Pälkäneen vesien tilassa ja yksi ei-toivottava tilanne, joka kuitenkin tutkimusten mukaan uhkaa, ellei asioihin puututa. Uhkakuvia tarvitaan tulevaisuusajattelussa siihen, että muistaisimme, mikä meille on tärkeää (Dufva & Grabtchak & Ikäheimo & Lähdemäki-Pekkinen & Poussa 2021, 5). Uhkakuvan perään oli liitetty kysymys siitä, mitä henkilö olisi valmis maksamaan kyseisessä tilanteessa, jotta hänen kotijärvensä tila saataisiin palautettua ennalleen. Tämä tehtiin hyvin tietoisena, että sellainen palauttaminen tuskin oikeasti olisi mahdollista. Kysymyksen tarkoituksena olikin herätellä ajatusta, kannattaisiko kyseinen summa mieluummin sijoittaa jo ennalta, jotta tilanne ei koskaan pääsisi edes toteutumaan. Toivotun laisen tulevaisuuden kuvaamisen ja sen herättämien ajatusten ja tunteiden kysymisen perään oli sijoitettu kysymys siitä, mitä seuraavien viiden vuoden aikana olisi itse valmis sijoittamaan vuosittain, jotta haluttu tilanne toteutuisi. Tämän toivottiin vahvistavan ajatusta, että ennalta toimiminen on paitsi tehokkaampaa myös edullisempää.

Lähtökohtaisesti aineisto kerättiin määrällisenä. Lisäksi strukturoitujen kysymysten perään lisättiin avoimia kysymyksiä, joilla kerättiin täydentävää tietoa. Näitä avoimiin kysymyksiin annettuja vastauksia käsiteltiin laadullisten menetelmien kautta. Laadullisen aineiston analyysimenetelmänä käytettiin teemoitteluun perustuvaa sisällönanalyysia. Sisällönanalyysissa tutkimusaineistoa tiivistetään ja järjestetään luokkiin ja eri kategorioihin. Lähestymistapa voi olla

aineistolähtöinen, teoriaohjaava tai teorialähtöinen. Laadullisen ja määrällisen tutkimuksen yhdistämisestä käytetään *mixed methods reserach* -termiä (MMR). Sen kautta ajatellaan saatavan laajempaa ymmärrystä aiheeseen kuin mitä vain toinen tapa voisi tuottaa, mikä tekee siitä hedelmällistä. Samalla se poistaa vastakkainasettelun, jossa pitäisi nostaa lähtökohtaisesti toinen menetelmä toista paremmaksi. Toisaalta se ei myöskään kiellä, etteikö olisi asioita, joihin vain toinen lähestymistapa toimii. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 9, 78.)

5.2 Kyselyn vastausten käsittely

Kyselyn analyysiin käytettiin Webropol-ohjelman omia sisäisiä analysointityökaluja. Niillä pystyttiin tarkastelemaan eri vastausten välisiä korrelaatioita ja sitä kautta etsittiin selittäviä tekijöitä. Edelleen tarkasteltiin sitä, onko havaituilla yhteyksillä tilastollista merkittävyyttä. Etenkin taustatietokysymysten kesken tehtiin vertailua ja etsittiin tilastollisesti merkittäviä taustatietoihin liittyviä ilmiöitä. Lisäksi kyselystä kerätty aineisto käsiteltiin sisällönanalyysin keinoin siltä osin, kun se sisälsi avoimia kysymyksiä ja vastauksia. Sisällönanalyysi on laadullisen tutkimuksen perusanalyysimenetelmä. Haasteena yleensä on se, että aineistosta nousee esiin monia kiinnostavia asioita, myös sellaisia, joita ei osattu odottaa ja näistä on valittava ja tarkasti rajattava se, johon keskitytään ja josta pyritään kertomaan kaikki mahdollinen. Valittu kiinnostuksen kohde tulee olla linjassa tutkimuksen tarkoituksen eli tutkimustehtävän kanssa ja muut mielenkiintoiset löydöt on jätettävä seuraaviin tutkimuksiin. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 103–104.) Tässä kyselyssä ei varsinaisesti noussut esiin täysin odottamattomia tai yllättäviä tuloksia, mutta aiheenrajausta jouduttiin tekemään opinnäytetyön pitämiseksi mahdollisimman tiiviinä.

Aineistoa luokitellessa yksinkertaisimmillaan määritellään luokkia ja lasketaan kuinka usein mikäkin niistä esiintyy aineistossa. Teemoittelu on samankaltaista, mutta siinä painotetaan siihen mitä kustakin teemasta on sanottu. Tämä voidaan tehdä alustavan ryhmittelyn, esimerkiksi vastaajien sukupuolen tai iän mukaan tehdyn jaon jälkeen. Tällöin aineistosta etsitään tiettyä teemaa kuvaavia näkemyksiä. Erilaisten teemojen sisältä puolestaan voidaan erotella erilaisia tyyppiesimerkkejä, eli yleistyksiä. Tätä kutsutaan tyyppittelyksi. Työn selkeyttämiseksi on syytä määritellä, pyrkiikö etsimään samankaltaisuuksia vai eroavaisuuksia. (Mt., 105–107.) Aineistoa pelkistetään, ryhmitellään ja luodaan siitä teoreettisia käsitteitä. Tavoitteena on luoda johdopäätöksiä siitä mitä asiat vastaajille merkitsevät. Edelleen saatuja tuloksia voidaan käsitellä niiden kvantifioimisella, eli sisällön erittelyllä. Siinä lasketaan kuinka moni vastaajista nostaa

esille saman asian. (Mt., 122, 127, 135, 138). Tämä tuo tietoa mielipiteiden yleisyydestä ja auttaa asettamaan saadut kommentit oikeaan painoarvoon niiden yleisyyden perusteella.

Tulevaisuusajatteluun liittyvien kysymysten 14 ja 16 aineisto ryhmiteltiin värikoodaamalla sen mukaan, millaisiin teemoihin vastaukset liittyivät. Edelleen laskettiin ja tarkasteltiin sitä, kuinka usein mikäkin teema esiintyi ja millaisia ilmaisuja käytettiin. Näiden perusteella pyrittiin löytämään tyypillisiä vastauksia ja tehtiin johtopäätöksiä ihmisten reagoititavoista. Saatu- jen vastausten teemoja vertailtiin keskenään kysymysten 14 ja 16 välillä. Kysymykseen 17 saatuja avoimia vastauksia halukkuudesta sijoittaa vesien hoitoon lähivuosina taulukoitiin ja ryhmiteltiin sen mukaan, oliko vastaus annettu numeroina vai sanallisesti. Sitä kautta pyrittiin hahmottamaan kokonaiskuvaa ja vastauksissa ilmennyttä suurta vaihtelua. Euromääräisistä vastauksista etsittiin keskiarvojen kautta tyypillisiä summia ja sanallisten vastausten kautta hahmotettiin muita aiheeseen liittyviä ajatuksia vastaajien keskuudessa.

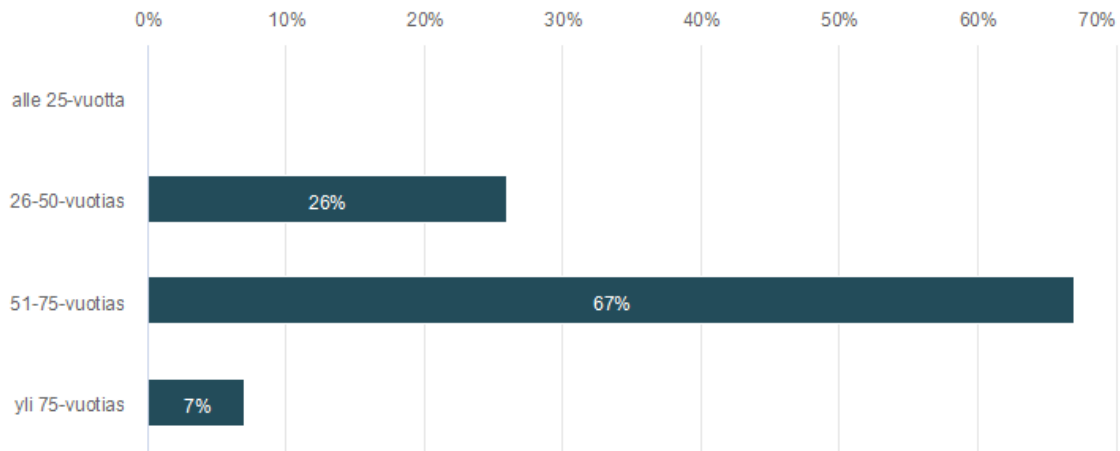
Analyysivaiheessa voidaan etsiä esimerkiksi selityksiä tutkittavalle ilmiölle, siihen liittyvää tyypillistä tarinaa, toiminnan prosesseja sekä samanlaisuutta tai erilaisuutta. Nämä muodostavat palasia, jotka tulee järkevän selityksen myötä liittää toisiinsa uudella tavalla. Tulkinnan tekemisessä voidaan käyttää apuna syy-seuraussuhteiden hahmottamista, eri asioita toisiinsa yhdistäviä tekijöitä ja toisiaan tukevia aineisto- ja tietolähteitä. Useista tietolähteistä saatavat samansuuntaiset tulokset vahvistavat tulkinnan luotettavuutta. (Kananen 2013, 107–109.)

5.3 Vesistökyseleyn vastaajat

Kysymykset 1–9 olivat taustatietokysymyksiä. Ne toimivat tässä analyysissa pohjana, jota vasten muita vastauksia peilataan. Varsinaisesti analyysissa käsitellään kysymyksiä 14–32, jotka antavat eniten tietoa opinnäytetyön tavoitteisiin liittyen. Järvien tilaan liittyvien kysymysten 10–13 vastaukset lähinnä todetaan, mutta niiden tarkempi analyysi on rajattu pois. Kysymykset ja kaikkien vastausten raakadata sisältäen annetut avoimet vastaukset käydään läpi Suvin ydintoimijoiden kanssa.

Vastaajien kokonaismäärä oli 70. Näistä 59 % ilmoitti olevansa mies (n=41). Yksi ei halunnut kertoa, yksi valitsi vaihtoehdon muu ja loput 39 % ilmoittivat olevansa naisia (n=27). Suurin osa vastaajista, 67 %, oli iältään 51–75-vuotiaita (n=47). 26 % oli iältään 26–50-vuotiaita (n=18) ja yli 76-vuotiaita vastaajia oli 7 % (n=5). Nuoria, alle 25-vuotiaita vastaajia ei ollut lainkaan.

Kysymys 2. Oletko iältäsi?

Kuvio 5: Kyselyn vastaajien ikäjakauma.

27 % vastaajista (n=19) ilmoitti kotikunnakseen Pälkäneen. Lisäksi yksi ilmoitti kotikuntansa olevan Luopioinen. Tämä vastaus on sisällytetty pälkäneläisiin manuaalisesti niissä kohdin, kun pälkäneläisten kokonaismääräksi ilmoitetaan 20. Noin 13 % vastaajista asui Helsingissä, 9 % Tampereella, 4 % Kangasalla ja 3 % Valkeakoskella. Suurin osa, 44 % vastaajista ilmoitti kotikunnan olevan joku muu kuin mikään edellä mainituista. Avoimessa kohdassa määritellyksi kotikunnaksi saatiin vastauksia etenkin Hyvinkäältä, Vantaalta ja muualta pääkaupunkiseudulta, sekä Hämeenlinnasta ja sen lähiseuduilta. 35 % vastaajista asui Helsingin seudulla ja Hämeenlinnan seutukunnassa asui 20 % vastaajista. Tarkemmat tiedot vastaajien alueellisesta jakaantumisesta toimitetaan Suvin käyttöön.

60 % vastaajista kertoi olevansa Pälkäneen kausiasukas, 27 % oli pälkäneläisiä, yhteensä kolme vastaajista oli kangasalalaisia tai Kangasalan kausiasukkaita. Lehti, jossa kysely oli, ilmestyi myös Kangasalla ja siksi haluttiin erityisesti selvittää, oliko vastaajissa kohderyhmän ulkopuolisia kangasalalaisia. Reilulla 11 % oli joku muu yhteys alueeseen. Muista yhteyksistä mainittiin mökkiläisyys tai veneily samoissa vesistöissä, mutta kunnan rajan ulkopuolella, sekä vesienhoitotyöhön liittyvä aktiivisuus. Niiltä, jotka ilmoittivat olevansa pälkäneläisiä, tai Pälkäneen kausiasukkaita tiedusteltiin lisäksi omaa kyläaluetta. Vastaukset levittyivät ympäri Pälkänettä. Eniten oli edustettuna Luopioinen ja Aitoo.

Kysymys 4. Missä roolissa vastaat tähän kyselyyn? Valitse kaikki sinua koskevat vaihtoehdot.		
	n	Prosentti
Pälkäneläinen	19	27 %
Pälkäneen kausiasukas	42	60 %
Kangasalalainen	2	3 %
Kangasalan kausiasukas	1	1 %
Joku muu yhteys alueeseen, mikä?	8	11 %

Taulukko 1: Kyselyn vastaajien rooli mökkiläisenä tai kuntalaisena.

Suurin osa vastaajista, 70 % kertoi olevansa Pälkäneen ranta-asukas joko vakituisesti tai osan aikaa vuodesta mökkeillen. Rannalla asuminen oli huomattavasti yleisempää kyselyyn vastanneiden kausiasukkaiden kuin kuntalaisten keskuudessa. Kausiasukkaista 90 % asui rannalla, kun kuntalaisilla vastaava luku oli 30 %. Rannalla asuminen vaikutti lisäävästi kokemukseen mieluisasta vesistömaisemien katselusta ja luonnonvesissä uimisesta. Toisaalta näistä asioista nauttivat ovat voineet muita todennäköisemmin hakeutua asumaan tai mökkeilemään vesien ääreen. Joka tapauksessa näillä asioilla on positiivinen korrelaatio, joka näkyy myös suurena vastaushalukkuutena vesistöaiheiseen kyselyyn. Tätä yhteyttä voidaan pitää hyvin luonnollisena. Selityksen rakentaminen on tyypillinen tapaustutkimuksen analyysimuoto. Siinä kirjoitetaan tarina tai kuvaus ilmiöstä ja pyritään samalla selittämään sen toimintaa tai rakennetta. (Kananen 2013, 112.)

Kymmenen vastaajaa (14 %) kertoi omistavansa maa-alueen laskuojan varrella tai sen läheisellä vaikutusalueella. Vastaajista 6 ilmoitti harjoittavansa metsätaloutta ja 2 maanviljelyä. Nämä voivat olla myös samoja henkilöitä. Etenkin maanviljelijöiden näkemykset olisivat Suvin kannalta kiinnostavia, koska Pälkäneellä tehtävä vesienhoitotyö painottuu maatalouskäytössä oleville alueille. Maanviljelijöiden määrä vastaajissa oli niin pieni, että niiden käyttäminen vertailussa ei kuitenkaan antaisi luotettavaa tulosta. Kolme vastaajaa ei profiloitunut mihinkään annetuista vaihtoehdoista. Järvien muutoksesta herännyt huoli on saanut suurimman osan, 80 %, vastaajista kiinnostumaan vesien tilanteesta. Monilla vaikutti myös yleinen kiinnostus luontoa kohtaan (66 % vastaajista) tai yleinen huoli ympäristöstä (60 % vastaajista).

50 % vastaajista mielsi itsensä aktiiviseksi vesialueiden käyttäjäksi kysymyksessä 6. Aihetta käsiteltiin myös kysymyksessä 7, jossa kysyttiin kuinka paljon erilaiset vesiin liittyvät toiminnot koskevat vastaajaa. Kysymyksen tarkoituksena oli havahduttaa vastaajia ajattelemaan omaa rooliaan vesien käyttäjänä, jolloin myös vastuunkantaminen niistä olisi helpompi ymmärtää.

Kysymys 7. Arvioi koskevatko seuraavat toiminnot elämäsi erittäin paljon tai ei lainkaan.					
	Erittäin paljon	Paljon	Vähän	Erittäin vähän	En ollenkaan
Liikun vesillä (veneily, melonta yms.)	14,3 %	55,7 %	21,4 %	5,7 %	2,9 %
Uin luonnonvesissä	27,2 %	45,7 %	21,4 %	4,3 %	1,4 %
Katselen mielelläni vesistömaisemia	75,7 %	21,4 %	1,5 %	1,4 %	0 %
Ulkoilen vesistöjen rannoilla	41,4 %	42,8 %	12,9 %	2,9 %	0 %
Ulkoilen jäällä	10 %	38,6 %	38,6 %	5,7 %	7,1 %
Kalastan	10 %	21,4 %	34,3 %	22,9 %	11,4 %
Metsästään vesilintuja	2,8 %	2,8 %	2,9 %	2,9 %	88,6 %

Taulukko 2: Vastaajien aktiivisuus vesialueiden käyttäjinä.

Alun perin kiinnostavaa oli, eroaako nuorten ja varttuneemman väen vastaukset toisistaan. Koska nuorilta ei saatu vastauksia kyselyyn, tämä vertailu jäi tekemättä. Muutenkaan iällä ei ollut tilastollisesti merkittäviä selittäviä vaikutuksia vastauksiin. Merkittävä positiivinen korrelaatio havaittiin vain maanomistajille suunnatussa kysymyksessä halukkuudesta vesienhoito-toimenpiteiden aloittamiseen omilla mailla. Siinä nuorempi ikä ja suurempi merkitys kohdissa hankkeelta saatava avun määrä ja sopivan maa-alan olemassaolo olivat yhteydessä toisiinsa. Tulokseen vaikuttanee työelämässä olevien maanomistajien luontainen ikäjakauma. Ottaen huomioon maanomistajien pienen osuuden vastaajien kokonaismäärässä, tällä ei kuitenkaan ole merkitystä. Maanomistajia vastaajissa oli 10, joka on noin 14 % vastaajista. Pitää myös huomioida, että näistä osan omistuksessa on todennäköisesti vain omaan mökki- tai asuinkiinteistöön liittyvä maa-ala, jolla ei ole vesistönkunnostusrakenteiden perustamisen kannalta merkitystä. Maanomistajien määrä vastaajissa oli yllättävän pieni. Sen lisäksi, että se oli todellinen tilanne,

voi olla, että osan vastaajista omistamat maa-alueet sijaitsevat kauempana laskuojien vaikutus-alueilta. Voi myös olla, että vastaajat eivät halunneet kertoa omistavansa maa-alueita tai eivät ymmärtäneet kysymystä. Joka tapauksessa asian tarkempi analyysi ei olisi luotettavaa otannan pienuudesta johtuen, vaikka Suvin kannalta maanomistajien näkemykset olisivat olleet erityisen kiinnostavia.

Sukupuolella ei ollut tilastollisesti merkittävää vaikutusta annettuihin vastauksiin suurimmassa osassa kysymyksissä. Ainoa selkeä sukupuolen mukaan painottunut ero nähtiin kysymyksessä 8, jossa tiedusteltiin sitä, kuinka paljon vastaaja koki tietävänsä vesienhoidosta. Pääosa naisista, 52 %, kertoi saaneensa tietoa tiedotusvälineistä tai muulla tavoin, kun taas 63 % miehistä kertoi perehtyneensä aiheeseen seuraamalla jotain tiettyä vesistöhanketta tai yhdistystä. 19 % naisista kertoi, ettei tiedä vesienhoidosta vielä mitään. Vastaava luku miehistä oli 2 %. Toisaalta 12 % miehistä kertoi toimivansa aktiivisesti vesien hyväksi, mutta naisista kukaan ei valinnut tätä vaihtoehtoa. Miesten suurempaa tietoisuutta vesistöasioista saattaa selittää puhtaan kiinnostuksen lisäksi mahdollisesti naisia suurempi rooli kalastuksessa, maanviljelyssä tai metsänhoidossa. Toisaalta on merkillepantavaa, että niin moni nainen, joka ei vielä kokenut tietävänsä asiasta mitään, oli halukas vastaamaan kyselyyn. Johtuuko tämä tiedonhalusta vesiin liittyen, halusta tukea opinnäytetyön tekijää vai jostain muusta syystä, jää arvailujen varaan. Kuitenkin sitä voitaneen tulkita niin, että naisilla on suuri valmius vastaanottaa tietoa aiheesta ja oikeanlaisella viestinnällä se voidaan käyttää Suvin hyödyksi.

Vertailua analyysissä pystyttiin tekemään Pälkäneen vakiasukkaiden ja Pälkäneellä mökkeilevien välillä, mikä oli jo etukäteen ajateltu kiinnostavaksi. Merkittävää oli, että vastauksia saatiin enemmän Pälkäneellä mökkeileviltä kuin vakiasukkailta. Osittain tätä selittänee se, että suuri osa mökeistä sijaitsee rannoilla, jolloin kiinnostus vesien tilaan on ymmärrettävästi suurempaa. Vastaavasti suurin osa vakiasutuksesta sijaitsee kuivalla maalla. Jos näin olisi, tämä korostaisi henkilön suoran vesistöyhteyden olemassaolon merkitystä vesistä huolehtimisen kiinnostavuudelle. Omakohtainen motivaatio on tärkeä mille tahansa toimintaan aktivoitumiselle.

5.4 Vesistökyseleyn tulokset

Kysymyksessä 14 kuvailtiin kuvitteellinen tilanne 30 vuoden kuluttua. Siinä vesien rehevöitymiskehitykseen ei olisi puututtu ja vesien laatu olisi vuosien saatossa laskenut merkittävästi. Vastaajia pyydettiin kertomaan millaisia ajatuksia ja tunteita tilanne heissä herättäisi. Tähän

pakolliseksi määriteltyyn kysymykseen vastasi 67 vastaajaa sanallisesti ja kolme ohitti kysymyksen antamalla vastaukseksi välimerkin tai vastaavan. Esiin nostettiin paljon tilanteen aiheuttamia tunteita. Näistä useimmin mainittiin suru, jonka esitti 14 vastaajaa. Muita tunnetiloja kuvaavia ilmaisuja oli ahdistus, huoli ja harmitus, jotka kaikki mainittiin useamman kerran. Epätoivo, tuska, pelko, voimattomuus, raivo, kummastus, ärtymys, viha, ikävä, turhautuminen ja suuttumus mainittiin kukin kerran. Käytettyjen tunnesanojen moninaisuus kuvaa sitä, kuinka laaja-alaisella tunneskaalalla ihmiset kokevat saman tilanteen. Selvästi vallitsevaa oli kuitenkin surun tunne.

Kahdeksan vastaajaa, eli lähes 12 % vastaajista ei uskonut kuvatun tilanteen toteutuvan, vaan toivo paremmasta ja tietoisuus ymmärryksen lisääntymisestä ja toimenpiteisiin ryhtymisestä painoivat enemmän. Näillä henkilöillä on selvästikin pohjalla vahva usko siihen, että asioihin voidaan vaikuttaa. Näiden vastaajien osuus kaikista on jotakuinkin yhtä suuri, kuin arjen sohvavaikuttajien joukko Kansalaisareenan vaikuttajaprofiileissa. He ovat selvillä asioista ja uskovat joukkovoimaan ja tietävät mitä pitäisi tehdä. Asian ilmaisu tällä tavoin kyselyssä voisi olla heille tyypillinen tapa toimia. Jotta heidät saataisiin oikeasti mukaan vaikuttamaan, pitäisi heitä houkutella riittävän helpoilla osallistumismahdollisuuksilla ja henkilökohtaisella kutsulla.

Lähes yhtä monta vastaajaa (n=7), eli 10 %, näki tämän vaihtoehdon kuitenkin todennäköisenä suuntana mihin ollaan menossa. Heidän vastauksistaan paistoi siis skeptisyys sitä kohtaan, että asiat voisivat mennä paremmin. Tämä joukko oli kuitenkin selvästi pienempi kuin valveutuneiden skeptikoiden osuus vaikuttajaprofiileissa. Muutamalle vastaajalle (n=3) vasta tilanteen muuttuminen kuvatun kaltaiseksi herätti ajatuksen toiminnasta, että pitäisi tehdä jotain. Kysymyksessä ei pyydetty vastausta siihen, uskooko henkilö kuvatun todellisuuden tapahtuvan vai ei. Kuitenkin moni (n=15) otti siihen kantaa. Sitran selvityksessä yhdeksi merkittävimäksi tekijäksi ihmisten kansalaisaktiivisuudessa hahmottui tilanne siitä, uskooko ihminen omiin ja muiden vaikuttamismahdollisuuksiin vai ei. Nämäkin vastaukset kuvastavat tuota jakaumaa, osa uskoo, että asioihin voidaan vaikuttaa, osa ei. Uskomuksen kautta puolestaan ratkeaa se, alkaako ihminen toimia vai ei.

18 % vastaajista tyytyi toteamaan erilaisin sanavalinnoin, että kuvailtu tilanne ei olisi hyvä tai mieluisa. Tämän kysymyksen asettamisen alkuperäisenä tarkoituksena oli nimenomaan herätellä ihmiset ajattelemaan ei-toivottua tulevaisuutta, mitä se merkitsisi ja miltä se tuntuisi. Muutamat vastaajista kuvasivat konkreettisia seurauksia tai asioita, jotka menetettäisiin, jos kuvattu

tilanne toteutuisi. Mainittuja seikkoja olivat konkreettiset paikalliset muutokset kuten vedenpinnan korkeuden muutos, vedenlaadun heikkeneminen, mökin arvonlasku ja virkistyskäytön heikkeneminen. Menetettävää olisi vesistöistä nauttimisen lisäksi järvet osana luontoa ja luontosuhteen muodostumista. Tilanteessa syntyisi myös kokemus siitä, että ympäristön muututtua osa lapsuutta ja muistoja häviäisi. Lisäksi mahdollisuus kokea terveyttä, iloa ja mukavaa yhdessä oloa tuottavaa luonnossa liikkumista heikkenisi. Muutamista vastauksista nousi esiin kapinahenki, joka ilmaisi, että kuvatun lainen tulevaisuus ei saa olla vaihtoehto. Vahvojen ja tunnepitoisten vastausten saaminen tähän kysymykseen kertoo siitä, että se täytti sille määrätyn tehtävän. Se sai ihmiset ajattelemaan sitä tilannetta, mitä tapahtuu, jos mitään ei tehdä.

Kysymyksen jatkokysymyksenä (kysymys 15) tiedusteltiin, mitä vastaaja olisi kuvatun laisessa tilanteessa valmis maksamaan, jotta lempijärvi saataisiin palautettua ennalleen. 30 vastaajaa 70:stä antoi vastaukseksi euromääräisen kertasumman. Mikäli vastaus oli annettu hintahaarukana, esimerkiksi 1000–2000 euroa, analyysissa käytettiin näiden keskiarvoa. Niiden vastaajien, jotka ilmoittivat euromääräisesti olevansa valmiita maksamaan jotain, vastaukset vaihtelivat 36 ja 10 000 euron välillä, keskiarvon ollessa 1341 euroa. 43 % vastaajista antoi summaksi yli tuhat euroa ja 43 % vastaajista merkitsi 100–200 euroa. Näiden lisäksi viisi vastaajaa merkitsi vastaukseksi 0 euroa.

11 vastaajaa 70:stä antoi vastauksensa kuukausittaisena tai vuosittaisena summana. Analyysissa kaikki vastaukset on muutettu vuositasolle. Näiden kuvitteellisten lahjoitusten keskiarvo oli 296 euroa vuodessa, summien vaihdella 50–600 euron välillä. Vastaukset jakaantuivat niin, että viisi vastaajaa kertoi olevansa valmis maksamaan vuosittain alle 100 euroa ja viisi vastaajaa yli 500 euroa. Euromääräiset vastaukset jakaantuvat hyvin tasaisesti niihin, jotka olisivat valmiita maksamaan yksittäisiä satsia ja niihin, jotka olisivat valmiita maksamaan useita satsia.

24 vastaajaa 70:stä kommentoi asiaa sanallisesti ja kolme ohitti kysymyksen välimerkillä. Sanallisissa vastauksissa 5 ei osannut vastata ja 3 vastaajaa kuvasi sen riippuvan tilanteesta. Neljä vastaajaa kertoi osallistuvansa mieluummin talkoohanoksella. Pientä maksuvalmiutta kuvasi kolme vastaajaa ja kaksi vastaajaa kertoi summan olevan merkittävä. Todettiin myös, että asia ei ole rahassa mitattavissa ja toisaalta asian arveltiin kuuluvan jollekin muulle. Yksittäisissä vastauksissa ehdotettiin asian hoitamista verotuksen kautta tai muuten oikeudenmukaisesti kuten kuuluu, sekä maksun suhteuttamista mökillä vietettävään aikaan suhteessa vakiasukkaisiin

tai prosenttiosuuteen nettotuloista. Arvioitaessa potentiaalisten maksajien määrää, on huomioitavaa, että osa vastaajista ei halua osallistua kustannuksiin edes ajatuksen tasolla ja osa haluaa antaa panoksensa työnä.

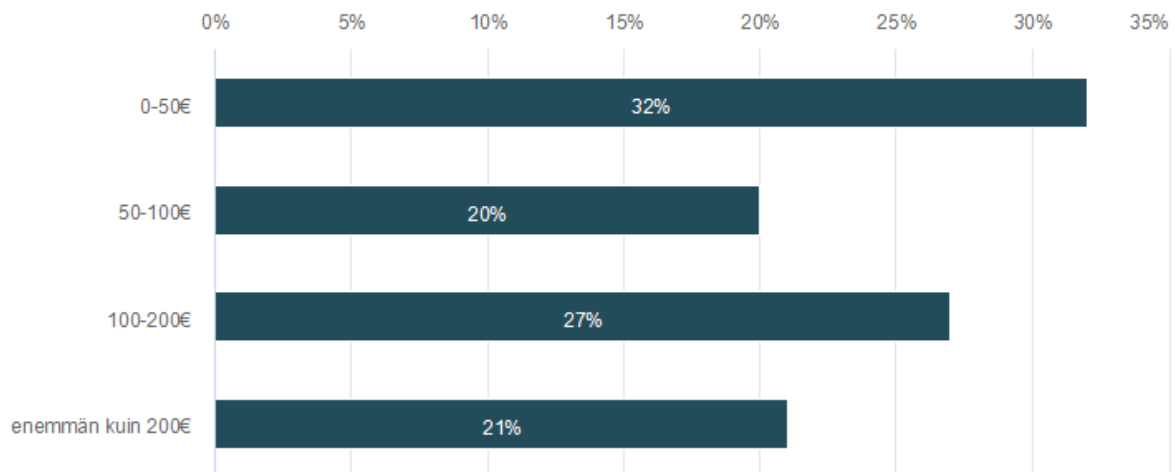
Kysymyksessä 16 kuvailtiin toivotun lainen tulevaisuusnäkyvä 30 vuoden päähän. Siinä oleellista oli, että tilanteeseen oli puututtu ajoissa ja tehty monia toimia. Tuloksena oli vesien pysyminen nykyisen kaltaisina. Vastaajia pyydettiin kertomaan millaisia ajatuksia ja tunteita tilanne heissä herättäisi. Tähän pakolliseksi määriteltyyn kysymykseen vastasi 65 vastaajaa sanallisesti. Yksi kommentoi hymyilevällä hymiöllä, kaksi vastaajaa antoi vastaukseksi kysymysmerkin ja kaksi ohitti kysymyksen antamalla vastaukseksi välimerkin tai vastaavan. Toisin kuin ei-toivottavan tulevaisuuden kohdalla, esiin ei nostettu juurikaan tilanteen aiheuttamia tunteita tai niiden kuvailu oli melko laimeaa verrattuna surun ja ahdistuksen sävyttämiin vastuksiin edellisessä kohdassa. Neljä vastaajaa mainitsi ilon tai riemun ja yhtä monessa vastauksessa nostettiin esiin toivo. Tarkemmin määrittelemättömästi neljä vastaaja kertoi kokevansa positiivisia tunteita. Kaksi kertoi kokevansa helpotusta. Yksittäisiä mainintoja saivat rauhan, tyytyväisyyden, nautinnon, kiitollisuuden ja rohkaisevuuden tunteet. Yhdelle vastaajalle tilanne aiheutti ristiriitaisia tunteita, mutta hän ei kertonut tarkemmin tästä. Vastauksista tuli vaikutelma, että myönteinen ja toivottava tulevaisuus on vaikeampaa kuvitella kuin huono ja se ei saa aikaan yhtä suuria tunnereaktioita. Kuvittelun vaikeus tuli esiin esimerkiksi vastauksessa, jossa todettiin, että eihän toimenpiteitä olla vielä juurikaan tehty, vaan vasta suunniteltu.

Suurella osalla vastauksia kuitenkin todettiin kuvatun tilanteen olevan hieno tai hyvä asia tai kannatettavaa toimintaa (27 mainintaa). Viisi vastaajaa koki tilanteen olevan oikeassa suunnassa. Vastausten sisällössä nousi esiin yhteistyön voima ja yhteisen vastuun kanto, jossa kaikki tekevät osansa. Kuitenkin maanomistajien ratkaiseva rooli vesienhoidon etenemisessä ymmärrettiin ja nostettiin esiin neljässä vastauksessa. Monissa vastauksissa kuvailtiin konkreettisia asioita, joita pitäisi tehdä ja missä sen sijaan, että olisi vastattu kysymyksen mukaisesti siihen, millaisia ajatuksia ja tunteita kyseinen tilanne herättää. Vastauksissa peräänkuulutettiin tekoja pelkän valistuksen sijaan ja nostettiin esiin vesien pinnan korkeuden laskua ja metsätalouden aiheuttamaa humus- ja ravinnekuormitusta, johon myös pitäisi puuttua. Neljä vastaajaa käytti mahdollisuuden kuvailuun vaikutuksia omaan elämäänsä, esimerkiksi ”voin edelleen uida mökillä ja kuunnella liplattavan veden ääntä”.

Sisällönanalyysin tavoitteena on järjestellä aineisto niin, että siitä tehdyt johtopäätökset voidaan viedä yleiselle käsitteelliselle tasolle, pois yksittäisistä tapauksista (Kananen 2013, 107). Vertaillessa kysymyksiin 14 ja 16 saatuja vastuksia voi vetää johtopäätöksen, että kauhuskenarioiden maalaaminen aikaansaa voimakkaampia tunnereaktioita ja voi sitä kautta motivoida toimintaan paremmin. Tutkimuksiin perustuvien uhkakuvien esittäminen ja viestiminen siitä, että tämän ei tarvitse toteutua, jos toimitaan nyt tietyllä tavalla, voisi tuottaa toivottua aktivoitumista ihmisten joukossa.

Kysymyksessä 17 tiedusteltiin kuinka paljon vastaaja olisi valmis sijoittamaan vuosittain seuraavien viiden vuoden aikana, jotta Pälkäneen järvien rehevöityminen saataisiin pysäytettyä. Annetut vastausvaihtoehdot olivat 0–50 €, 50–100 €, 100–200 € ja yli 200 €. Vastaukset jakaantuivat kaikkien annettujen vaihtoehtojen välillä. Eniten merkintöjä sai pienin vaihtoehto, jonka mukaan 32 % (n=22) olisi valmis maksamaan alle 50 euroa vuodessa. Toisaalta lähes yhtä moni (n=19), eli 27 % vastaajista ilmoitti maksuvalmiudekseen 100–200 euroa vuosittain. Loput vastaukset jakaantuivat tasaisesti vaihtoehtojen 50-100 euroa (n=14) ja enemmän kuin 200 euroa kesken (n=15).

Kysymys 17. Kuinka paljon olisit valmis sijoittamaan seuraavien viiden vuoden aikana, jotta Pälkäneen vesien rehevöityminen saataisiin pysäytettyä?

Kuvio 6: Kaikkien vastaajien kuvitteellinen maksuvalmius ennaltaehkäisevään vesienhoitotyöhön.

Kysymyksessä 15 saatujen kommenttien perusteella kysymyksen 17 vaihtoehdot (0–50 €, 50–100 €, 100–200 € ja yli 200 €) olivat alakanttiin. Järvien tilan palauttamisesta oltiin kysymyksen 15 vastausten perusteella valmiita maksamaan lähes kolmesataa euroa vuosittain. Toisaalta kysymyksessä 17 vastaukset eivät painottuneet saman suuntaisesti. Näihin kysymyksiin saatujen

vastausten perusteella voikin todeta kauhuskenaarioiden toteutumisen jälkeen maksuvalmiuden olevan huomattavasti suurempi kuin toimittaessa ennaltaehkäisevästi.

Mikäli maksuvalmiuteen annettuja vastauksia vertailee vastaajaryhmittäin vaki- ja kausiasukkaiden kesken, havaitaan selkeitä eroja. Pälkäneen kausiasukkaista 52 % olisi valmis sijoittamaan enemmän kuin 100 euroa vuodessa. Suurimmalle osalle 100–200 euroa olisi sopiva summa. Kausiasukkaiden vastaukset jakaantuivat melko tasaisesti kaikkien annettujen vaihtoehtojen kesken: 0–50 € (n=10), 50–100 € (n=10), 100–200 € (n=12), yli 200 € (n=10).

Pälkäneläisistä vakiasukkaista 47 % olisi valmis sijoittamaan vain 0–50 € vuodessa. Kuitenkin 32 % vastasi 100–200 €. Vain kaksi vastaajaa valitsi 50–100 € ja kaksi vastaajaa yli 200 €. Vastaukset jakaantuivat epätasaisesti annettujen vaihtoehtojen kesken, painottuen alhaisiin summiin. Enemmistöllä ei näyttäisi olevan mahdollisuuksia tai halua sijoittaa suuria summia, mutta toisaalta löytyy merkittävän kokoinen ryhmä myös heitä, joille 100–200 euroa olisi sopiva summa.

Kysymys 17. Kuinka paljon olisit valmis sijoittamaan seuraavien viiden vuoden aikana, jotta Pälkäneen vesien rehevöityminen saataisiin pysäytettyä?			
	Kaikki	Pälkäneläiset	Kausiasukkaat
0–50 €	32 %	47 %	24 %
50–100 €	20 %	11 %	24 %
100–200 €	27 %	31 %	28 %
enemmän kuin 200 €	21 %	11 %	24 %

Taulukko 3: Kaikkien vastaajien, pälkäneläisten ja kausiasukkaiden kuvitteellinen maksuvalmius ennaltaehkäisevään vesienhoitotyöhön.

Lähtökohtaisesti johdattelevia kysymyksiä pidetään tutkimuksissa epäeettisinä, eikä niitä pidä käyttää. Jos ohjailun tuloksena saatuja toivottuja vastauksia käytetään tulosten tulkinnassa hyväksi, se kyseenalaistaa tutkimuksen luotettavuuden (Kananen 2013, 98). Tietoisena kyselyn vesienhoitomyönteisestä ilmapiiristä, tulee saatuihin vastauksiin suhtautua varauksella. On myös oletettavaa, että kyselyyn ovat vastanneet ennen kaikkea sellaiset henkilöt, jotka jo ennestään suhtautuvat vesienhoitoon myönteisesti tai ovat siitä kiinnostuneita. Lopulliset tulkinnot väestön maksuvalmiudesta jää Suvin tehtäväksi ja sitä tulkintaa kannattaa tehdä vasta tämän

kesän jälkeen, kun on saatu kerättyä lisää vastauksia ja nähty, millaisia tuloksia aktiivinen jäsenhankinta kesäkiertueella tuo. On syytä myös muistaa Jäälissä tehty tutkimus, jossa testattiin asukkaiden kuvitteellista ja todellista maksuvalmiutta vesienhoitotyöhön. Ei ole erityistä syytä olettaa, etteikö Pälkäneelläkin kuvitteellisessa ja todellisessa maksuvalmiudessa olisi vastaavaa eroa.

Kysymyksessä 18 kysyttiin ajatuksia vesienhoidosta. Suurin osa vastaajista oli täysin samaa mieltä kaikkien väitteiden kanssa ja loputkin osittain samaa mieltä tai muutama ei ollut samaa eikä eri mieltä, mutta kukaan ei ollut eri mieltä. Erityisesti lohduttaa se, että kaikkien mielestä vesienhoito kuuluu kaikille, eikä kukaan vastustanut ajatusta, että toimiin olisi ryhdyttävä nyt. Eniten hajontaa oli vaihtoehdossa ”Pälkäneen järvet kaipaavat hoitotoimenpiteitä”. Täysin samaa mieltä oli 64 %, osittain samaa mieltä 30 % ja 6 % ei ollut samaa eikä eri mieltä. Työtä tiedon levittämisessä siis tarvitaan edelleen.

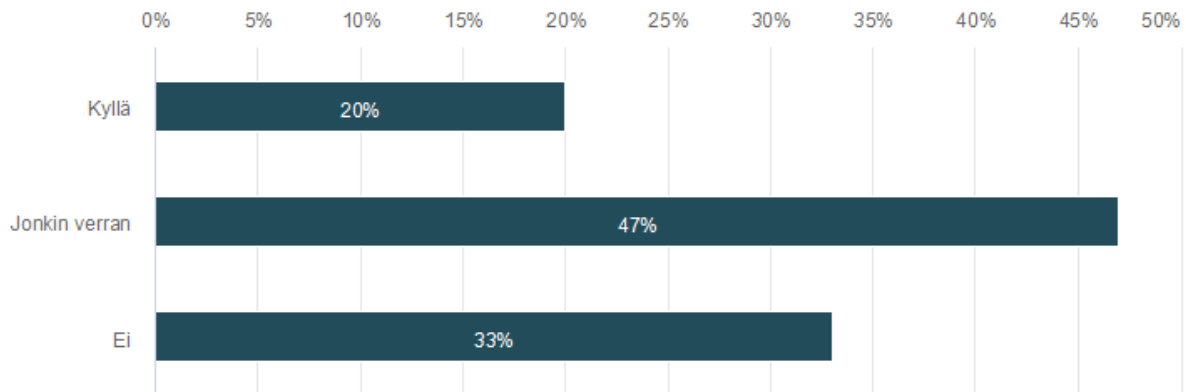
Kysymys 18. Millaisia ajatuksia sinulla on vesienhoidosta?					
	Täysin samaa mieltä	Osittain samaa mieltä	En samaa, enkä eri mieltä	Osittain eri mieltä	Täysin eri mieltä
Pälkäneen järvet kaipaavat hoitotoimenpiteitä	64,3 %	30 %	5,7 %	0 %	0 %
On tärkeää säilyttää vesialueet vähintään nykyisessä kunnossa jälkipolville	94,3 %	5,7 %	0 %	0 %	0 %
Vesienhoidolla voidaan edistää myös luonnon monimuotoisuutta	80 %	18,6 %	1,4 %	0 %	0 %
Vesienhoito kuuluu kaikille	82,9 %	17,1 %	0 %	0 %	0 %
Toimenpiteisiin on ryhdyttävä nyt	88,6 %	10 %	1,4 %	0 %	0 %

Taulukko 4: Vastaajien näkemykset vesienhoidosta.

Kysymys 19 käsitteli paikallisen vesienhoidon Pälkäneen mallin tunnettuutta. Pälkäneen malli oli jonkin verran tuttu 47 % vastaajista, 45 % ei tiennyt mikä se on ja 20 % vastaajista kertoi tietävänsä Pälkäneen mallin. Pälkäneen mallin tunnettuus korreloi yleisen vesienhoidon tietämyksen kanssa (kysymys 8). Tätä voitaneen tulkita niin, että ne pälkäneläiset vastaajat, jotka

kokevat olevansa perillä vesienhoidosta yleensäkin, ovat tutustuneet myös pälkäneläiseen toimintatapaan.

Kysymys 19. ”Pälkäneen malli on paikallinen toimintamalli, jossa Suvi-hanke tarjoaa apua ja rahoitusta vesienkunnostushankkeisiin. Onko sinulle kyseinen Pälkäneen malli tuttu?”

Kuvio 7: Pälkäneen mallin tunnettavuus vastaajien keskuudessa.

Kysymyksessä 20 tiedusteltiin syitä vesienhoitoon osallistumiselle. Puhtaiden vesien säilyminen jälkipolville ja järven virkistysarvon säilyttäminen saivat eniten merkintöjä. Luonnon monimuotoisuuden säilyminen koettiin myös tärkeäksi. Itselle saatava hyöty, kalakannan hoito tai Pälkäneen elinvoima vaikuttivat myös paljon. Vähiten omaan halukkuuteen toimia vaikutti itselle koituvat kustannukset, Suvun tarjoama apu tai yhteistyömahdollisuudet. Kukaan ei käyttänyt mahdollisuutta täydentää vastausta vapaasti kohdassa 21.

Kysymys 20. Kuinka paljon seuraavat asiat vaikuttavat halukkuuteesi osallistua vesienhoitoon?					
	Erittäin paljon	Paljon	Vähän	Erittäin vähän	En osaa sanoa
Itselle syntyvät kustannukset	12,8 %	38,6 %	34,3	8,6 %	5,7 %
Itselle saatu hyöty	40 %	41,4 %	10 %	5,7 %	2,9 %
Järven virkistysarvon säilyminen	75,7 %	21,4 %	2,9 %	0 %	0 %
Luonnon monimuotoisuuden edistäminen	57,1 %	32,9 %	8,6 %	1,4 %	0 %
Puhtaiden vesien säilyminen jälkipolville	80 %	20 %	0 %	0 %	0 %
Pälkäneen elinvoiman turvaaminen ja edistäminen	34,3 %	44,3 %	17,1 %	4,3 %	0 %
Suvi-hankkeen tarjoama apu kunnostustoimenpiteissä	38,6 %	31,4 %	10 %	1,4 %	18,6 %
Yhteisöllisyyttä lisäävä yhteistyö	24,3 %	42,9 %	17,1 %	5,7 %	10 %
Kalakannan hoito	35,7 %	45,7 %	10 %	4,3 %	4,3 %

Taulukko 5: Vastaajien halukkuuteen vaikuttavat tekijät liittyen vesienhoitoon osallistumiseen.

Kysymyksillä 22 ja 23 selvitettiin, millaista panostusta vesienhoidolle vastaajat olisivat valmiita antamaan. Annetuista vaihtoehdoista myönteisen asenneilmapiirin levittämisen valitsi suurin osa, 71 % vastaajista. Toiseksi mieluisinta olisi oma käytännön työpanos, johon olisi valmis 51 % vastaajista. Taloudellinen tuki sai kannatusta 41 % vastaajista.

Kysymys 24 aukesi vain niille kymmenelle henkilölle, jotka olivat kohdassa 6 ilmoittaneet omistavansa maa-alueen laskuojan varrella tai sen läheisyydessä. Maisemalliset tekijät ja luonnon monimuotoisuuden säilyminen olivat erittäin paljon vaikuttavia tekijöitä maanomistajien näkökulmasta. Melko paljon vaikuttaa myös hankkeelta saatava avun määrä, sopivan maa-alan olemassaolo ja itseltä tarvittava ajankäyttöinen panostus. On syytä muistaa, että vastaajissa ei ollut kovinkaan paljoa niitä maanomistajia, joille oma hyöty esimerkiksi viljeltävän peltoalan lisääntymisessä olisi edes mahdollista. Itseltä tarvittava ajankäyttöinen panostus vaikutti eten-

kin pälkäneläisiin maanomistajiin, kun taas kausiasukkailla itseltä vaadittava taloudellinen investointi vaikutti enemmän. Muihin vastauksiin peilaten tätä voidaan tulkita niin, että kuntalaisten mielessä pyörii ensisijaisesti kysymys, kuinka paljon minun pitää käyttää tähän aikaani ja kausiasukkaat puolestaan pohtivat mitä tämä minulle maksaa, mikä kuvaa heidän valmiutensa antaa erilaista panostusta vesienhoitoon.

Kysymyksessä 17 kysyttiin mitä Suvi kannatusyhdistyksen pitäisi vastaajan mielestä tehdä. Valittuja vastauksia oli yhteensä 247 ja keskimäärin vastaajat olivat valinneet 3,5 kohtaa. Ylivoi- maisesti eniten Suvi kannatusyhdistyksen toivottiin tekevän tiedotusta, 84 % vastaajista ja joh- tavan kunnostushankkeita, 76 % vastaajista. Rahoituksen hankkiminen, 71 % vastaajista ja tal- koiden järjestäminen, 67 % vastaajista saivat myös kannatusta useimmilta vastaajilta. Koulu- tusta kaipasi 49 % vastaajista ja muutama oli valinnut muuta kohdan.

Kysymys 26. Mitä toivot Aito Suvi -kannatusyhdistyksen tekevän? Valitse kaikki sinua kiinnostavat vaihtoehdot.		
	n	Prosentti
Tiedottaminen	59	84 %
Koulutuksien järjestäminen	34	49 %
Kunnostushankkeiden johtaminen	53	76 %
Talkoiden järjestäminen	47	67 %
Rahoituksen hankkiminen	50	71 %
Jotain muuta, mitä?	4	6 %

Taulukko 6: Vastaajien toiveet Aito Suvi yhdistyksen tehtävistä.

Kysymyksessä 18 kysyttiin voisiko vastaaja kuvitella liittyvänsä Suvi kannatusyhdistyksen jä- seneksi. Kaikista vastaajista 10 % ei voi kuvitella liittyvänsä (n=7). 7 % vastaajista on jo jäseniä (n=5), 53 % voisi ehkä liittyä (n=37) ja 30 % vastasi, että kyllä voisi (n=21). Kokonaisuudes- saan 90 % vastanneista on potentiaalisia jäseniä. Kun tarkastellaan kiinnostusta jäsenyyttä koh- taan erikseen kuntalaisten ja kausiasukkaiden kohdalla havaitaan eroavaisuuksia. Yhteensä 79 % vastanneista pälkäneläisistä voisi mahdollisesti kuvitella liittyvänsä Suvi kannatusyhdistyk- sen jäseneksi. 26 % heistä valitsi kyllä vaihtoehdon (n=5), 53 % vastasi ehkä (n=10) ja 21 % vastasi ei (n=4). Kukaan heistä ei vielä ole jäsen. Yhteensä 95 % vastanneista pälkäneläisistä

kausiasukkaista voisi kuvitella liittyvänsä Suvi kannatusyhdistyksen jäseneksi tai on jo jäseniä. 31 % heistä valitsi kyllä vaihtoehdon (n=13), 57 % vastasi ehkä (n=24) ja 7 % on jo jäsen (n=3). Vain 5 % vastaajista vastasi ei (n=2).

Kysymys 27. Voitko kuvitella liittyväsi Aito Suvi - kannatusyhdistyksen jäseneksi?			
	Kaikki	Pälkäneläiset	Kausiasukkaat
Kyllä	30 %	26 %	31 %
Ehkä	53 %	53 %	57 %
En	10 %	21 %	5 %
Olen jo jäsen	7 %	0 %	7 %

Taulukko 7: Aito Suvi yhdistyksen jäsenyyden kiinnostavuus kaikkien vastaajien, pälkäneläisten ja kausiasukkaiden keskuudessa.

Kysymyksessä 28 kartoitettiin vastaajia kiinnostavia tapoja tukea Suvi kannatusyhdistystä. Vastauksia merkittiin 106 kappaletta, eli keskimäärin 1,5 valintaa vastaajaa kohden. Henkilöjäsenyys koettiin luontevimmaksi jäsenyyden muodoksi (41 %), mutta myös perhe/talousjäsenyys sai paljon kannatusta (33 %). 30 % vastaajista valitsi kertaluonteisen tukimaksun ja 21 % oli kiinnostunut tuotteesta, jonka tuotto käytetään Suvin toimintaan. Vertailtaessa vaki- ja kausiasukkaiden vastauksia, huomataan selvä ero henkilö- ja perhe/talousjäsenyyksien kiinnostavuudessa, niin, että kausiasukkaat ovat valmiimpia jäsenyyteen kuin kuntalaiset. Sen sijaan yri-tysjäsenyys kiinnosti enemmän kuntalaisten keskuudessa.

Kysymys 28. Mikä olisi sinulle helpoin tapa tukea Aito Suvi -kannatusyhdistystä? Valitse kaikki sinua kiinnostavat vaihtoehdot.			
	Kaikki	Pälkäneläiset	Kausiasukkaat
Henkilöjäsenyys	41 %	26 %	50 %
Perhejäsenyys/talousjäsenyys	33 %	26 %	40 %
Yritysjäsenyys	4 %	11 %	2 %
Yhteisöjäsenyys	7 %	5 %	7 %
Kertaluonteinen tukimaksu	30 %	26 %	31 %
Kuukausilahjoitus	7 %	5 %	10 %
Tuote, jonka tuotto käytetään toimintaan	21 %	26 %	24 %
Muu, mikä?	7 %	5 %	5 %

Taulukko 8: Helpoimmat tavat tukea Aito Suvi yhdistystä.

Kysymyksessä 30 kysyttiin mitkä kannustimet annetuista vaihtoehdoista vastaaja koki mielekkäimmiksi. 77 % vastaajista piti säännöllisiä uutiskirjeitä hankkeiden etenemisestä melko tai erittäin paljon merkitsevinä. Teeman ympärillä liikkuvat yhteisölliset tapahtumat (69 %), sekä mahdollisuus osallistua koulutuksiin (56 %) ja talkoisiin (57 %) koettiin kannustavina. Yhteisöllisten tapahtumien merkitys oli suurempi kuntalaisille kuin kausiasukaille.

Kysymys 30. Mikäli edistäisit hoitotoimia esimerkiksi kuukausilahjoittajana, mitkä seuraavista kannustimista olisi sinulle mieluisia?					
	Erittäin paljon	Melko paljon	Melko vähän	Erittäin vähän	Ei yhtään
Säännölliset uutiskirjeet hankkeiden etenemisestä ja varojen käytöstä	14,3 %	62,9 %	15,7 %	1,4 %	5,7 %
Tulostettava kunniakirja tai sertifikaatti osallistumisestasi	1,4 %	5,7 %	20 %	30 %	42,9 %
Tarra tai muu merkki kiinnitettäväksi esimerkiksi mökin seinään	2,9 %	14,3 %	27,1 %	21,4 %	34,3 %
Yhteisölliset tapahtumat teeman ympärillä	11,4 %	57,1 %	17,2 %	10 %	4,3 %
Osallistumismahdollisuudet aiheeseen liittyviin koulutuksiin	14,3 %	41,4 %	27,1 %	12,9 %	4,3 %
Mahdollisuus osallistua konkreettiseen talkootoimintaan	15,7 %	41,4 %	28,6 %	5,7 %	8,6 %
Näkyvyys tukijalistalla yhdistyksen www-sivustolla	2,9 %	10 %	25,7 %	20 %	41,4 %
Näkyvyys muussa yhdistyksen tuottamassa materiaalissa tai tilaisuuksissa	1,4 %	11,4 %	24,3 %	22,9 %	40 %
Toimintani merkityksellisyys	28,6 %	41,4 %	22,9 %	2,8 %	4,3 %

Taulukko 9: Mieluisimmat kannustimet esimerkiksi kuukausilahjoittajana toimimisesta.

Oman toiminnan merkityksellisyys on suurin vaikuttava tekijä, joka kannustaisi edistämään hoitotoimenpiteitä esimerkiksi lahjoituksilla. Melko tai erittäin tärkeänä sitä piti 70 % vastaajista. Sen sijaan näkyvyyttä kotisivuilla tai muualla ei juurikaan kaivattu (13 %). Tosin tässä otannassa yritysjäsenyydestä ei oltu kovin kiinnostuneita. Kertooko se siitä, että vastaajina ei ollut potentiaalisia yrittäjiä vai siitä, että aihe ei kiinnosta, ei käy selville. Onkin syytä miettiä niitä keinoja, joilla jokaisen osallistumisen merkitystä voidaan tuoda esiin ja korostaa.

6 ESIMERKKEJÄ MUISTA VESISTÖTOIMIJOISTA

Vertailevan tutkimuksen nimissä selvitettiin miten muut vastaavanlaiset hankkeet tai yhdistykset tekevät vastaavia asioita. Toive asian selvittämiseen tuli tilaajalta. Haluttiin vastauksia, miten saadaan vapaaehtoisia toimijoita ja lahjoittajia mukaan. Tarkoituksena oli luoda katsaus muihin luonnonsuojelutyötä tekeviin tahoihin ja poimia muutama niistä tarkempaan tarkasteluun. Vesienhoito on osa luonnon hyväksi tehtävää työtä. Usein sitä ei kuitenkaan tehdä pelkästään luonnon hyväksi, vaan vaikuttimina on muita hyötyjä ja arvoja, joita halutaan toteuttaa. Laadullisen tutkimuksen tiedonantajat valitaan harkinnanvaraisesti (Tuomi & Sarajärvi 2018, 97). Vertailukohteet valikoituvatkin sellaisista toimijoista, jotka eivät ole perinteisiä luonnonsuojelutoimijoita, joiden toiminnassa luonnonsuojelu itsessään on ydinarvo.

Vertailevalla tutkimuksella tarkoitetaan strategiaa, jossa tiettyjen valittujen yksiköiden ominaisuuksia vertaillaan keskenään hakien yhtäläisyyksiä ja eroja. Vertailu voi perustua määrälliseen tai laadulliseen aineistoon (Jyväskylä Yliopisto, 2015). Vertailevaan tutkimukseen ei ole osoitettavissa yhtä oikeaa toteutustapaa, vaan sitä voidaan toteuttaa monin eri tavoin. Vertailu siinänsä on ihmisajattelulle hyvin tyypillistä ja siksi luonteva keino hankkia tietoa. (Kekkonen 2008, 33.) Tässä vertailtavista kohteista pyrittiin löytämään erityisesti toimivalta vaikuttavia käytäntöjä ja hyviä tuloksia tuottaneita kokemuksia. Vertailussa käytettiin asiantuntija haastatteluita ja joukkotiedotuksen tuotteisiin luettavia kirjallisia materiaaleja, kuten vertailun kohteina olevien yhdistysten kotisivuja ja niistä satuja tiedostoja sekä sosiaalisen median kanavia.

Päädyttiin tarkastelemaan tarkemmin kolmea eri toimijaa. Siihen liittyi tutustuminen kotisivuihin ja jonkun aktiivisessa ja keskeisessä roolissa toimivan haastattelu. Laadullisessa tutkimuksessa oleellisempaa on sisällöllinen laajuus kuin aineiston määrä (Vilka 2021, 129). Vertailtavat yhdistykset olivat Pidä Saaristo Siistinä ry (PSS), Virtavesien Hoitoyhdistys ry (Virho) ja Kiimingin-Jäälän vesienhoitoyhdistys ry. Kaikkia näitä toimijoita yhdistää työskentely vesistöjen hyväksi. Lähestymissuunta ja toimintamallit eroavat toisistaan. Kaikkien toiminta vaikuttaa myös luonnon monimuotoisuutta, sekä ihmisten hyvinvointia lisäävästi.

Pidä Saaristo Siistinä on näistä isoin toimija ja se valikoitui yhdeksi kohteeksi sen hyvän näkyvyyden ja tunnetun brändin vuoksi. Aito Suvi kannatusyhdistystä ja PSS yhdistää tarve saada osa toiminnasta rahoitetuksi jäsenmaksuilla henkilöiltä, jotka eivät muuten osallistu yhdistyksen toimintaan. Siinä mielessä näiden yhdistysten rahoitusmalli vastaa paremmin valistus- ja

hyväntekeväisyysjärjestöjä kuin yksityistä jäsenorganisaatiota (Vuokko 2010, 21–22). Molempien tuottamat palvelut ovat kaikkien hyödynnettävissä riippumatta siitä, ovatko he jäseniä vai eivät. PSS:n valintaan vaikutti myös todella monipuolinen valikoima lahjoitustapoja, sekä heidän käytössään oleva jäsenten Roope-merkki, joista haluttiin saada lisätietoa.

Virhon valikoitumiseen vaikutti erityisesti vapaaehtoisvoimin toteutettujen toimenpiteiden järjestäminen ja heidän näkyvyytensä eteen tekemät ratkaisut. Vaikka juuri vapaaehtoisvoimin tehtävän työn merkityksessä ja määrässä Virho ja Suvi poikkeavat toisistaan, tämän näkökulman tutkiminen vaikutti tärkeältä, koska myös Suvissa on havaittu ihmisten tarve saada itse konkreettisesti osallistua käytännön työhön.

Kiimingin-Jaalin tapauksessa puolestaan kiinnosti erityisesti ulospäinkin näkyvä hyvä yhteisöllisyys ja yhteistyö monien eri toimijoiden kesken. Yhteenkuuluvuuden tunne edellyttää luottamuksen olemassaoloa ja toisaalta vahvistaa sitä, johtaen entistä parempaan sitoutumiseen (Roth & Saarenpää 2020, 83). Näistä vertailtavista yhdistyksistä juuri Kiimingin-Jaalin vesienhoitoyhdistys tekee eniten samankaltaista työtä kuin Suvi. Keskeistä on monitahoinen verkostoyhteistyö ja toimenpiteet ovat konkreettisia vesienhoitorakenteita ja tutkimuksia. Toisaalta erottavana tekijänä voidaan pitää toimintaympäristöä, joka Jäälissä ja Pälkäneellä on hyvin erilainen. Jäälissä vesienhoitoyhdistyksen toiminta-alueella on yksi järvi, Suvilla noin sata.

6.1 Haastattelujen toteutus ja tiedonkeruu

Haastateltaviin otettiin yhteyttä sähköpostitse ja kerrottiin toiveesta saada haastatella ja käyttää sitä aineistona opinnäytetyössä. Haastattelun sopimisen yhteydessä kerrottiin mitä teemoja haastattelu koskee. Etukäteen myös kysyttiin lupa tallentamiseen ja varmistettiin että haastateltava tietää aineiston käyttötarkoituksen ja että opinnäytetyö tullaan julkaisemaan Theseus-tietokannassa. Samat asiat käytiin läpi vielä uudestaan haastattelun aluksi. Haastattelun kysymykset muokattiin kunkin kotisivuilla kertomaa tietoa täydentäviksi. Haastattelun teemat ja niihin liittyvät alustavat kysymykset lähetettiin etukäteen. Käytännössä itse haastattelussa kysymyksiä käytettiin väljänä runkona ja keskustelu eteni teemojen sisällä tilanteen mukaan.

Haastattelut toteutettiin Teams verkkokokousalustalla joulukuun 2022 ja tammikuun 2023 aikana. Kukin haastattelu kesti noin tunnin ja keskustelut tallennettiin. Verkkotapaamisen tallentaminen vapauttaa haastattelijan samanaikaisesta kirjaamisesta, mikä antaa paremman mahdollisuuden keskittyä itse haastatteluun. Tallenteelle myös taltioituu kaikki haastattelun aikana

käyty asia, josta osa väistämättä jäisi kirjaamatta, jos dokumentointi perustuisi vain haastattelijan samanaikaiseen kirjaamiseen. Tallenne säilyy autenttisenä mahdollisuutena palata siihen uudelleen. Näin varsinaisen tekstisisällön lisäksi säilyvät muut vastausten ulottuvuudet, kuten ilmeet, äänenpainot ja reagointitavat, kuten naurahdukset. (Kananen 2013, 99.)

Tässä opinnäytetyössä käytetyt haastattelut olivat muodoltaan teemahaastattelun ja syvähaastattelun välistä ja niitä järjesteltiin sisällönanalyysin keinoin. Teemahaastattelu on puolistrukturoitu haastattelu, jossa käydään läpi ennalta valittuja, keskeisiä teemoja ja niitä tarkentavia kysymyksiä, jotka perustuvat haastateltavan vastauksiin (Tuomi & Sarajärvi 2018, 84, 87–88). Haastatteluille ei asetettu keskinäistä yhdenmukaisuuden vaadetta. Kysymykset muokattiin kullekin haastateltavalle sen mukaan, mistä asioista juuri häneltä toivottiin ennakkotietojen perusteella lisää tietoa. Kysymykset liittyivät ihmisten mukaan saamiseen, osallistamiseen ja varojen keräämiseen. Teemahaastattelu on tapaustutkimuksen tyypillinen menetelmä. Sille on tyypillistä, että kysymykset eivät ole kovin tarkkoja ja yksityiskohtaisia, vaan ennemminkin aihealueita, joista keskustellaan. Tästä seurauksena keskustelu johtaa lisäkysymyksiin, joita ei ole etukäteen voitu valmistella. (Kananen 2013, 58, 93–94.)

Syvähaastattelua voidaan kutsua myös keskustelunomaiseksi haastatteluksi, jossa mielessä se kuvaa tässä yhteydessä käytyjä haastatteluja. Avoimessa haastattelussa haastattelijan kokemusperäinen lähestyminen sallitaan. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 88–89.) Haastattelujen alkuun käytiin keskustelua haastateltavan taustasta kyseisessä yhdistyksessä. Tällä pyrittiin varmistamaan haastateltavan tietämys asiasta, joka lisää tiedon luotettavuutta (Vilkkä 2021, 131–132). Haastattelut etenivät teemahaastattelulle tyypillisesti teema kerrallaan, yleisestä yksityiskohtaiseen (Kananen 2013, 95–97). Kysymykset olivat pääasiassa muodoltaan avoimia kysymyksiä, mikä tarkoittaa, että niihin joutuu vastaamaan monisanaisemmin kuin vain ”kyllä” tai ”ei” (mt., 97–98). Edelliset haastattelut vaikuttivat kysymysten muotoutumiseen seuraavissa haastatteluissa. Tapaustutkimuksen aineistonkeruuseen kuuluu, että samaan aikaan aineiston keruun kanssa sitä myös analysoidaan. Tämä johtaa tekijän lisääntyneeseen ymmärryksen aiheesta jo aikaisemmassa vaiheessa ja mahdollistaa aineistonkeruun kohdistamista uudelleen. (Mt., 106.) Viimeisen haastateltavan kohdalla päädyttiin lähettämään vielä kirjallinen kysymys täydentämään aineistoa yksittäisen vapaaehtoisaktiivin motiiveista.

6.2 Haastatteluaineiston käsittely

Haastatteluaineisto tulee laadullisessa tutkimuksessa muuttaa kirjalliseen muotoon, eli litteroida. Tämä auttaa aineiston analysoimisessa ja edistää tutkijan ja aineiston vuoropuhelua. Litteroinnin tarkkuuteen vaikuttaa tutkimuksen tavoite. (Vilkkä 2021, 137.) Haastattelut litteroitiin kirjalliseen muotoon niin, että niistä oli poimittavissa vastausten asiasisältö. Luetun tekstin ymmärtämistä haittaavat puhutussa ilmaisussa tyypilliset toistot, sanojen hakemiset ja korjailut jätettiin kirjaamatta. Laadullisessa tutkimuksessa tavoitteena on ymmärtää tutkittavien näkökulmasta käsin tutkittavaa ilmiötä. Siinä on myös mahdollista, että tutkimustehtävä muotoutuu vielä tutkimuksen edetessä. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 173.) Litteroinnin jälkeen tekstistä korostettiin ne kohdat, jotka antoivat tietoa tutkittavista teemoista. Haastatteluista saatu aineisto yhdistettiin kotisivuilta ja muista lähteistä kerättyyn tietoon yhdistysten toiminnasta. Näiden perusteella kirjoitettiin teemojen mukaan jaoteltu tiivistelmä saaduista vastauksista. Sisällysanalyysissä mistä tahansa kirjallisessa muodossa olevasta dokumentista peräisin oleva tieto järjestetään tiivistettyyn ja yleistettyyn muotoon tutkittavasta ilmiöstä. Siinä etsitään merkityksiä tekstistä. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 117.) Erityisesti pyrittiin nostamaan esiin ne asiat, joita haastateltavat olivat itse pitäneet merkityksellisinä ja omassa toiminnassaan oleellisina onnistumisen avaimina. Laadullisessa tutkimuksessa nousee esiin asioiden subjektiivisuus. Sen mukaan ei ole olemassa vain yhtä totuutta (Tuomi & Sarajärvi 2018, 189). Kerättyjä tietoja käytettiin hyväksi pohdittaessa toimisiko vastaava malli Pälkäneelläkin ja laadittaessa toimenpideehdotusten listaa Suvin käyttöön.

6.3 Pidä Saaristo Siistinä ry

Pidä Saaristo siistinä ry (PSS) on toiminut jo vuodesta 1969 lähtien. Se tekee konkreettista työtä meri- ja järviluonnon pysymiseksi siistinä. Sen toiminta keskittyy Saaristomerelle, Pohjanlahdelle ja Itäiselle Suomenlahdelle, sekä Päijänteelle, Saimaalle ja Pirkanmaalle. Toimintaan kuuluu ympäristöhuoltotyötä, ympäristöviestintää ja ympäristöprojekteja. Sen tarkoituksena on edistää ympäristöystävällistä vesillä liikkumista ja satamatoimintaa. Konkreettinen ympäristöhuoltotyö kattaa lähes 200 Roope-palvelupistettä eri puolilla maatamme. Niihin kuuluu kuivakäymälöitä ja imutyhjennuspisteitä, jätepisteitä ja romunkeräystä. (PSS 2023.) Lisätietojen hankkimiseksi erityisesti jäsenistöstä ja Roope-tarran käytöstä haastateltiin Pidä Saaristo Siistinä ry:n toiminnanjohtajaa Aija Kaskea.

PSS yhdistykselle jäsenet ovat erittäin tärkeitä, sillä toimintaa rahoitetaan jäsenmaksuista kertyneillä tuloilla. Parhaiten ihmiset saavat tietoa PSS:n toiminnasta ja mahdollisuudesta liittyä jäseneksi kohdatessaan PSS:n tarjoamia palveluita järvillä ja merillä. Käytännössä yhdistyksen hoitamilla jäteposteilla, huusseissa ja imutyhjennuslaitteilla on aina yhdistyksen yhteystiedot ja kehoitus liittyä jäseneksi. Merkittävin syy jäseneksi liittymiselle on PSS:n teettämien aiempien kyselyiden perusteella juuri saaristoissa tarjotut palvelut. Ymmärretään, että niiden ylläpito vaatii resursseja ja siksi jäsenmaksun maksajia tarvitaan, jotta heidän käyttämänsä palvelut voidaan turvata. PSS:n jäsenistö on myös todella uskollista. Jäseneksi ei liitytä hetken mielijohteesta, vaan se on yleensä harkinnan tulos ja tietoinen teko, jonka takia siinä myös pysytään hyvin. On kuitenkin havaittavissa, että nuoret liittyvät mukaan myös ympäristönsuojeluun liittyvistä syistä, ei niinkään välttämättä saadakseen palveluita. Tähän Kasken mukaan on vaikuttanut erityisesti se, että vesien tilanteesta ylipäättään on alettua puhua enemmän ja tietoisuus on sitä kautta lisääntynyt. Noin kymmenen vuotta sitten jäsenistölle tehdyssä kyselyssä selvisi, että jäsenten keski-ikä oli 50 vuoden yläpuolella. Tähän ikärakenteeseen on kuitenkin tullut viime vuosina muutos nuorten havahduttua PSS:n tekemään työhön sen myötä, kun Itämeren tila on noussut esiin. Vuodelle 2023 otettiin käyttöön edullisempi nuorisojäsenyys, jolla pyritään houkuttelemaan nuoria vesistöjen ystäviä. Alle 26-vuotiaiden nuorisojäsenmaksu on 25 €, eli puolet aikuisten maksusta. Nuorisojäsenyys sai alkunsa vuosi sitten perustetun kuuttiryhmän ehdotuksesta. Kuuttiryhmä koostuu noin 20-vuotiaista nuorista, jotka muodostavat ikään kuin nuorison varjohallituksen. Sen tarkoituksena on selvittää mitä nuoret odottavat PSS:ltä ja mitä he haluavat. (Kaski, 2022.)

PSS:llä jäsenet ovat kannattavia, eivätkä osallistu varsinaiseen toimintaan. Vapaaehtoistehtäviä ei juurikaan ole tarjolla. Satamapalveluiden pyörittäminen vaatii erityisosaamista ja -kalustoa. Kustannustehokkainta on, että sitä tekevät henkilöt, jotka osaavat asiansa. Vapaaehtoistyön organisointi vaatisi paljon resursseja. Osallistumismahdollisuuksia toisinaan kysytään ja juuri ihmisten osallistamisen tarpeeseen on syntynyt Siisti Biitsi rantojensiivousohjelma. Se, että ihmiset viedään paikan päälle omin käsin siivoamaan roskia rannoilta, on osoittautunut erinomaiseksi mahdollisuudeksi kertoa vesistöjen tilasta ja niiden suojelutarpeesta. Talkoita voi järjestää itseohjautuvasti tai yhteistyössä PSS:n kanssa. PSS tekee kummikoulutoimintaa, jossa koululuokat opettajineen käyvät siivoamassa roskia rannoilta. Työporukoille tarjotaan mahdollisuuksia pitää siivoustalkoita. Erityisen hedelmällistä on saada poliitikkoja ja päättäjiä mukaan konkreettiseen toimintaan. Osallistuminen itse ja ongelmien konkreettinen näkeminen saa aikaan ajatusten ja toimintatapojen muutosta. Varsinaisten tutkimusrantojen lisäksi myös kaikki

muut Siisti Biitsin kautta kerätyt tiedot roskista raportoidaan Ympäristöministeriölle. (Kaski, 2022.) Vuonna 2022 järjestettiin yli 100 raportoitua siivousta (PSS 2022b).

Alkujaan PSS on ollut selkeästi veneilijöiden ympäristöjärjestö. Nykyisin kohderyhmä on laajempi ja usein viestinnässäkkin puhutaan veneilijöiden lisäksi tai sen sijaan vesilläliikkujista. Sillä ei ole merkitystä, miten vesillä liikkuu, mutta saareen tullessa on mukavaa, jos jätepiestet on tyhjennetty ja käytettävissä on huussi. Palvelut ovat avoimia kaikille, riippumatta siitä onko jäsen vai ei. PSS ei myöskään tarjoa muita varsinaisia jäsenetuja, joitain yhteistyökumppanuuksien myöntämiä tarjouksia lukuun ottamatta. Jäsenet eivät myöskään odota muita jäsenetuja, kuin että peruslupaus, eli palvelut saaristossa toimivat. (Kaski, 2022.) Vaikka, PSS itsessään ei tee eroa jäsenten ja ei-jäsenten välillä tarjotessaan palveluitaan, on pääasiallisella käyttäjäryhmällä kuitenkin sosiaalinen paine liittyä mukaan. Tätä ilmiötä voisi hyödyntää Pälkäneelläkin.

Jäsenet saavat jäsenyytensä merkiksi vuosittain Roope-tarran. Se on merkki siitä, että on mukana tukemassa tärkeää työtä ja merkki kehoitetaan kiinnittämään näkyviin esimerkiksi veneeseen, kajakkiiin tai muuhun kulkupeliin. Merkki toimii loistavana mainoksena PSS:lle ja jäsenet käyttävät sitä hyvin. Jäsenyydestä ja merkistä ollaan ylpeitä ja se halutaan pitää esillä. Varsinaisen jäsenmerkin lisäksi jäsenille toimitetaan myös pieniä PSS-tarroja ja Siisti Biitsi -tarroja, joita voi kiinnittää näkyville, vaikka kannettavaan tietokoneeseen. Tarrat luovat yhtenäisyyden tunnetta ja viestivät siitä, että on osa jotain porukkaa. Erilaiset messut ja muut tapahtumat, joissa pääsee kasvotusten kontaktiin ihmisten kanssa ovat myös tärkeitä jäsenhankinnan ja tietoisuuden lisäämisen kannalta. PSS:n käyttämät sosiaalisen median kanavat ovat Facebook, Instagram ja LinkedIn. Lisäksi heillä on jäsenille uutiskirje, jonka tilaajamäärää pyritään kasvattamaan, jotta voitaisiin viestiä enemmän sähköisesti. Osa jäsenistä on peräisin 1970-luvulta, joten läheskään kaikkien sähköpostiosoitteita ei ole tiedossa. (Kaski, 2022.)

6.4 Virtavesien hoitoyhdistys ry

Virho, eli Virtavesien hoitoyhdistys ry on yhdistys, joka työskentelee virtavesien elvyttämiseksi ja vesiekosysteemin turvaamiseksi. Se toteuttaa koski- ja purokunnostuksia, kalaistutuksia, rakentaa kalateitä ja tekee vaikuttamistyötä. Yhdistys on saanut alkunsa Uudenmaan lohikalakan-tojen heikosta tilasta huolestuneiden henkilöiden toimesta vuonna 1990. Virho lähestyy vesienhoitoa kalakantojen näkökulmasta, mutta toimenpiteillä on vaikutusta myös vesien yleiseen tilaan ja luonnon monimuotoisuuteen, sekä maisemallisten tekijöiden paranemiseen ja näiden

kaikkien kautta vesien taloudellisen arvonnousuun (Virho 2022a; 2022b). Opinnäytetyötä varten haastateltiin Virhon puheenjohtajaa, Jouni Simolaa, joka toimii myös Itä-Helsingin purojen kunnostuksesta vastaavana, sekä hoitaa yhdistyksen taloushallintoa ja yritysyritystä.

Simola kertoo, että yksilöt muodostavat yhteisön ja siten myös toiminnot ovat yksilölähtöisiä. Kunnostuskohteet valikoituvat sen mukaan, kuka on kiinnostunut mistäkin vesistöistä ja haluaa toimia sen hyväksi. Yleisesti katsottuna hän kokee työn muuttuneen helpommaksi, sillä tietoisuus ja innostus vesiasioita kohtaan on lisääntynyt. Erityisesti omia vesistöjä koskevia asioita kuunnellaan mielellään. (Simola, 2022.) Virhon kotisivuilla huomio kiinnittyy värikkääseen yleisilmeeseen ja havainnollistaviin kuviin, joissa näytetään konkreettisia toimenpiteitä ja toisaalta myös kaunis luonto pääsee esiin ja herättää halun toimia sen hyväksi. Virhon nettisivuilta löytyy lyhyitä videomuotoisia esityksiä, joissa näytetään kunnostustöiden konkreettisia toimenpiteitä, kerrotaan lyhyillä teksteillä toimenpiteistä ja rahoituksesta, sekä näytetään kuvia lopputuloksesta ja onnistuneista tuloksista. (Virho 2022d.)

Yhteisö- ja henkilöjäseniä Virholla on vuosittain noin 50–120. Osa on mukana toiminnassa muutenkin, osa ei. Jäsenten vaihtuvuus on suurta, sillä jäsenille ei tarjota mitään jäsenetuja tai palveluita. Toisaalta jäsenmaksu on vain nimellinen kymmenen euroa, jolloin sillä ei ole mitään käytännön merkitystäkään. Jäsenhankintaan ei olla Virhossa panostettu laisinkaan. Yleistä jäsenten uutiskirjettä tai vastaavaa ei ole. Jäseneksi liittyville lähetetään automaattisesti kuluvan vuoden toimintasuunnitelma. Vuosittain talkoisiin osallistuvien määrä lasketaan sadoissa. Vapaaehtoisesti toimivia aktiiveja, jotka pystyvät itsenäisesti yhteisön tuella viemään projekteja eteenpäin Virholla on vajaa kymmenen. Heidän varassaan on projektien käytännön edistäminen. Hallintotehtäviä tekee harvempi. Selkeä organisoituminen, jossa kaikki tietävät toistensa tehtävät on tärkeää. Toisten hyvä tunteminen sujuvoittaa toimintaa. Tekijöille pitää antaa myös vapaus toteuttaa itseään ja ottaa siitä vastuu. Simolan mukaan vaaditaan sietokykyä toisten tekemiselle. Ihmisten motivaatio kärsii, jos heitä ohjataan liikaa. Simola toteaa heillä olevan melko moderni toimintakulttuuri. Toiminta on muotoutunut tietynlaiseksi ja kaikki tietävät mitä tehdään. Kun tulee uusia jäseniä hallitukseen, asioita käydään enemmän läpi. Toimiminen Virhossa on melko hidastempoista, mikä sopii toisille, mutta joillekin ei. Hankkeissa on myös aina palkattu hankevastaavaa, joka rahoitetaan kyseisen hankkeen varoista. (Simola, 2022.)

Virho järjestää kaikille avoimia talkoita, erityisesti pääkaupunkiseudulla. Talkookalenteri julkaistaan Virhon nettisivuilla. (Virho 2022c.) Usein talkoolaiset ovat paikallisia, joita juuri ky-

seinen vesialue kiinnostaa ja he saattavat tulla joka vuosi siellä järjestettäviin talkoisiin. Talkookohteet ovat melko vakiintuneita ja samalla kohteella saatetaan työskennellä esimerkiksi 20 vuotta. Etenkin kaupunkipurojen varsilla, jossa toiminta on näkyvillä, uusia talkoolaisia saadaan monesti sitä kautta, että joku osuu sattumalta paikalle ihmettelemään mitä siellä tapahtuu, innostuu siitä ja lähtee seuraavana vuonna itsekin mukaan. Maaseudulla tieto kulkee enimmäkseen osakaskuntien kautta, muuten tiedottamisessa on käytössä Facebook, Instagram ja paikallislehdet. Simola itse kertoo lähettävänsä aiemmin osallistuneille sähköpostia tulossa olevista talkoista, sekä tutkimuskalastuksien tuloksista. Kunnostustoimenpiteiden alettua ihmisiä yleensä alkaa kerääntymään purojen varsiin seuraamaan toimenpiteitä, jolloin päästään käymään hedelmällisimpiä keskusteluja. (Simola, 2022.)

Talkooväen ikäjakauma on laaja, mutta suurin osa osallistujista on 35–45-vuotiaita. Virhon jäsenistössä monilla kiinnostus toimintaan on syntynyt kalastuksen kautta, mutta talkoisiin osallistuu etenkin kaupungeissa paljon sellaisiakin, joilla tätä yhteyttä ei ole. Heidän motivaation lähteensä löytyy Simolan mukaan lähiluonnon hyväksi tehtävästä työstä, sekä Virhon tarjoamastaan talkoolounaasta. Simola pitää erittäin tärkeänä, että talkoisiin osallistuminen tehdään osallistujille mahdollisimman helpoksi. Osallistujien ei tarvitse huolehtia eväistä tai työkaluista, vaan riittää, että he tulevat paikalle sopivassa vaatetuksessa. Työhanskat, työkalut, juomat, laadukas lämmin lounas ja ruokailuvälineet tulevat järjestäjän puolesta. Ihmiset arvostavat sitä, ettei tarvitse itse miettiä ruokailua talkoopäivälle. Hyväksi talkooajankohdaksi on muotoutunut lauantai tai sunnuntai klo 9–15. Näin ehditään tehdä tehokkaasti työtä ennen puolenpäivän aikaan olevaa lounasta ja vielä sen jälkeen voidaan jatkaa pari-kolme tuntia. Ihmisille tulee myös tunne siitä, että päivään jää aikaa vielä muillekin toimille, kun lopetusta ei venytetä tätä myöhäisemmäksi. Ruokailun järjestämiseksi ja työn suunnittelemiseksi talkoisiin pyydetään aina ilmoittautuminen ennakoon sähköpostilla. Nykyisin ihmiset ilmoittautuvat melko myöhään, vasta muutamaa päivää aikaisemmin tai jopa edellisenä päivänä. Tämä on järjestäjän näkökulmasta haastavaa, koska suunnittelu on vaikeaa ja kohteeseen on kuitenkin saatava sopiva määrä kunnostusmateriaalia, kuten soraa ja kiviä. Oleellista on, että kaikille talkoolaisille on mielekästä tekemistä ja että tekemisen määrä on sopiva. Simolan mielestä on parempi, että tekemistä on suunniteltuna hieman liian vähän kuin liikaa. Tärkeää on saada mukaan aina uudestaan henkilöitä, jotka ovat olleet mukana aiemminkin ja tietävät miten työ etenee. Joka vuosi mukaan tulee myös ensikertalaisia. Kaikissa kohteissa talkootyötä ei tarvita, vaan työ tehdään ammattilaisten hoitamana konetyönä ja paikalla on vain yksittäisiä vapaaehtoisia ohjaamassa.

Näin tapahtuu usein maaseudulla, jossa talkooväkeä on Simolan mukaan vaikeampi saada kohteiden syrjäisen sijainnin ja pienen väkimäärän vuoksi. (Simola, 2022.)

Talkoopäiviä järjestetään myös alan opiskelijoille. Heidän kanssaan käydään läpi teoriaa puuronvarressa ja tehdään käytännön toimenpiteitä. Toisinaan Virholla on luontoalan tai kalatalousalan harjoittelijoita. Yhteistyö on antoisaa molemmin puolin. Virhon tekemä yritys yhteistyö on yleensä yrityksistä lähtöisin olevaa. Virho järjestää kunnostustalkoita yrityksille työpäivän hengessä. Toiminta on kasvanut, kun on tullut mahdolliseksi käyttää palkallista työpäivää vapaaehtoistyön tekemiseen. Yritykselle se on mahdollisuus kantaa yhteiskuntavastuuta. (Simola, 2022.)

6.5 Kiimingin-Jäälän vesienhoitoyhdistys ry

Jääli on noin 5000 asukkaan asuinalue Oulussa. Asuinalue ja yhteisö ovat muodostuneet Jäälinjärven ympärille. Järven yläpuolisen valuma-alueen käytännössä ainoa maankäytön muoto on metsätalous. Vähäjärvisen alueen ainoan järven tilan huononeminen sai ihmiset tarttumaan toimeen keväällä 2011. Tähän mennessä on toteutettu 10 hoitorakennetta valuma-alueella, eikä tiedossa ole mitä muuta voitaisiin järven hyväksi tehdä. Menestyksekkään yhdistyksen alkupe-
räinen tavoite Jäälinjärven paremmasta kunnosta on toteutunut ja lisäksi on saatu aikaan paljon muuta hyvää. (Ylisaukko-oja 2021, 10–11, 86). Jäälistä haastatteluun lupautui vesienhoitoyhdistyksen ja asuinalueen keskeinen puuhamies ja toiminnan veturi, Birger Ylisaukko-oja, joka on ollut mukana alusta alkaen. Yhdistys perustettiin pienen rannalla asuneen ihmisjoukon poh-
tiessa voisiko järven kunnolle tehdä jotain ja toimintatavaksi otettiin avoimuus ja yhteistyö. Tekemisen kautta kasvaneen ymmärryksen myötä kaikki rakenteet on suunniteltu ja toteutettu itse. Merkittävää on ollut mukana olevien henkilöiden oma osaaminen ja valmiit verkostot vi-
ranomais- ja tutkijatahoihin, joten apuja ja neuvoja on ollut saatavilla. Yksilöiden henkilökohtaiset kyvyt ja verkostot nousevat esiin yhdistyksen keskeisinä voimavaroina. (Ylisaukko-oja 2023.) Jäälin alueella selvitettiin vuonna 2012 Suomen ympäristökeskuksen tekemällä kyse-
lyllä paikallisten suhtautumista järveen ja sen hoitoon. Asukkailta kyseltiin vesistön merkityk-
sestä heille ja pyydettiin näkemyksiä sen kunnostustarpeesta, sekä kunkin valmiudesta osallis-
tua itse kunnostustoimenpiteisiin tai niiden rahoittamiseen. Maksuvalmiutta testattiin sekä ku-
vitteellisesti että todellisesti. Kuvitteellinen tuki oli huomattavasti suurempaa kuin todellisuus-
dessa maksetut eurot. (Ylisaukko-oja 2021, 38–39).

Nykyisin jäsenmäärä vesienhoitoyhdistyksessä on vakiintunut noin sataan, josta suurin osa on melko pysyviä jäseniä. Jäsenet ovat tyypillisesti noin 50-vuotiaita. Mitään erityisiä jäsenetuja ei ole. Jäsenhankintaa ei varsinaisesti tehdä, mutta joka paikassa missä yhdistys on esillä, jäseneksi liittymisen mahdollisuutta tarjotaan ja kaiken jaettavan materiaalin mukana annetaan myös jäsenmaksulappu. (Ylisaukko-oja 2023.) Kotisivujen, liity jäseneksi -sivulla ei kierrellä, vaan kerrotaan suoraan, että yhdistys tarvitsee tukeasi. Sitten lyhyesti kuvataan, mikä kaikki tuki on tervetullutta ja vedotaan liittymään mukaan lisäämään alueen viihtyisyyttä. Jäsenmaksu on pieni, 20 euroa. (Kiimigin-Jäälin vesienhoitoyhdistys 2023). Jäsenistä vain noin kymmenkunta on aktiivisesti talkootyötä tekeviä. Vesienhoitoon liittyvät talkoot ovat tyypillisesti pieniä kunnostustöitä ja muita rakennustöitä. Silloin tehokkainta on pyytää paikalle muutama talkootoimintaan valmis osaava henkilö. Eri teemaisten WhatsApp-ryhmien kautta tavoitetaan enemmän väkeä, jos on tarvetta. Näissä on mukana myös muita kuin vesienhoitoyhdistyksen jäseniä. Jäälin puskaradio -Facebookryhmä on hyvä paikka tavoittaa lähes kaikki jääliläiset, kun on jotain kyläläisiä kiinnostavaa tiedotettavaa. (Ylisaukko-oja 2023.)

Isompien talkoiden järjestäminen on koettu hankalaksi, koska etukäteen ei voi tietää paljonko väkeä tulee paikalle, mitä he osaavat ja onko heillä varusteita. Hyvillä mielin ihmiset kuitenkin osallistuisivat, jos sellaisia järjestettäisiin. Kaikille talkoisiin tulijoille pitäisi kuitenkin pystyä osoittamaan järkevää tekemistä. Työtä pitää olla riittävästi ja se pitää olla riittävän yksinkertaista. (Ylisaukko-oja 2023.) Esimerkiksi kosteikon rakentamisessa on hyödynnetty talkooväkeä puuston raivaamisessa alueelta. (Ylisaukko-oja 2021, 21–22).

Tiedottamiseen ja viestintään on panostettu alusta asti paljon. Talkootyöstä merkittävä osa on viestintää. Yhdistyksen kotisivut nähdään tärkeänä keinona dokumentoida toimintaa. Sivuille kirjataan kaikki isot ja pienet tapahtumat ja asiat. Niiden perusteella on helppo tehdä yhdistyksen toimintakertomus ja vuoden vaihteessa jäsenille toimitettava kirje kuluneen vuoden tapahtumista ja järven tilanteesta. Sama tiedote julkaistaan kotisivuilla ja jaetaan yhdistyksen Facebook-sivuille. Muuta varsinaisesti jäseniin kohdistuvaa viestintää ei ole (Ylisaukko-oja 2023.) Kotisivuilla yhdistyksen visiosta on kerrottu myös informatiivisella videolla. Visio sisältää muutakin kuin virkistys- ja kalastuskäyttöön soveltuvat puhtaat vedet. (Kiimigin -Jäälin vesienhoitoyhdistys 2015.) Yhdistys teki heti alkuun Hyvän ranta-asukkaan oppaan, joka on selkä ja tiivis A4:n kokoinen tietopaketti siitä, miten omaa toimintaa voi muokata järven hyväksi. Sitä on jaettu suoraan kaikille ranta-asukkaille. 10-vuotis juhlavuonna julkaistiin kirja, joka jaettiin kaikille jäsenille. (Ylisaukko-oja 2023.)

Yhdistyksen tunnettuus jääliläisten keskuudessa on varsin kattava. Kaikki tietävät vesienhoitoyhdistyksen ja suhtautuvat siihen myönteisesti. Aiemmin vesienhoitoyhdistyksellä oli kaupalla oma pitkäaikainen esittelypiste, jossa oli mukaan otettavaa materiaalia ja tietoa toiminnasta. Siellä pyöri myös video, joka kertoi paikallisesta vesienhoidosta. Etenkin alkuun video herätti kiinnostusta ja ihmiset jäivät katsomaan sitä. Toiminnan tekeminen näkyväksi edellyttää monimuotoista viestintää. Jääliläisten ohjenuorana tuntuu olevan, että käytetään hyväksi kaikki mahdolliset keinot saada näkyvyyttä. Jäälissä on tyypillistä, että tapahtumia toteutetaan yhteisvoimin eri yhdistysten ja muiden tahojen kesken ja lisätään näin yhteistä hyvää. Riippumatta tapahtuman teemasta, vesienhoitoyhdistyksellä on oma esittelypiste kaikissa alueen tapahtumissa. Useimmiten se on myös aktiivisesti itse järjestelyissä mukana. (Ylisaukko-oja 2023.)

Kiimingin-Jäälin vesienhoitoyhdistys tekee paljon muutakin kuin pelkkää vesienhoitotyötä. Paikallisen yhteisöllisyyden ja yhdistyksen tunnettavuuden lisääntyminen ovat kuitenkin niitä asioita, jotka linkittävät kaiken toiminnan myös vesienhoidon hyväksi. Koska toiminta on niin monipuolista, on paljon helpompi päästä esille kuin jos yritettäisiin viestiä pelkästä järvestä. Yhdistys on pyrkinyt olemaan esillä kaikissa paikallismedioissa ja saanut isoja juttuja toiminnastaan. Yksi tällainen iso projekti on ollut yhdistysten yhteistyönä tehty Jääli-Koiteli vaellus- ja hiihtoreitti. Se on yli kahdeksan kilometriä pitkä reitti, jonka varrella on kaksi laavua, lintutorni ja nuotiopaikkoja. Reitin suunnittelussa otettiin lähtökohdaksi kartoittaa kaikki kohteet, joista voisi kirjoittaa esittelytaulun. Tähtäimessä oli luontokohteiden lisäksi maankäyttöön tai vesienhoitoon liittyvät ihmisten tuottamat kohteet. Lopullisen reitin varrelle saatiin sijoitettua 50 alueesta kertovaa taulua, joissa lähes kaikissa on myös lisätiedon lähteille ohjaava QR-koodi. Vesienhoidon kannalta merkittävää on, että reitti kulkee kolmen kosteikkorakenteen kautta. Näin ihmisille saadaan annettua tietoutta vesienhoidosta siellä, missä se on luontevinta ja konkreettisinta. Tärkeä rakenteiden keskittymä löytyy Kalamäestä, jossa on aivan kosteikkoalueen viereen rakennettu laavu. Vaellusreitistä on tullut hyvin suosittu. Sen ovat löytäneet myös maastopyöräilijät. Talvisin reitillä kulkee talkoovoimin ylläpidettävä erämaalatu. Siitä on tullut suosittu ja tärkeä kohtaamispaikka. Yhdistyksen näkyvyyden ja kiinnostavuuden kannalta reitti koetaan paljon merkityksellisemmäksi kuin varsinaiset järveen kohdistuvat toimenpiteet. Sitä kautta tietoisuus ja myönteisyys myös vesistötyötä kohtaan kuitenkin lisääntyy. Vesienhoitoyhdistyksen luomat puitteet ja rakenteet ovat sulautuneet oleelliseksi osaksi jääliläisten elämää ja mahdollistaneet monenlaisen yhteisöllisyyttä lisäävän toiminnan. Koululaiset hyödyntävät paljon reittiä ja kilometrin päässä koululta sijaitsevaa Kalamäkeä oppimisympäristönään ja siellä järjestetään erilaisia tapahtumia. Vesienhoitoyhdistyksellä on oma kummiluokka,

jolle järjestetään kalapäivä syksyllä ja pilkkipäivä talvella. Vesienhoitoyhdistys huolehtii nuotiosta ja muista puitteista, sekä kalojen esittelypisteestä. Yläasteella on monialaisen oppimiskokonaisuuden viikko, jossa vesienhoitoyhdistys on mukana kertomassa vesienhoidosta ja vaellusreitistä sekä järjestää heille pieniä talkoita. Tiedonvälittämisen lisäksi tällä ehkäistään ilkiä, sillä rakenteita osataan arvostaa paremmin, kun on itse osallistunut niiden ylläpitoon. Yläasteikäisten tavoittaminen muuten on hankalaa ja siihen haluttaisiin löytää keinoja, etteivät he pääsisi katoamaan alueen toiminnasta. (Ylisaukko-oja 2023.)

Vesienhoidon ohella yhdistys on keskeisesti ollut rakentamassa yhteisöllisyyttä Jäälissä, mikä on edesauttanut alueen kokonaisvaltaista kehittymistä (Ylisaukko-oja 2021, 5). Sen myötä asukkaat ovat sitoutuneet vahvasti toimintaan. Yhdistys on aktiivinen vaikuttaja paikkakunnalla ja tiivistä vuoropuhelua käydään kaupungin ympäristö-, maankäyttö- ja kiinteistöpuolen kanssa. Tulee tunne, että Jäälissä vesienhoito on integroitu osaksi asukkaiden arkea ja juhlaa. Onnistunein viestintätapahtuma on tähän mennessä ollut yhdistyksen kyläjuhlahenkinen 10-vuotisjuhla kesällä 2021 Kalamäen laavun ympäristössä. Tilaisuus toteutettiin yhteistyössä muiden eri yhdistysten ja koulun kanssa. Paikalla oli noin 400 henkeä ja tunnelma mainio. (Ylisaukko-oja 2023.) Onnistuneesta tilaisuudesta on tehty esittelyvideo, josta pääsee helposti kiinni tunnelmaan (Kiimigin-Jäälän vesienhoitoyhdistys 2021).

7 TULOKSET JA ANALYYSI

Suvin vahvuus on siinä, että siellä on tietotaitoa kaikilla niillä osa-alueilla, joita vesienhoitotoimenpiteiden ja niiden suunnittelun käynnistäminen ja toteutus vaatii, sekä tähän tarvittava laaja-alainen yhteistyöverkosto olemassa. Tällä opinnäytetyöllä pyrittiin selvittämään, millä keinoilla tuo tärkeä työ saataisiin näkyväksi mahdollisimman monelle Pälkäneellä vaikuttavalle henkilölle niin, että he sitoutuisivat sen tukemiseen ja yhteisen tavoitteen saavuttamiseen. Sen lisäksi selvitettiin minkälaisilla keinoilla yhteisöllisyyttä, osallisuutta sekä myönteistä ja innostunutta ilmapiiriä aiheen ympärille voitaisiin tavoitella.

Tähän on koottu erilaisia aineiston työstämisessä esiin nousseita toimenpiteitä ja ideoita, joihin tarttumalla edellä mainittuja asioita voidaan tavoitella. Aineiston perusteella esiin nostetaan kysymyksiä, voisiko tämä toimia Pälkäneelläkin tai haastetaan pohtimaan, miten tämä asia voitaisiin toteuttaa Suvin toiminnassa. Vesienhoito on pitkäjänteistä työtä ja myös nämä oheistoiminnat tulee ajatella tarkoitetun sijoitettavaksi pitkän aikavälin suunnitelmaan sen mukaan, mihin löytyy resursseja. Toiminnan kehittämisessä on pidettävä mielessä Suvin perimmäinen tarkoitus ja visio sekä peilattava kaikkea toimintaa sitä vasten. On mietittävä millä tavoin ehdotukset auttavat saavuttamaan tavoitteen. Ehdotuksissa on paljon sellaista, joka mahdollistaa yhä useampien ihmisten liittymisen mukaan tekemään juuri itselleen sopivaa vapaaehtoistyötä. Tehtäviä voidaan myös räätälöidä sen mukaan, mikä kenellekin on motivoivaa. Tämä sopii henkilöille, joilla on halu vaikuttaa itse toimenkuvaansa. Tehtävien räätälöinti edistää motivoituneiden ja sitoutuneiden toimijoiden mukana oloa ja omistajuuden kokemusta. Siitä kun ihmisten annetaan toteuttaa luovasti omia ideoitaan, voi seurata täysin uusia yhdistystä hyödyttäviä toimintoja. (Kuuluvainen 2015, 67.)

Aineistolähtöisesti nousi esiin erityisesti nuorten aktivoiminen ja mukaan saanti. Kokonaisuus nuorten motivoitumisesta luonnonsuojeluun ja vapaaehtoistoimintaan, sekä heille tyypilliset osallistumisen ja tavoittamisen keinot osoittautuivat niin laajaksi kokonaisuudeksi, että niiden tarkempi käsittely jouduttiin jättämään pois opinnäytetyöstä. Nuorten toimintaan mukaan ottamiseen liittyvät huomiot aineistosta nostetaan kuitenkin esiin ja nuoriin kehoitetaan kiinnittämään erityistä huomioita.

Samalla kun tarkastellaan jäsenhankintaa yhtenä tulonhankintatapana, nousee esiin kokonaisvaltainen kysymys varainkeruusta. Tehdyssä vesistökyselelyssä oli tähän liittyviä kysymyksiä ja

myös muusta aineistosta nousi esiin erilaisia varainhankinnan mahdollisuuksia ja toteutustapoja. Varainhankinta ei kuitenkaan kuulunut suoraan tutkimuskysymyksiin ja niinpä siihen liittyvä teoria, haastatteluaineisto ja analyysi pohdintoineen jätettiin pois varsinaisesta opinnäyttyöstä. Varainhankintaan liittyvät aineistot ja ehdotukset koostettiin kuitenkin Suvin käyttöön.

Vertailukohteina olevilta yhdistyksiltä löytyi monta ideaa, joita voi lähes suoraan soveltaa Pälkäneellekin, tai ainakin ottaa harkintaan. Sellaisia ovat Virhon talkookaava, Jäälin maastoliikuntareitti kosteikkoalueella tai PSS:n jäsenmerkki. Näiden lisäksi seuraavassa kuvataan niitä kehittämisehdotuksia, joita lähdekirjallisuuteen, kerättyyn aineistoon ja niiden vertailuun perehtyminen on nostanut esiin eri osa-alueisiin liittyen. Lopputuloksena syntyneet toimenpideehdotukset ja havainnot asettuvat kolmen teeman alle. Nämä ovat yhteisöllinen tekeminen, motivoituneet tekijät ja tukijat, sekä hyvä tunnettuus. Tässä esiteltyjen pohdintojen lisäksi tilaajalle on toimitettu erillinen ideapaperi, jossa on kuvattu tarkemmin Suvi -melontatapahtuma, sekä Suvi-keskus.

8 YHTEISÖLLINEN TEKEMINEN

Yhteisölliseen tekemiseen sisältyvät talkoot, osallistavat keskustelu- ja suunnittelutilaisuudet, sekä muut tapahtumat. On nähtävissä, että osa ihmisistä kokee tärkeäksi mahdollisuuden konkreettiseen tekemiseen. Yhdessä tekeminen myös lisää yhteisöllisyyden ja osallisuuden tunnetta ja sitouttaa toimintaan. Mielekäs tekeminen hyvässä porukassa lisää ihmisen henkilökohtaista hyvinvointia ja vielä kun tietää samalla tekevänsä hyvää luonnolle ja olevansa hyödyksi, on kasassa paljon hyviä motivoitumisen tekijöitä. Oleellista on myös se, että vapaaehtoiset otetaan mukaan itse suunnittelemaan toimintaa.

8.1 Talkootoiminta

On havaittu, että ihmisillä on tarve päästä itse osallistumaan ja tekemään. 67 % kyselyn vastaajista toivoi Suv:n järjestävän talkoita. Yhteiset talkoot ovat omiaan lisäämään osallisuuden ja yhteisöllisyyden kokemusta ja sitä kautta sitoutumista. Olisikin tärkeää löytää sellaisia toiminnan muotoja, joissa ihmiset voisivat kokea olevansa konkreettisesti hyödyksi. Kyselyyn vastanneista puolet oli kiinnostuneita osallistumaan talkoisiin. Valtaosa vesienhoitorakenteiden tekemiseen vaadittavasta työstä vaatii kuitenkin erityisosaamista ja -kalustoa. Jonkinlainen raiwaustyö voisi olla sellaista, missä talkooväki olisi paikallaan. Tulevien vesienhoitorakenteiden toteuttamisessa kannattaa kartoittaa kaikki talkootyöhön soveltuvat mahdollisuudet. Talkoiden ei tarvitse olla massiivisen suuria, olennaista on, että ihmiset pääsevät konkreettisesti osallistumaan ja kokemaan olevansa hyödyksi. Talkoissa tulee saada valmiiksi sille kerralle suunniteltu työ, mikä tuo ihmisille hyvän mielen, eikä tekemistä koeta liian kuormittavana. Onkin tärkeää ennakkoon suunnitella tehtävät suhteessa talkooväen määrään. Kuten Simolan haastattelussa kiteytyi, onnistuneet talkoot koostuvat hyvistä valmisteluista, tehokkaasta tekemisestä ja lounaalla luodun helppouden mielikuvasta. Yhteisen lämpimän ruoan tarjoaminen talkoissa on paitsi käytännöllistä ja ihmisten osallistumista helpottavaa, myös mukava yhteishenkeä nostava asia, jonka avulla kerrotaan osallistujille, että he ovat tärkeitä ja heistä halutaan pitää huolta.

Isojen talkoiden järjestäminen on Jäälissä jäänyt tekemättä, koska etukäteen ei voi tietää paljonko väkeä tulee paikalle, mitä he osaavat ja onko heillä varusteita. Yhteisöllisyyden rakentamisen on jätetty muunlaisten tilaisuuksien varaan. Virhossa asia on ratkaistu talkoiden etukäteisilmoittautumisella sekä yhdistyksen puolesta tulevilla työkaluilla ja tasokkaalla lounaalla.

PSS puolestaan on ratkaissut asian luomalla riittävän yksinkertaisen, mutta hyödyllisen talkoomuodon, johon voi kuka tahansa osallistua ja jossa erityiskalustoa ei tarvita. Miten Suvi ratkaisee asian omalta kohdaltaan? Yksi mahdollisuus on osallistua valmiiseen Siisti Biitsi -ohjelmaan. Yhteistyössä PSS:n kanssa voitaisiin järjestää Siisti Biitsi -talkoita eri puolilla Pälkänettä. Näin ihmiset voisivat kokea olevansa osa isompaa kokonaisuutta ja päästä mukaan ympäristöministeriölle kerättäviin tilastoihin. Yhteistyöstä voisi saada lisävoimaa, näkyvyyttä ja kokemuksen tuomaa apua järjestelyihin. Samalla voitaisiin kertoa osallistujille Pälkäneen vesienhoidotyöstä ja houkutella mukaan jäseneksi ja toimintaan. Mukaan talkoopäiviin voitaisiin kutsua myös paikallisia päättäjiä ja vaikuttajia. Tällaisesta siivouspäivästä voisi tehdä jokavuotisen perinteen tai kannustaa koululaiset hakeutumaan mukaan PSS:n kummikoulutoimintaan.

Virho ei resurssipulan vuoksi juurikaan mainosta mahdollisuutta kantaa yritysvastuuta osallistumalla kunnostuspäivään. Silti yhteydenottoja tulee. Myös PSS on kokenut yrityksille järjestettävät talkoopäivät varsin suosituiksi ja hyödyllisiksi. Mitä jos Suvi tietoisesti loisi ”tykypäivä-tuotteen”, jota tuotaisiin esiin ja johon olisi helppo tarttua? Mikä sen sisältö voisi olla? Tykypäivää mainostettaisiin paikallisille yrityksille ja siihen liittyisi osuus, jossa lisätään tietoisuutta vesien tilasta ja hoidosta. Näin vahvistetaan Suvun asemaa Pälkäneellä ja saadaan uusia jäseniä.

8.2 Osallistavat keskustelu- ja suunnittelutilaisuudet

Erilaisten osallistavien tilaisuuksien järjestäminen toiminnan suunnittelemiseksi ja myönteisen ilmapiirin vahvistamiseksi voisi edistää työn aseman vakiintumista ihmisten keskuuteen. Tällaisia voisivat olla ohjatut keskustelut esimerkiksi siitä, mikä on kansalaisten rooli ja velvollisuus vesienhoidossa tai tulevaisuustyöpaja sellaisille toimijoille, jotka haluavat tehdä vapaaehtoistyötä vesienhoidon parissa. Yleisen keskustelun virittämiseen ja ylläpitämiseen voisi käyttää Erätauko-menetelmää. Erätaukokeskustelu on Sitran luoma menetelmä rakentavan yhteiskunnallisen keskustelun käymiseen. Sen runkona on tasa-arvoinen ja vastavuoroinen dialogi. Erätauko-keskustelun keskeisenä tavoitteena on lisätä ymmärrystä erilaisten ihmisten omasta kokemuspohjasta käsin. (Erätauko säätio 2022.) Dialogi auttaa ihmisissä ymmärtämään toisiaan ja luottamusta syntymään, mikä mahdollistaa yhteistoiminnan ja johtaa yksilöiden joustavaan liittymiseen toisiinsa ja ongelmien ratkaisuun luovilla tavoilla. Ihmisten heille itselleen arvokkaiden omakohtaisten kokemusten työstäminen yhdessä dialogin keinoin, antaa mahdollisuuden luoda yhteisiä ihanteita ja yhdessä tavoiteltavia päämääriä, sekä pitää niitä yllä (Alhanen 2016, 27, 199). Vuorovaikutuksen ja keskustelun tavalla on merkitystä lopputuloksen kannalta.

Yhteisiin suunnittelutilaisuuksiin kutsuttaisiin henkilöitä, joiden mielestä luonnonsuojelu on tärkeää tai jotka jotenkin ovat mukana toiminnassa. Tavoitteena on löytää yhteinen suunta ja ymmärrys ja saada ryhmä sitoutumaan vapaaehtoistyöhön. Toisten ymmärtäminen tai ainakin aito pyrkimys ymmärtää toisten kokemuksia on edellytys luottamuksen syntymiselle (mt., 139). Vapaaehtoistyötä voisi olla tiedottaminen, jäsenhankinta, sosiaalisen median päivitys ja niin edelleen. Tarvitaan paljon asian puolestapuhujia. Etenkin nuoret voisivat kiinnostua ja olla potentiaalisia tulevaisuuden toimintamuotojen kehittäjiä. On tärkeää, että nuoret otetaan mukaan ideoimaan sellaista toimintaa, johon he haluavat itse osallistua. Kun ihmiset saavat käyttää luovuttaan ja olla mukana ideoimassa mielekkäitä toimintoja, he myös sitoutuvat paremmin niiden toteuttamiseen ja yhdistykseen (Halonen 2017, 53). Olemassa olevien Suvi-aktiivien kesken voitaisiin pysähtyä pohtimaan yhdessä mielekkäitä toimintatapoja ja samalla edistää yhteishenkeä ja sitoutumista. Nylund ja Yeung esittävät, että vapaaehtoistoimijat pitäisi ottaa mukaan suunnitteluun kertomaan miksi he ovat mukana ja miten heidän ystävänsäkin saataisiin mukaan. Vapaaehtoisten ollessa mukana ideoimassa ja päättämässä, myös heidän monimuotoisuutensa voitaisiin huomioida paremmin ja nostaa arvostukseen. (Nylund & Yeung 2005, 31–32.) Yhdistykset ovat aina tekijöidensä summa. Yksilöt, heidän osaamisensa, kiinnostuksensa ja verkostonsa määrittelevät yhdistyksen resurssit ja toiminnan. Mukaan on siksi hyvä saada aktiivisia henkilöitä erilaisista kontaktipinnoista, kuten kyläaktiiveista, toimittajista tai opettajista. Suunnitteluun osallistuminen lisää kokemusta vaikuttamisesta ja on yhteydessä motivaatioon (Roth & Saarenpää 2020, 116).

Uusien potentiaalisten vapaaehtoisten sanansaattajien yhteinen tulevaisuustyöpaja voisi olla osallistavaa työskentelyä sisältävä tavoitteellinen ja toiminnallinen työpaja, jossa voisi kokeilla jotain sopivaa menetelmää. Menetelmänä voisi käyttää esimerkiksi Sitran luomaa Tulevaisuus-taajuus -työpajaa. Se sopii erilaisille ryhmille työkaluksi, kun halutaan oppia tulevaisuusajattelusta ja pohtia toivotun laista tulevaisuutta ja aktivoida ihmisiä ryhtymään toimimaan sen hyväksi. Menetelmän materiaalit ovat avoimesti saatavilla ja omaan tilanteeseen muokattavissa, eikä työpajaan osallistuminen tai sen ohjaaminen vaadi aiempaa osaamista. (Poussa & Lähde-mäki-Pekkinen & Ikäheimo & Dufva 2021, 3–5.) Suvissa sitä voitaisiin hyödyntää yhteisöllisyyden ja tulevaisuususkon rakentamiseen, uusien suuntien hahmottamiseen sekä tulevaisuuskeskustelun ylläpitämiseen. Tulevaisuustaajuudessa on kolme osaa, joista ensimmäisen tarkoitus on haastaa nykyisiä ajatuksia, toisessa osassa kuvitellaan erilaisia mahdollisia tulevaisuuksia sekä keskustellaan niistä, ja kolmas osa vie ajatuksia toimintaan sekä tulevaisuuteen vaikut-

tamiseen. (Mt., 3.) Kohti tulevaa -hanke julkaisi toukokuussa 2023 järjestö- ja vapaaehtoistoimintaan liittyvän tulevaisuuskatsauksen. Sen on tarkoitettu työkaluksi, joka haastaa toteuttamaan kestäviä tapoja tehdä vapaaehtoistyötä ja johon Suvinkin kannattaa tutustua. (Kansalaisareena 2023a.) Tulevaisuusajattelu ja ennakointi ovat ilmiöitä, joiden hyödyntäminen nähdään tärkeäksi järjestötyön muuttuvassa toimintaympäristössä. Kohti tulevaa -hanke on Kansalaisareenan meneillään oleva hanke, joka tukee toimijoita tässä työssä. (Kansalaisareena 2023b.)

8.3 Muut yhteisölliset tapahtumat

Erilaiset tapahtumat ovat oivallisia tilaisuuksia saada uusia jäseniä liittymään kannatuksen vuoksi tai saada uusia aktiivisia henkilöitä mukaan toimintaan. Vähimmilläänkin ne toimivat vesistötietoisuuden lisäämisen apuna. Ihmiset kiinnostuvat ajankohtaisen paikallisen asian ympärille kootusta tilaisuudesta, joka on myös oivallinen paikka mainostaa yhdistyksen toimintaa. Yhdessä vietetty vapaamuotoinen aika on omiaan sitouttamaan ihmiset yhteen ja toimintaan. Kaikille avoin tilaisuus, jossa voidaan juhlia saavutettuja tuloksia nostattaa yhteishenkeä ja motivoi jatkamaan eteenpäin. (Halonen 2017, 25–26, 53.) Millä tavalla valmistuneita kunnostuskohteita voitaisiin juhlia yhdessä?

Pälkäneellä on lukuisia kesätapahtumia, joihin Suvin on luontevaa mennä mukaan. Aiempien vuosien perusteella Suvilla on hyvä käsitys siitä, mitkä tapahtumista palvelevat parhaiten Suvin tarvetta väestön kanssa keskusteluun. Suvin esittelypiste voisi olla sellainen, jossa on tekemistä ja kokemista sekä aikuisille, että lapsille. Jos lapset saadaan viihtymään pisteellä, jää aikuisille aikaa keskustella vesistöasioista. Lapsille voisi keksiä mukavia veteen liittyviä toiminnallisia tehtäviä, joita ohjaamaan voisi ottaa nuoria kesätyöntekijöitä. Näin asiantuntijan aika jäisi käytettäväksi aikuisten jututtamiseen. Jalkautumalla ihmisten pariin tietoisuus Suvin toiminnasta kasvaa ja tuttuuden myötä luottamus sitä kohtaan lisääntyy. Esilläolo tapahtumissa on mahdollisuus luoda ja vahvistaa ihmisten mielikuvia Suvin toiminnasta. Hyvän mielikuvan syntyminen toiminnasta on keskeisintä onnistuneen markkinoinnin kannalta (Vuokko 2021, 189).

Uutta nykyisten kaltaista tapahtumaa Suvin ei liene kannata itse alkaa kehittelemään, mutta jokin tuore idea Suvin nimen alle voisi olla hyvä juttu. Tällainen olisi esimerkiksi Suvi-melonta, joka liittyisi tiivistä vesistöihin. Ottaen huomioon Pälkäneen kauniit ja runsaat vesistöt, on suorastaan ihme, ettei melonnan ympärille ole vielä paikkakunnalla kehitelty mitään isompaa. Suvi-melonta voisi palvella paitsi vesienhoidon näkyvyyttä, myös edistää Pälkäneen elinvoimaa muutenkin. Suvi-melonnan idea on esitelty tarkemmin erikseen Suville.

9 MOTIVOITUNEET TEKIJÄT JA TUKIJAT

Tässä luvussa nostetaan esiin vapaaehtoistekijöitä motivoivia ja sitouttavia näkökulmia sen kautta, että osallistuminen pitää olla jokaiselle mahdollista ja arvostettua, riippumatta siitä, millaista se on määrällisesti tai laadullisesti. Vapaaehtoistehtävät voi olla hyvin moninaisia ja niitä voidaan jaotella sen mukaan, ovatko ne lyhyt- vai pitkäkestoisia, tai onko ne helppoja vai vaativatko ne erityisosaamista. Myös nuoret tulisi saada mukaan omalla heille sopivalla tavalla.

9.1 Sitoutuneet toimijat

2020-luvulla vesistöt ovat kiinteä osa suomalaista sielunmaisemaa ja elämää. Niitä arvostetaan ja ne ovat oleellinen osa ihmisten luontosuhdetta. Erityisesti ne vedet, jotka ovat fyysisesti tai henkisesti yksilöä lähellä ovat hänelle tärkeitä. (Schönach 2021, 138.) Kuten Harju (2005, 73) on todennut, asuinpaikkaan ja sukuun liittyvä yhteisöllisyys on kuitenkin vähentymässä. Kylä-alueilla asuvilla tai oleskelevilla on Pälkäneellä vielä yleensä vahva kyläidentiteetti. Esimerkiksi Pälkäneellä kuohijokilainen voi kokea itsensä kuohijokelaiseksi, mutta ei niinkään pälkäneläiseksi. Henkinen etäisyys alueeseen voi kuitenkin kasvaa kiinteistöjen siirryttyä seuraavien sukupolvien lomaviettopaikoiksi. Kannattaakin rakentaa vesienhoitotyössä tietoisesti myös symbolista yhteisöllisyyttä ja yhteenkuuluvuuden tunnetta. Vaikka esimerkiksi aitoalainen ei kokisikaan kovinkaan paljon yhteenkuuluvuutta laitikkalalaisen kanssa, voisivat he molemmat profiloitua esimerkiksi vesien hyväntekijöiksi.

Sitran laajassa ilmastokeskustelussa (2019) nousi esiin, että ihmiset kaipaavat selkeää, luotettavaa ja helposti saavutettavaa tietoa oman toimintansa tueksi. Epätietoisuus voi johtaa jopa lamaantumiseen ilmastotekojen sijaan. Toimenpiteisiin tarttumista helpottaa, mikäli muutos parempaan voidaan tehdä luopumisen sijaan hyvää kohti kulkien. Toimintaan ryhtymisessä merkittäväksi nousi myös mukavuudenhalu ja laiskuus. (Hietaniemi & Wartiovaara 2019.) Kääntäen Suvin tapauksessa voisi ajatella, että ihmiset saadaan mukaan, kun se tehdään heille helpoksi eikä osallistuminen vaadi merkittävää luopumista. Jäseneksi tai tukijaksi ryhtyvän on ymmärrettävä mikä merkitys hänen jäsenyydellään tai tuellaan on. Tämä on kerrottava selkeästi ja houkuttelevasti.

Vapaaehtoisuuteen perustuvaan toimintaan kansalaisyhdistyksissä on helpointa ja tyypillisintä lähteä jonkun tutun suosituksesta tai kutsusta (Kuuluvainen 2015, 86). Tätä voisi tietoisesti pyrkiä hyödyntämään siten, että ne, jotka ovat jo tehneet päätöksen olla mukana, haastettaisiin

houkuttelemaan joku muukin mukaan. Voitaisiin esimerkiksi lanseerata haastekampanja yrityksille, yhdistyksille tai yksityisille. Muiden kutsumista mukaan voisi helpottaa valmiilla viestipohjilla, joita olisi helppo lähettää eteenpäin esimerkiksi sähköpostilla tai WhatsApilla.

Välittömästi uuden jäsenen liittyttyä mukaan on otollisin hetki saada hänet mukaan toimijaksi, joten hänet on saatava mahdollisimman pian osallistumaan johonkin. Tavoitteeksi kannattaa asettaa mahdollisimman pikainen ja henkilökohtainen yhteydenotto uusiin henkilöihin. Vähintään tervetuloa jäseneksi kirje, jossa kerrottaisiin ajankohtaisista asioista ja kiitettäisiin tärkeästä tuesta, tulisi ottaa käyttöön. Tervetulkirjeessä uusi jäsen toivotetaan tervetulleeksi yhdistykseen ja kutsutaan mukaan johonkin tulevaan tilaisuuteen, jossa pääsee tutustumaan muihin. Myös kuluvan vuoden toimintasuunnitelman voi laittaa liitteeksi. Itse tapahtumassa on tärkeä huomioida uudet jäsenet ja muistaa pyytää heitä mukaan myös seuraavalla kerralla (Halonon 2017b, 29–30.) Omaksi vapaaehtoistehtäväkseen voisi nimetä myös jäsenkummiuden. Jäsenkummi ohjaisi uusia tulijoita yhdistyksen toimintatapoihin ja auttaisi tutustumaan muihin henkilöihin sekä kannustaisi löytämään itselle mieluisan osallistumistavan. (Jylänki 2015, 15.) Kannattaa miettiä, voisiko olla säännöllisesti uusille jäsenille tarkoitettuja iltoja, joissa käytäisiin läpi yhteisiä tavoitteita ja vesien tilannetta, sekä kartoitettaisiin, millaisesta toiminnasta uusi jäsen on kiinnostunut? Säännölliset jäsenkyselyt ovat myös hyvä keino selvittää jäsenistön ajatuksia ja samalla ilmaista heidän merkityksellisyyttään yhdistykselle (mt., 16).

Mukaan saaduista on pidettävä huolta ja oltava valmis kuulemaan heitä. Kun löydetään ne henkilöt, joilla toimintavalmius vesienhoitoon on olemassa, tulee heille luoda mielekäs toimintaympäristö, jossa he pääsevät itse vaikuttamaan tehtäviinsä ja saavat siitä myönteisiä kokemuksia. Tämän lisäksi, kun toiminta on tekijälle merkityksellistä ja tavoitteen saavuttaminen vaikuttaa mahdolliselta, saadaan huomioitua kaikki motivoitumisen rakentumisen tasot. (Rope & Kettunen 2012, 93–116.) Jäsenten ja tukijoiden tiedontarpeeseen on vastattava selkeästi. Vuoropuhelun kautta on kuultava mahdolliset huolet ja kysymykset, sekä selvitettävä mikä motivoi heitä. Näin voidaan rakentaa sitoutumista yhdessä. (Straw ym. 2015, 117.) Kun toiminnassa huomioidaan ihmisen perustarpeet itsemääräämiseen, yhteenkuuluvuuteen ja kompetenssiin liittyen, saadaan rakennettua sisäisesti motivoivaa toimintaa, jossa ihmisten on helppo olla mukana. Lisänä tulee mahdollisuus tyydyttää hyväntekemisen tarvetta. Myös viestintä voidaan suunnitella vastaamaan näihin tarpeisiin (Martela 2020).

9.2 Joukkoon kuulumisen symbolit

Mikäli halutaan saada paljon jäseniä ja kerätä heiltä osa rahoituspohjasta, jäseniin tulee panostaa. Heidän tulee voida olla ylpeitä jäsenyydestään ja kokea saavansa vastineeksi jotain arvoa tai palvelua. Yhteisöllisellä tekemisellä ja ajan tasalla pitämisellä voidaan saada sitoutuneita jäseniä, jotka auttavat rakentamaan pitkäjänteistä työtä. Ihmiset ovat kiinnostuneita erityisesti omien vesiensä tilasta. Helpoimmin yhteys vesistöön syntyy oman koti- tai mökkirannan kautta, mutta ajatusta yhteisistä Pälkäneen vesistöistäkin kannattaa vaalia. Liittymisen lisäksi on tärkeää saada ihmiset sitoutettua toimintaan. Vaikutuksen portaiden mukaan toiminnan tasolle pääsy voisi tarkoittaa jäseneksi liittymistä, mutta siellä pysymiseen vaaditaan sitä, että ihminen kokee kokemuksen vastaavan syntynyttä mielikuvaa, jonka perusteella liittyminen tapahtui. Tuo mielikuva pitää saada pysymään ja ihminen kokemaan olevansa tervetullut. Kyseilyn perusteella säännölliset uutiskirjeet hankkeiden etenemisestä ja varojen käytöstä, sekä yhteisölliset tapahtumat teeman ympärillä olivat vastaajien mielestä mieluisimpia kannustimia vastineeksi esimerkiksi kuukausilahjoittajana toimimisesta.

PSS:n ja Virhon esimerkit osoittavat, että ihmiset osallistuvat silloin kun kokevat asian omakseen. PSS tarjoaa selkeää palvelua jäteasioiden hoidon muodossa, mutta myös Virho tarjoaa hyötyä, mikä on kalakannan parantuminen. Molemmat vaikuttavat selvästi myös vesistöalueiden viihtyisyyteen ja kauneuteen, mikä miellyttää ihmisiä. Luonnonsuojelu ja luonnon monimuotoisuuden edistäminen ovat myös tärkeitä tekijöitä ja arvoja, mutta ihmisten aktivoitumisessa toimintaan, ne näyttäisivät tulevan vasta lisähyötyinä, ei niinkään ensisijaisina motivaatiolähteinä. Poikkeuksen tähän tekevät nuoret, joille luonnonsuojelu on selvemmin itseisarvoista. Nämä seikat kannattaa pitää mielessä tiedotusta eri kanaviin suunnitellessa. Mikä on se palvelu, jota Suvi tarjoaa ja miten se voitaisiin sanoittaa tai “tuotteistaa”? Ehkä apua tähän voisi saada palvelumuotoilun keinoista. Palvelumuotoilulla tarkoitetaan erilaisten palveluiden kehittämistä ja tuotteistamista sekä asiakkaan, että palvelun tuottajan näkökulmasta (Xamk 2023). Joku alan korkeakouluopiskelija voisi saada tästä hyvän opinnäytetyön aiheen.

Jäseneksi liittymisestä kertovalla PSS:n sivustolla kuvaillaan selvästi keitä jäsenet ovat ja mikä heille on tärkeää. Kerrotaan myös, että he osoittavat arvostuksensa puhtaita vesiä kohtaan kiinnittämällä Roope-tarran kulkupeliinsä, esimerkiksi veneeseen. (PSS 2022a.) Näin jäsenistöä ohjeistetaan olemaan ylpeä jäsenyydestään ja näyttävän sen muillekin, mikä toimii samalla myös muita samaan kannustavana mainoksena. PSS:n Roope-tarra jäsenille on oiva esimerkki helposta tavasta kertoa olevansa osa porukkaa ja tukevansa toimintaa. Myös Suvi voisi hyötyä

helposti tunnistettavasta tunnuksesta, joka toimitettaisiin jäsenille ja kehoitettaisiin kiinnittämään se näkyvälle paikalle. Veneilijöille ja melojille toimii hyvin tarra, jonka voi kiinnittää kulkupeliinsä, mutta Suvin kohderyhmää ovat erityisesti mökkiläiset. Merkki voisikin olla jokin sään kestävä pieni laatta, jonka saisi helposti kiinnitettyä vaikkapa lautaseinään. Mökkiläiset ja asukkaat voisivat sitten kisailla hyvässä hengessä siitä, kenellä on komein rivi vuosittaisia jäsenmerkkejä. Merkki kertoisi siitä, että toimii paikallisen vesiluonnon hyväksi ja se voisi toimia myös monen keskustelun virittäjänä paikalla vierailevien kesken. Uskon, että isäntäväen pyynnöstä moni kesävieraskin voisi osallistua järvistä huolehtimiseen siitä hyvästä, että saa itsekin niistä nauttia. Ihmiset eivät lähtökohtaisesti kyselyn vastausten perusteella motivoitu siitä, että saavat merkin mukana olostaan. Kyselyssä tämä kiinnosti melko vähän tai ei yhtään. Merkki voisi kuitenkin olla heille helppo tapa tuntea tekevänsä merkityksellistä työtä. Tämä olisi mahdollista, mikäli asia markkinoitaisiin niin, että kiinnittämällä merkin näkyville, olet mukana tekemässä tärkeää tiedotustyötä. Näkyvä merkki helpottaa ottamaan asiaa puheeksi muiden kanssa ja auttaa sitä kautta tiedon levittämisessä ja yhteisöllisyyden muodostumisessa.

9.3 Nuoret mukaan toimintaan

Kuten Kansalaisareenan tutkimuksesta selviää, potentiaalisia vapaaehtoistyöntekijöitä, jotka eivät vielä ole mukana, löytyy paljon. Erityisesti nuoret naiset kannattaa sen perusteella ottaa kohderyhmäksi. (Rahkonen 2021, 19, 21.) Myös Suvin yhteyteen voisi olla järkevää perustaa nuorisoryhmä, kuten PSS:llä on kuuttiryhmä (Kaski, 2022). Sitä kautta saataisiin toimintaan mukaan nuoria, jotka osaisivat kertoa nuorten tarpeista ja keinoista saavuttaa heitä. Nuoret, tulevaisuuden mökkien perijät ovat todennäköisesti kiinnostuneita siitä, missä kunnossa lapsuudesta tutut lomanviettopaikat ympäristöineen heidän hallintaansa tulevaisuudessa jäävät. On merkittävää ymmärtää myös se, että nuorille kiinnostus ympäristönsuojelua kohtaan voi olla riittävä syy toimia. Ei niinkään se, saako itse jotain suoria palveluita vastineeksi. Kuten Kasken haastattelussa kävi ilmi, nuorille on kehittynyt ajattelutapa, jossa voidaan todeta, että omasta kuukausipalkasta riittää, vaikka kymmenen euroa jonkin itselle merkityksellisen asian edistämiseen. Pitää muistaa, että lahjoittaminen valitsemaansa kohteeseen on mahdollisuus edistää itselle tärkeitä ja oman arvomaailman mukaisia asioita. Tämä kannattaa hyödyntää myös viestinnässä. Parhaiten kysymykseen nuorille mielekkäästä toiminnasta ja keinoista osaavat vastata nuoret itse. Yhteisön ja ystävien vaikutus on nuorilla suurta. Siksi heidät on syytä ottaa mukaan mahdollisimman pian. Erityisesti nuorten vapaaehtoisten parissa arvostetaan mahdollisuutta olla itse ideoimassa ja johtamassa omaa toimintaa. Toiminnan tulee olla tehokasta ja sellaista,

että siihen on helppo tulla mukaan sekä osallistua siihen joustavasti ja omista lähtökohdista käsin ilman pitkäaikaista sitoutumisen vaatimusta. (Grönlund 2006, 119, 132.)

Nuorten tavoittamiseen tulee kiinnittää huomiota. Pitää tunnistaa oikeat kanavat, hyödyntää monikanavaisuuden ja toistojen voima. Se, että kyselyyn ei tullut vastauksia ollenkaan alle 26-vuotiailta tuskin kertoo siitä, ettei heitä kiinnostaisi vesien tila, vaan siitä, että viesti ei ole tavoittanut heitä tai sen muoto on ollut heille väärä. Tilastot suomalaisten sosiaalisen median käytöstä kertovat, että nuoret tavoitetaan Instagramista ja TikTokista. Facebookin käyttäjien ikärakenne on keski-ikäistymässä ja se toimii parhaiten yli 40-vuotiaille. Tosin eri teemojen alle perustetut ryhmät ovat tuoneet myös nuorempia takaisin Facebookin käyttäjiksi. (Kutilla, 2022.) Pälkäneen kyläryhmistä heitä ei silti välttämättä löydy. Suvi-hankkeessa on jo ehditty hyödyntämään videoita. Sosiaalisen median trendien valossa nuorten tavoittamisessa kannattaisi panostaa etenkin lyhyisiin videoihin ja keloihin Instagramissa ja TikTokissa (mt.).

Nuorten virta hanke tavoitti vuonna 2021 vesistöpujotien kautta 250 4–6-luokkalaista. Heidä ohjasivat nuoret, jotka oli koulutettu vesistölähettiläiksi ja joista osa työllistyi vesistöpujotien pitäjänä ja osa esitteli Suvun toimintaa kesätapahtumissa. Vesistölähettilästoimintaa jossain muodossa kannattaisi jatkaa. Kokonaisuuden kannalta olisi äärimmäisen tärkeää saada vesitietoutta alakoululaisille ja nuorille sekä saada sitoutettua heitä vesienhoitoon ja Pälkäneeseen. Nuoremille alakoululaisille voisi kehittää teemapäiviä jäällä tai kalastuksen merkeissä, joissa luotaisiin pohjaa hyvälle suhteille ja tunnettavuudelle sekä tuettaisiin ympäristökasvatuksen päämääriä. Samalla kun lapsia ja nuoria tavoitetaan toiminnan kautta, heitä voisi kannustaa vastaamaan nuoria varten muokattuun kyselyyn. Näin saataisiin selvitettyä nuorten mielipiteitä vesistöistä. Nuorisoalan osaamiskeskus Kentauri julkisti keväällä 2023 raportin laajasta nuoriin kohdistuneesta järjestö- ja harrastustoiminnan kyselystä (Kentauri 2023). Se kannattaa huomioida.

9.4 Omantasoinen ja helppo tukeminen mahdolliseksi kaikille

Suvun rahoituksen kannalta jäsenet ovat erittäin tärkeitä. Heidän maksamiaan jäsenmaksuja tarvitaan kattamaan hankkeiden omarahoitusosuudet. Tulevan kesän teemaksi kannattaakin näkyvästi nostaa jäsenhankinta. Voi ottaa mallia jääliläisistä, jotka joka paikassa laittavat jäsenmaksulomakkeen mukaan. Jäseneksi liittyminen tai tukimaksun maksaminen pitää olla helppoa (Halonen 2017, 26). Liittymiseen vaadittavien henkilötietojen kirjaaminen ja jäsenmaksun maksaminen pitäisi voida hoitaa helposti ja yksinkertaisesti, vaikka kesätapahtumassa. Esimerkiksi maksu MobilePayn kautta ja henkilötietojen täyttäminen yksinkertaiselle kaavakkeelle

sähköisesti voisivat olla mahdollisia keinoja. Jokin lisäarvo, joka kannustaisi ryhtymään ajatuksesta tekoihin saman tien, voisi olla hyvä. Kannustin voisi olla esimerkiksi joku mukaan saatava lahja. Kannustimena voisi toimia myös vain jäsenille suunnatut tilaisuudet, joissa edistettäisiin yhteishenkeä ja tietoisuutta vesistöasioista. Kun on rahankeräyslupa, myös perinteinen lipaskeräys tapahtumissa kannattaa. Siihen on helppo jättää vapaavalintainen tukisumma. Mikäli mahdollista, myös tukimaksuja maksavilta olisi hyvä saada ainakin sähköpostiosoite talteen. Näin heitä voitaisiin jatkossa tiedottaa keräyksen varoilla aikaan saaduista tuloksista, sekä uusista varainkeruutarpeista. Lahjoituksen yhteydessä voikin kannustaa liittymään uutiskirjeen tilaajaksi, minkä pitää myös käydä sujuvasti esimerkiksi sähköisesti QR-linkin kautta.

Usein yhdistysten, kuten Virhon kotisivuilla, kerrotaan keitä yhdistyksen jäsenet ovat ja mikä heidän yhteinen tavoitteensa on (Virho 2022e). Myös Aito Suvin kannattaa vielä selkeämmin kertoa mikä yhdistää Aito Suvin jäseniä ja kenen toivotaan liittyvän mukaan. Oman liittymisen merkityksen ymmärtäminen on tärkeää. Aito Suvin tapauksessa kyse on kannatuksen ja tuen osoittamisesta. Mitään erityisiä jäsenetuja ei ole. Jäsenmaksun suuruutta voi pohtia kyselyn vastausten perusteella. Kyselyn perusteella on suuri joukko ihmisiä, joiden maksuvalmius on alle 50 euroa. Jotta toiminnalle saataisiin laaja tuki heidän mahdollisuuttaan osallistua ei pidä sivuttaa. Toisaalta on merkittävä joukko heitä, joille 100–200 euron vuotuinen maksu olisi mahdollinen. Niillä maksuilla saataisiin hyvin kartutettua tarvittavia varoja. Pohdittavaa onkin, millä tavalla molemmista mahdollisuuksista osallistua voitaisiin viestiä niin, että molempien tärkeys tulisi ilmi. Tällä hetkellä Suvin kotisivuilla tarjotaan mahdollisuutta liittyä jäseneksi 20 euron vuosimaksulla tai maksaa 100 euron kannatusjäsenmaksu. Jäseneksi ilmoitaudutaan täyttämällä lomake ja maksamalla maksu tilille. Ellei heti kirjaudu verkkopankkiin, maksun suorittaminen saattaa unohtua. Valittaessa jäsenyyden tyyppiä, valikosta voi valita myös tukimaksun. Tukimaksun mieltää kertaluonteiseksi maksuksi, mutta mikä on varsinaisen jäsenen ja kannatusjäsenmaksun maksaneen ero? Jäseneksi haluavan mielessä voi pyöriä erilaisia kysymyksiä, joihin olisi hyvä olla yksiselitteinen vastaus nähtävillä. Onko jäsenen ja kannatusjäsenen ero vain maksun suuruudessa? Keitä jäsenet ovat, saavatko he jotain etuja. Sisältyykö satasen kannatusmaksuun myös jäsenmaksu? Onko kannatusjäsenmaksu vain kertaluonteinen vai jatkuva? Mikäli yhdeksi keskeiseksi kohderyhmäksi valitaan nuoret, voisi miettiä edullisemman nuorisojäsenyyden mahdollisuutta. Tämä tosin saattaisi edellyttää, että varsinainen jäsenmaksu olisi enemmän kuin 20 euroa. Ottaen huomioon, että suuri joukko olisi valmis kuitenkin vain alle 50 euron vuosimaksuun, pitäisi varsinainen jäsenmaksukin pitää tätä matalampana.

9.5 Vapaaehtoistyön moninaisuus

Kirjoittajalla on laaja kokemuspohja erilaisista yhdistyksistä, minkä pohjalta voidaan todeta, että toiminta yhdistyksissä muodostuu tekijöidensä näköiseksi. Silloin kun toiminta on tekijöilleen mieluisaa, sitä myös jaksaa tehdä. Haastateltu Simola tiivistä asian osuvasti: ”Me ollaan yhteisö, joka muodostuu yksilöistä. Yhteisö saa voimaa yksilöistä ja toisinpäin, että yksilöt saa tukea yhteisöstä, sen muista yksilöistä” (Simola 2022). Tämä luo mahdollisuuden laaja-alaiselle osallistamiselle. Mikäli toiminta on omien arvojen mukaista ja on halu toimia, löytyy lukuisia keinoja, joista voi valita juuri itselleen luontevimman tavan olla mukana. Esimerkiksi Suomen Luonnonsuojeluliitto tuo omilla kotisivuillaan esille sen, että kuka tahansa on juuri sopiva luonnonsuojelijaksi. Luonnonsuojelijana voi toimia esimerkiksi leipoen pullaa talkoisiin, valokuvaten, päivittäen verkkosivuja tai jotain muuta tehden (SLL 2022). Uudelta vapaaehtoiselta olisi hyvä kysyä, mitä hän haluaa tehdä. Tutustuminen uusien kanssa auttaa hahmottamaan heidän toiveitaan ja osaamistaan. Näin voitaisiin innokkaiden toimijoiden kanssa kehittää yksilöllisiä vapaaehtoistehtäviä, jotka lähtökohtaisesti ovat henkilöä itseään motivoivia.

Toiminnan kestävyys ja jatkuvuus tulee kiinnittää huomiota heti alusta alkaen. Toisin kuin Jäälissä, Pälkäneellä tuskin ollaan kymmenen vuoden kuluttua tilanteessa, jossa voidaan todeta tehdyksi kaiken sen, mikä vesienhallintarakenteilla on mahdollista järvien hyväksi tehdä. Siksi onkin perusteltua ja vesien kannalta parasta mahdollista pitkäjänteistä huolenpitoa luoda toiminta alusta alkaen mahdollisimman kestäväksi ja jatkuvaksi niin, että aina uudet tekijät löytävät paikkansa siinä. Vaikka onkin ymmärrettävää ja kiitettävää, että yhdistys syntyy ja kasvaa aluksi innokkaiden ja osaavien yksilöiden varassa, sen olemassaoloa ei kannata rakentaa pelkästään tiettyjen henkilöiden ominaisuuksien varaan. Työ Pälkäneen puhtaiden vesien puolesta tulee jatkua myös silloin, kun nykyiset aktiivit eivät enää jaksaa. On myös kiinnitettävä huomiota siihen, että mielekästä tekemistä on sopivasti kaikille, ettei osa kuormitu liikaa ja toiset putoa pois, kun tekemistä ei löydy. Vapaaehtoistekijöiden mukaan saamista voi helpottaa valmiilla tehtävillä, joita tarjota. Vapaaehtoisten tekemistä toimista kannattaa julkaista juttuja kotisivuilla ja muissa kanavissa. Julkinen arvostuksen osoittaminen tuntuu palkitsevalta ja toimii samalla hyvänä toiminnan mainoksena (Kuuluvainen 2015, 77). Erityisesti sisäistä motivaatiota kasvattaviin, ihmisen psykologisiin perustarpeisiin pohjautuviin tehtäviin ja huomiointeihin kannattaa kiinnittää huomiota.

10 HYVÄ TUNNETTUUS

Suvin toiminnan hyvä tunnettuus alueella on ensisijaisen tärkeää ja siihen tulee panostaa entisestään. Tulee hyödyntää kaikki mahdolliset keinot olla esillä. Samaan aikaan pitää rakentaa mielikuvaa luotettavasta toimijasta. Siihen auttaa avoimuus sekä hyvä viestiminen ja tiedottaminen. Ihmiset haluavat tietää mitä tapahtuu ja mihin heidän lahjoittamansa rahat käytetään ja millaisia vaikutuksia tehdyillä toimenpiteillä on.

10.1 Monipuolinen näkyvyys

Jäälin esimerkki herättää pohdintaa siitä, että ihmisten kiinnostuksen ja innostuksen herättämiseksi tarvitaan paljon rönsyilyä ja asioiden linkittämistä, minkä imussa voidaan sitten myös edistää vesienhoitoa. Jääliin verrattuna Pälkäneellä on jo monia aktiivisia toimijoita, jotka tekevät samankaltaista työtä kuin Jäälissä vesienhoitoyhdistys. Heidän kanssaan tuskin kannattaa alkaa kilpailemaan, mutta yhdistämällä voimat, voitaisiin saada paljon hyvää aikaa. Etenkin pälkäneläiset kyläyhdistykset voisivat olla hyviä yhteistyötahoja. Pälkäneellä on lukuisia kyläalueita ja niillä toimii useita järjestäytyneitä, aktiivisia kyläyhdistyksiä. Kyläyhteisöjä, jotka yleensä ovat pieniä ja paikallisesti rajattuja, voidaan pitää tyypillisenä ja alkuperäisenä yhteisön muotona (Eräsaari 2017, 36). Kyläyhdistykset ovat kylien keskeisiä toimijoita, joilla on hyvät paikalliset verkostot kotikulmillaan. Suville voisi olla hyödyksi tiivistää yhteistyötään kyläyhdistysten kanssa. Niiden kautta voisi löytyä niitä paikallisia aktiiveja, jotka voisivat ottaa asiakseen asian edistämisen omalla kylällään tai kotijärvellään. Voisi kuvitella, että kyläyhdistykset, joiden tavoitteena on edistää asuinalueensa ihmisten hyvinvointia, olisi melko helppo houkuttaa mukaan yhteistyöhön. Kun vesienhoitoasiaa saataisiin Pälkäneen sisällä tuotua alueellisesti esille yksi kyläyhteisö kerrallaan, voisi lopputulos olla hyvä ja viesti levitä tehokkaasti. Tavoite voisi olla kiertää vuorollaan kaikki järjestäytyneet kyläyhteisöt. Niille esiteltäisiin Suvin toimintaa ja erityisesti kunkin oman alueen järvien tilaa. Samalla haastettaisiin kyläyhdistykset mukaan yhteisöjäseniksi.

Yleinen tietoisuuden lisääminen on tärkeää. Kaikki mahdolliset keinot tunnettavuuden ja näkyvyyden lisäämiseksi on käytettävä. Monipuolinen näkyvyys mahdollistaa laaja-alaisen tunnettuuden. Tiedon levittäminen siellä, missä asian ydin, eli vesi on käsillä, voisi olla tehokasta. Olisiko mahdollista yhteistyössä kunnan kanssa hankkia keskeisille vesistökohteille, kuten ui-

marannat, venelaiturit ja yleiset saunat infotauluja, joissa kerrottaisiin lyhyesti Pälkäneen vesienhoitotyöstä? Tauluissa ohjattaisiin lisätiedon lähteille ja kehoitettaisiin kantamaan oma osansa vastuusta ja liittymään jäseneksi tai maksamaan tukimaksun. Näin toimimalla voisi nauttia jatkossakin puhtaista vesistä.

Esimerkit aikaansaannoksista ovat kannustavia. Millä tavalla tehtyjen vesienhoitorakenteiden määrää ja sijaintia voitaisiin havainnollistaa ihmisille? Kotisivuille voidaan luoda karttapohja, johon tehdyt toimenpiteet saadaan näkyville. Lisäksi ihmisten keskuudessa esillä ollessa olisi hyvä, kun voisi esittää vaikka isolta kartalta toteutuneet kohteet. Kuvat ja videot toteutuneista kohteista ovat informatiivisia, ja niitä voitaisiin hyödyntää sekä kotisivuilla, että tapahtumissa. Inspiraatioita voi hakea, vaikka Jäälän esittelyvideosta, joka on toteutettu laadukkaasti, on informatiivinen ja selkokielenen sekä toimintaan kannustava (Kiimingin-Jäälän vesienhoitoyhdistys 2015).

Esimerkit osoittavat, että vesienhoito on paljon muutakin kuin vesienkunnostusrakenteita. Muuallakin kuin Jäälässä, on tyypillistä, että vesistökuunnostuskohteisiin yhdistetään erilaisia virkistyskäyttöä palvelevia rakenteita, kuten laavuja, tulipaikkoja, luontopolkuja ja lintutorneja. Näiden yhteydessä on konkreettinen mahdollisuus esitellä työn tuloksia. Voisiko olla joitain sellaisia palvelurakenteita, joita Aito Suvi ylläpitäisi ja jotka edistäisivät viihtyisän vesistöluonnon säilymistä ja toimisivat mainoksina? Virkistysrakenteet vesistörakenteiden yhteydessä olisivat myös luontevia yhteistyön paikkoja esimerkiksi kyläyhdistysten kanssa. Idea laajemmasta Suvi-keskuksesta on esitelty Suville.

10.2 Läpinäkyvä viestintä

Tämä opinnäytetyö ei keskittynyt tutkimaan viestinnän toteutusta tai sen merkitystä. Sille ei tilaajan kanssa käydyissä keskusteluissa koettu tarvetta. Johtopäätöksissä se on kuitenkin hyvä nostaa esille ja todeta sen olevan keskeinen teema Suvin onnistumiselle. Viestintä, tiedottaminen ja toiminnan markkinointi nousivat esiin kaikista aineistoista. Kerätyn aineiston perusteella vaikuttaa siltä, että vesienhoidon tärkeys yleisellä tasolla on ymmärretty ja siihen panostetaan koko ajan enemmän. Tämä luo hyvät mahdollisuudet myös Suvin onnistumiselle.

Tiedotus nousi kyselyssä ylivoimaisesti tärkeimmäksi Aito Suvi ry:n tehtäväksi. Joukkoviestintä koostuu paitsi tiedon siirtämisestä, myös sosiaalisen yhteyden luomisesta jakamisen ja

vuorovaikutuksen kautta (Kangaspunta 2011, 20–21). Näin ollen se on oleellinen osa yhteisöllisyyden rakentamista. Viestintä on mahdollista rakentaa sellaisten viestintäperiaatteiden varaan, jotka tukevat ihmisen perustarpeita autonomian, kyvykkyyden ja yhteisöllisyyden kokemiseen (Martela, 2020). Uutiskirjettä, jossa kerrotaan hankkeiden etenemisestä ja varojen käytöstä pidettiin merkityksellisimpänä kannustimena lahjoittajana toimimiselle. Viestintä on yksi tärkeimmistä Aito Suvin vapaaehtoistehtävistä ja on todellinen onni, että siihen on löytynyt innokas ja osaava tekijä.

Onnistuneet vesistöhankeet vaativat paljon osaamista. Yhteydet eri tahoihin kuten maanomistajiin, rahoittajiin ja muihin yhteistyökumppaneihin on osattava hoitaa vakuuttavasti. Pälkäneen vesienhoitotyötä tulee markkinoida monille eri toimijoille. Tässä yhteydessä markkinoinnilla tarkoitetaan vaikuttamista haluttuun kohderyhmään (Vuokko 2010, 29). Yhteyksiä tulee luoda rahoittajiin ja muihin sponsoreihin, sidosryhmiin ja paikallisiin päättäjiin, jäseniin ja potentiaaliin jäseniin sekä lahjoittajiin ja vapaaehtoistyötä tekeviin kansalaisiin. On olemassa kasvava joukko yksityisiä ja yrityksiä, jotka etsivät sopivaa kohdetta, jota he voivat tukea joko taloudellisesti tai muuten toimintaan osallistumalla. Suvin onkin huolehdittava omasta tunnettuudestaan ja löydettävyydestään. Kyseessä on ratkaisevan tärkeä tehtävä, jossa riittää työtä monelle. Voisi olla hyvä idea rekrytoida avuksi joku yhdistysten ja hyväntekeväisyysjärjestöjen markkinointiin perehtynyt korkeakouluopiskelija tekemään tästä omaa opinnäytetyötä.

Kyselyn perusteella vesienhoitotyö on vahvasti arvopohjaista. Kysyttäessä syitä vesienhoitoon osallistumiselle, puhtaiden vesien säilyminen jälkipolville ja järven virkistysarvon säilyttäminen sekä luonnon monimuotoisuus olivat tärkeimpiä. Näihin teemoihin ja niiden herättämiin tunteisiin on hyvä vedota viestinnässä. Ydinsanomana, eli vesienhoito on yhteistyötä, esiin tuomisessa helpottaa tieto siitä, että suurimman osan vastaajista mielestä vesienhoito kuuluu kaikille. Asia, jonka ihmiset kokevat kuuluvan kaikille saa helpommin myös käytännön tuen. Viestintä on ratkaisevassa asemassa rakentamassa toiminnan luotettavuutta, joka mahdollistaa sen pitkäkestoisen menestyksen. Tiedotuksessa pitäisi pyrkiä mahdollisimman hyvään avoimuuteen ja läpinäkyvyyteen sekä oikea-aikaisuuteen. Avoin tiedottaminen lisää luottamusta ja omistajuuden tunnetta (Kuuluvainen 2015, 63).

10.3 Vesienhoito on yhteistyötä

Vesienhoito on yhteistyötä. Se on ydinviesti, joka tulee kuulua ja näkyä kaikessa toiminnassa. Vesienhoito kuuluu kaikille ja kaikilla on siinä osansa, vaikka kaikki eivät siihen haluakaan

osallistua. Joka tapauksessa tulee viestiä siitä, että tarvitsemme juuri sinutkin mukaan ja että jokaisen toimilla on merkitystä. On monia tapoja osallistua ja osa tulee kantamaan suuremman vastuun kuin toiset. Yksin kukaan ei siihen kuitenkaan pysty ja siksi tarvitaan hyvää yhteistyötä. Ihmiset saadaan osallistumaan, kun se tehdään heille helpoksi ja miellyttäväksi. Ihmisten pitää tietää tekevänsä hyvää ja tuntea oman osallistumisensa merkitys. Toimiva yhteistyö myös lisää yhteisöllisyyttä ja edistää sitä kautta ihmisten hyvinvointia. Yhteisöllisyys itsessään on voima, jonka avulla voidaan onnistua ja saavuttaa tavoitteet. Meidän sukupolvemme tehtävä on säilyttää Pälkäneen puhtaat vedet jälkipolville.

11 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tässä opinnäytetyössä etsittiin vastauksia siihen, miten vesienhoidolle saataisiin kattava ja laaja-alainen tuki paikallisen väestön keskuudessa sekä siihen, millainen yhteisöllisyys ja osallisuus parhaiten edistäisi tätä työtä ja minkälaisilla keinoilla näitä voitaisiin tavoitella. Aineistosta nousseiden teemojen mukaan vastaukset voidaan jaotella kolmeen osa-alueeseen. Nämä ovat yhteisöllinen tekeminen, motivoituneet tekijät ja tukijat, sekä toiminnan hyvä tunnettuus ja näkyvyys. Tiivistetysti voidaan todeta, että ihmiset saadaan osallistumaan, kun se tehdään heille helpoksi ja mukavaksi ja kun he kokevat, että siitä on hyötyä. Tähän liittyy toiminnan merkityksellisyys, tekemisen mielekkyys ja tavoitteen saavuttamisen mahdollisuus, jotka kaikki ovat keskeisiä motivoitumistekijöitä. Kokonaisuus koostuu hyvästä tunnettuudesta ja yhteisöllisestä tekemisestä, johon osallistuu motivoituneita ihmisiä. Kiinnittämällä huomiota näihin kolmeen näkökulmaan voidaan rakentaa kestävää toimintaa paikallisen vesienhoitotyön tueksi. Kaikki tiivistyy ydinviestiin: vesienhoito on yhteistyötä.

Kun tarkastellaan yleisesti Suomessa toteutettuja vesienkunnostushankkeita, voidaan monin paikoin huomata ansiokasta ja aktiivista yhteistyötä, jonka kautta on saatu aikaan hyviä tuloksia. Yleensä liikkeelle paneva voima on kuitenkin ollut se, että oma kotijärvi on päässyt jo niin huonoon kuntoon, että kaikille on selvää, että jotain on tehtävä. On ikään kuin pakko toimia ja se on vahva motivaation lähde. Oman edun toteutuminen pitkällä aikavälillä saa aikaan sisältä tai ulkoapäin tulevan motiivin, joka pakottaa toimimaan. Tulokset voivat olla todella positiivisia, vaikka lähtökohta saattaakin tuntua negatiiviselta pakolta. (Rope & Kettunen 2012, 80–82.) Pälkäneellä ollaan vielä siinä hyvässä tilanteessa, että vedet eivät ole pilalla. Vaikka ennusteiden mukaan tilanne tulee heikkenemään tulevien vuosien aikana, mikäli siihen ei puututa, ei tämä ole niin tehokas liikkeelle paneva voima kuin viimeinen pakko olisi. Siksi motivaatio pitää hakea jostain muualta ja siihen vastaus on yhteisöllisyys. Yhteisöllisyyden kokemuksen keskiössä ja sitä ylläpitävä voima on yhteisten merkitysten näkeminen ja niiden olemassaolo (Hautamäki 20025, 8–10).

12 ARVIOINTI JA POHDINTA

Tutkittaessa kokemuksellista tietoa, on hyvä, että myös tutkijalla on tietoa kohderyhmästä ja sen toimintaympäristöstä ja kulttuurista. Tämä auttaa tutkimuksen luotettavuuden rakentumisessa, kun virheellisten tulkintojen mahdollisuus pienenee. (Vilkkä 2021, 130–131.) Vapaaehtoistoiminnasta ja erikokoisten yhdistysten ja järjestöjen toiminnasta opinnäytetyön tekijällä on runsaasti aikaisempaa omakohtaista kokemusta. Vesienhoitotyöhön ja Suvi-hankkeen toimintaan hän tutustui osallistumalla syksyllä 2022 hankkeen järjestämään kuuden illan Kotiranta kuntoon -kurssille sekä käymällä keskusteluja hankevastaavan kanssa ja tutustumalla heidän tuottamaan materiaaliin. Lisäksi hän on osallistunut talven ja kevään aikana aktiivisesti erilaisiin Suvin järjestämiin tilaisuuksiin kuten maastokatselmuksiin ja maanomistajatapaamisiin. Pälkäne on opinnäytetyöntekijän nykyinen kotikunta. Toimiminen aktiivisesti paikallisissa verkostoissa ja ammatillisten harjoitteluiden suorittaminen Yhteinen Pälkäne -hankkeessa luovat ymmärrystä pälkäneläisistä toimintatavoista. Erä- ja luonto-oppaan taustalla on syntynyt ymmärrys luonnon vaikutuksesta ihmiseen ja pitkäaikainen melontaharrastus sekä asuminen järven rannalla tuovat näkökulmaa vesistöihin. Perehtyminen Suomen ympäristöhistoriaan vesien näkökulmasta avasi kirjoittajan ymmärrystä kokonaisuudesta. Vesien merkitys yksilöille ja yhteiskunnan kehittymiselle, vesien ylimielinen kohtelu ja riisto sekä toisaalta havahtuminen ihmisen toiminnan tuhoavuudelle ja uusien ratkaisuvaihtoehtojen kehittyminen luovat pohjan, jota vasten nykyinen vesienhoitotyö asettuu. Tämän kokonaisuuden ja historian ymmärtäminen kannustaa tekoihin. Tulevaisuusnäkymien luominen edellyttää ymmärrystä nykyisyydestä ja tietoisuutta menneestä (Alhanen 2016, 149). Vaikka vesienhoitoon liittyvä luku lisäsi muutenkin pitkän työn pituutta, sen mukana olo oli tärkeää tilaajalle ja siksi se sai olla. On tärkeää, että mahdollisimman moni tulisi tästä kokonaisuudesta tietoiseksi. Tieto pitäisi saada johonkin helposti vastaanotettavaan muotoon ja tuotua ihmisten eteen. Tämän opinnäytetyön tekeminen oli kirjoittajalle merkityksellinen kokemus monesta näkökulmasta. Tutkimuksellinen kehittämissä työ oli kokemuksena täysin uusi. Se toi oppia monista entuudestaan vieraista menetelmistä. Samalla se auttoi muodostamaan omaa yhteisöpedagogin ammatti-identiteettiä ja hahmottamaan erilaisia työskentelymahdollisuuksia. Lisäksi se antoi mahdollisuuden sukeltaa vielä syvemmälle paikalliseen toimintaympäristöön.

Opinnäytetyön merkitys ammattialallemme löytyy, kun tarkastellaan yhteisöpedagogin toimialaa ja mahdollista ammatillista sijoittumista laajasti. Eräs Suvin keskeisistä puuhamiehistä to-

tesi kuultuaan mukanaoloni syistä, että “siinäähän sitä pedagogiikkaa vasta tarvitaankin”, viittaen siihen toimintaympäristöön, jossa he työskentelivät edistääkseen hanketta maanomistajien keskuudessa. Tiedossa siis oli työn yhteisöllinen ja sosiaalinen luonne sekä vuorovaikutuksen suuri merkitys onnistumisen kannalta. Jo ensimmäisistä tilaisuuksista lähtien, joissa sain olla mukana, pystyin nostamaan esille asioita, joihin olisi syytä kiinnittää huomiota vuorovaikutuksen paremmaksi onnistumiseksi, sekä korostamaan niitä merkityksellisiä toimintoja, joita Suvilla oli jo nyt käytössään. Työn edetessä kävi ilmi, että toimintaa kannattaisi katsoa myös nuorisotyön näkökulmasta. Vesienhoito voidaan nähdä hyvänä mahdollisuutena osallistaa nuoria yhteiskunnalliseen toimintaan, sitouttaa heitä paikallisuuteen ja yhteisöön, sekä luoda heille mielekästä ja vaikuttavaa tekemistä. Tässä opinnäytetyössä ei kuitenkaan varsinaisesti keskitytty nuorten osallistamisen tutkimiseen. Kaikki kyselyn vastaukset saatiin yli 25-vuotiailta aikuisilta, jolloin aiheen käsittely olisi jäänyt teoriapohjaiseksi. Tästä johtuen työ rajattiin lähinnä aikuisiin, mutta se sisältää aineistosta nousseita viittauksia nuoriin. Työn anti on hyödynnettävissä laaja-alaisesti minkä tahansa vapaaehtoistyöhön pohjautuvan yhdistyksen toimintaan ja kaikkiin yhteisöihin, joissa ymmärretään yhteisöllisyyden arvo ja merkitys toiminnan kehittymiselle ja ihmisten hyvinvoinnille

12.1 Luotettavuus ja eettisyys

Määrällisessä tutkimuksessa tutkimusmenetelmän kyky mitata sille asetettua tavoitetta vaikuttaa ratkaisevasti tutkimuksen pätevyuteen, eli validiteettiin. Tutkimuksen validiteetti edellyttää systemaattisen virheen puuttumista. Jos esimerkiksi vastaajat ymmärtävät asetetut kysymykset eri tavalla kuin mitä tutkija on ajatellut, tulos vääristyy. Validiteettiin onkin syytä kiinnittää huomiota jo suunnitteluvaiheessa. Määrällisen tutkimuksen tulosten tarkkuus vaikuttaa sen luotettavuuteen eli reliabiliteettiin. Tutkimuksen tulokset ovat luotettavia, mikäli tutkimuksen uusiminen samalla henkilöllä tuottaisi samanlaisen tuloksen. Tulokset eivät silloin voi olla sattumanvaraisia. Käytetyn menetelmän kokonaisluotettavuuteen vaikuttavat validiteetti ja reliabiliteetti yhdessä. Jos otos kuvaa hyvin kokonaisjoukkoa, eivätkä satunnaiset tekijät vaikuta tuloksiin merkittävästi tutkimuksen kokonaisluotettavuus on hyvä. Näiden lisäksi satunnaisvirheitä voi aiheutua monista sekä vastaajasta, että tutkijasta johtuvista seikoista. (Vilka 2021, 193–194, 223, 226, 228.)

Laadullisessa tutkimuksessa syntyvä tulkinta perustuu tutkijan oman ajattelun, aineiston ja teorian vuorovaikutukseen. Tutkimuksen luotettavuus riippuu siitä ovatko tutkimuskohde ja tulkittu aineisto yhteensopivia keskenään ja onko niihin päässyt vaikuttamaan jokin epäoleellinen tai satunnainen tekijä. Laadullisen tutkimuksen arviointiin kuuluu jokaisen tehdyn valinnan luotettavuuden puntarointi. Tehdyt ratkaisut on pystyttävä perustelemaan niiden toimivuuden ja tarkoituksenmukaisuuden kannalta. Laadullinen tutkimus on aina ainutkertainen, eikä sen tarkka toistettavuus ole mahdollista. On myös mahdollista, että samasta aineistosta toinen tutkija päätyisi erilaiseen lopputulokseen. Luotettavuutta arvioitaessa on pohdittava puolueettomuutta. Tutkijan on avattava omat arvonsa, jotka vaikuttavat tutkimukseen. Läpinäkyvyydellä lisätään tutkimuksen luotettavuutta ja se kytkeytyy tutkimusetiikkaan. Tutkijoiden tulee noudattaa hyvää tieteellistä tapaa, jota kutsutaan tutkimusetiikaksi. Tutkimusetiikan vaikutukset tulee ulottua koko tutkimusprosessiin. Tutkimusetiikkaan sisältyy rehellisyyden, huolellisuuden ja tarkkuuden vaatimukset. (Mt., 41–42, 195–198, 224, 228.) Eettinen pohdinta kuuluu tutkimustehtävän valintaan. Pitää olla tietoinen siitä kenen ehdoilla aihe valitaan ja miksi siihen ryhdytään. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 97.) Tässä tapauksessa tutkimuksen tavoitteet palvelevat Suvi-hankkeen ja Aito Suvi ry:n päämääriä turvata Pälkäneen vesistöjen kunto ja sitä kautta ylläpitää Pälkäneen elinvoimaisuutta.

Merkille pantavaa on, että vastaajien toimesta kysely oli avattu 330 kertaa. Voidaan ajatella, että heitä aihe on kiinnostanut niin paljon, että ovat katsoneet sitä tarkemmin. Kuitenkin vastaamisen oli aloittanut vain 88 henkilöä, joista 70 oli tehnyt sen loppuun asti. 73 % linkin avaneista oli sulkenut sen saman tien. Sydän-Hämeen Lehti tavoittaa viikoittain 16 000 lukijaa lehden paperi- tai digiversioiden kautta (Sydän-Hämeen Lehti 2023). Suvi-Lehti, jossa kyselystä kertova artikkeli ja linkki kyselyyn julkaistiin, ilmestyi Sydän-Hämeen Lehden liitelehtenä. Lisäksi kyselylinkkiä jaettiin Facebookissa. Pälkäneen asukasluku on noin 6500 ja kausiasuntoja on noin 4400. Näihin lukuihin verrattuna 70 vastausta on todella vähän, vaikka onkin määränä jo ihan hyvän kokoinen aineisto. On myös todennäköistä, että vastaamiseen ovat tarttuneet ennen kaikkea sellaiset henkilöt, jotka jo lähtökohtaisesti ovat kiinnostuneita vesien tilasta sekä vaikuttamisesta yhteisiin asioihin. Kun otetaan huomioon rajaavat tekijät kuten nuorten poissaolo ja se, että kiinnostuneimmat vastaavat ensin, saatujen tuloksien voidaan olettaa kuvaavan hyvin kyseistä otosta. Ei kuitenkaan voida vetää mitään yleispäteviä johtopäätöksiä, että otos kuvaisi kattavasti kaikkien pälkäneläisten vaki- ja kausiasukkaiden mielipiteitä.

Kysely ei tavoittanut laisinkaan nuoria vastaajia. Tämä saattaa johtua siitä, että kyselyä jaettiin lähinnä Facebookissa ja painetussa lehdessä. Voi olla myös muita seikkoja, miksi nuoret eivät tarttuneet tähän. Nuorien saaminen vastaajiksi olisi kuitenkin tärkeää, sillä he kuuluvat Aito Suvin kohderyhmään. Kyselyä jatketaan vielä kesän 2023 loppuun asti ja tähän kannattaa silloin kiinnittää huomiota. Yksi mahdollisuus nuorten tavoittamiseksi on Instagram. Kysely tavoitti huonosti maanviljelijät ja melko huonosti metsätaloutta harjoittavat. Mikäli heiltä toivotaan vastauksia, lähestyminen pitäisi tehdä ehkä henkilökohtaisemmin tai hyödyntäen MTK:n verkostoja. Voi myös olla, että maanomistajat, jotka ovat jo osallistuneet Suvin järjestämiin tilaisuuksiin, eivät kokeneet kyselyn koskevan heitä ja jättivät siksi vastaamatta.

Kysymyksessä 6 kartoitettiin sitä, kuinka moni vastaajista oli ranta-asukas. Vakituinen tai mökkiläinen merkitsivät asian samaan kohtaan. Olisi ollut mielekästä erottaa nämä vaihtoehdot eri kohdiksi, jolloin olisi voitu tarkastella eroaako ranta-asukkaiden vastaukset sen mukaan, onko kyseessä vakituinen kotiranta vai lomaviettoipaikka. Samassa kysymyksessä tiedusteltiin myös omistaako vastaaja maa-alueen laskuojan varrella tai sen lähistöllä. Myös tämän kysymyksen olisi voinut jakaa tarkemmin niin, että vastauksista olisi selvinnyt käsittääkö kyseinen maa-alue vain kiinteistön rakennuspaikan ja sen välittömän pihapiirin, vai onko omistuksessa laajempaa maa-alaa.

Kirjoittaja itse on pälkäneläinen ranta-asukas, joka harrastaa melontaa ja jolle luonto on tärkeä ja merkityksellinen. Hän kokee Suvin ajamat asiat tärkeinä ja omien arvojensa mukaisina. Neutraalisuuteen opinnäytetyöntekijänä oli siis kiinnitettävä erityistä huomiota. Saatuihin tuloksiin suhtauduttiin avoimen uteliaasti ja pyrittiin ymmärtämään vastaajien erilaisia näkemyksiä. Vaikka tulosten toivottiinkin olevan myönteisiä Suvin tavoitteita ajatellen, on niiden tulkinna oltava rehellinen, sillä tulosten vääristely tai kaunistelemiseksi mielletävä tulkinta olisi paitsi epäeettistä, myös toiminnalle vahingollista ja siksi järjetöntä.

12.2 Oma arviointi

Tämän opinnäytetyön idea sai alkunsa tekijän etsiessä ääneen sopivaa opinnäytetyön kohdetta Suvi aktiivien kuullen. Toiveissa oli löytää aito työelämän tarpeesta nouseva aihe, joka hyödyttäisi omaa kotikuntaa. Tutkimuksen yleinen eteneminen kulkee ideatasolta sitoutumisen kautta toteuttamiseen ja tutkimuksen kirjoittamiseen ja lopuksi siitä tiedottamiseen. Usein nämä vaiheet kulkevat eteenpäin toisiinsa limittyen. (Vilkkä 2021, 56–57.) Niin kävi myös tässä työssä.

Tutkittava aihe muotoutui matkan varrella. Liikkeelle lähdettiin ilman selkeää rajausta tai tehtävänantoa. Aikataulu kyselyn julkaisemiseksi oli tiukka johtuen Suvi-lehden julkaisuaikataulusta. Kyselyn sulkeutumista odotellessa alettiin teorialähteiden pohjalta kehitellä suunnitelmaa aineiston käsittelemiseksi. Ohjeiden perusteella huomattiin, että analyysitavat olisi pitänyt miettiä ensin ja kysymykset suunnitella sen perusteella (Tuomi & Sarajärvi 2018, 77). Kirjoittaja oli suunnitellut kysymykset johdonmukaiseksi kokonaisuudeksi tulevaisuusajatteluun nojautuen sen perusteella, mitä asioita haluttiin vastaajien pohtivan. Laajempi ja kattavampi tietoperustan rakentaminen etukäteen olisi ollut hyödyksi aiheen rajaamiseksi ja kyselyn muotoilemiseksi. Kysymyksiä olisi voinut asettaa esimerkiksi Kansalaisareenan teettämään tutkimukseen pohjautuen, Sitran selvityksessä hahmottamien vaikuttajaprofiilien tai Yengin motivoitumistimantin perusteella, jolloin teorioita olisi voitu hyödyntää analyysissa enemmän. Todettiin, että kokemattomuuden seurauksena käsillä oli 70 vastauksen aineisto, ilman tarkkaa suunnitelmaa sen hyödyntämiseksi. Se ei kuitenkaan estänyt aineiston katsomista taustateorioita vasten. Suurin haaste tässä opinnäytetyössä oli aiheen rajaaminen. Tutkittava ilmiö on niin laaja ja moniulotteinen, että käsittelystä rajautui väkisininkin pois paljon oleellista. Tässäkin kohtaa tarkemmalla etukäteissuunnittelulla ja aiheen rajaamisella jostakin tietystä teoriasta käsin, olisi voinut tuottaa tiiviimmän kokonaisuuden.

Riittävän aineiston määrittäminen laadullisessa tutkimuksessa on vaikeaa ja vaihtelevaa, johtuen tutkimuksen empiirisestä luonteesta (mt., 97). Tässä opinnäytetyössä tehtyjen haastattelujen määrä on kolme. Opinnäytetyöt ovat tekijöidensä harjoitustöitä, jotka harvoin ovat tieteellisesti merkittäviä. Näin ollen niiden aineistojen kokoa ei tule pitää merkittävimpänä kriteerinä. On tyypillistä, että niiden laadullinen aineiston määrä on pääosin pientä. Siinä ei pyritä tilastollisesti yleistettävään tuloksiin vaan halutaan kuvata tiettyä ilmiötä tai ymmärtää sitä paremmin. Oleellisempaa on, että haastatteluun valitaan henkilöt harkiten ja perustellen. (Mt., 97–98.). Näin myös tässä työssä, haastateltavat pyrittiin valitsemaan niin, että he toisivat näkemystä tiettyihin kysymyksiin. Ottaen huomioon opinnäytetyön laajuus ja tarkoitus, haastattelujen määrä oli sopiva. Haastateltavien valinta onnistui hyvin ja heiltä saatiin hyvää tietoa hieman eri näkökulmista. Työn tietopohja pyrittiin keräämään riittävän kattavaksi ja siinä käytettiin mahdollisimman tuoreita lähteitä. Useat valituista teoksista oli kuvauksessaan osoitettu opetusaineistoksi ammattikorkeakouluille. Kaksi teoksista oli vertaisarvioituja.

12.3 Tilaajan arviointi

Tulosten pohdintaan ja johtopäätösten tekemiseen voi ottaa mukaan myös tilaajatahon. Samalla voidaan varmistua sisällön soveltuvuudesta julkaistavaksi. (Vilka 2021, 84.) Alustavia tuloksia on käyty Suvin ydintiimin kanssa läpi jo opinnäytetyön viimeistelyvaiheessa ja niitä on hyödynnetty tulevan kesäkiertueen suunnittelussa. Työn julkistamisen jälkeen järjestetään Aito Suvi yhdistyksen jäsenille tiedostustilaisuus työn tuloksista. Sen yhteydessä pyritään edistämään heidän mukaantottoansa vapaaehtoistoiminnan suunnitteluun. Sisältöä ja tulosten hyödyntämistä tullaan muutenkin pohtimaan yhdessä Suvin toimijoiden kanssa. Tilaajan arvion työstä antoi Suvi -hankkeen koordinaattori Marja-Liisa Suomalainen. Hänen mukaansa opinnäytetyö Vesienhoito on yhteistyötä - yhteisöllisyys paikallisessa vesienhoitotyössä Pälkäneellä on Pälkäneen vesienhoitotyön tulevaisuuden ja jatkon kannalta hyödyllinen. Opinnäytetyön eri osa-alueet käsiteltiin laajasti omina kokonaisuuksinaan ja niistä koottuja havaintoja yhdisteltiin taitavasti. Tilaajan näkökulmasta työlle asetetut tavoitteet saavutettiin kirkkaasti ja se tarjoaa useita uusia näkökulmia ja keinoja sekä toimintaehdotuksia parantamaan jo olemassa olevia toimintamalleja. Tilaaja oli mielissään opinnäytetyöntekijän sitoutuneisuudesta tehtävään, mikä näkyi hänen tiiviillä osallistumisellaan Suvi-hankkeen tilaisuuksiin ja toimintaan opinnäytetyötä tehdessään. Kirjoittaja on omaksunut hyvin tilaajan tarpeet ja antaa tilaajalle työsäännön konkreettisia esimerkkejä esitellessään yleistettävämpiä havaintoja aiheesta. Suomalainen kertoo työn ylittäneen sille asetetut odotukset monipuolisuudellaan ja sovellettavuudellaan. Havainnot on koottu selkeään ja helppolukaiseen muotoon, kuitenkin viitaten tutkimustuloksiin ja käyttäen alan terminologiaa asiantuntevasti. Opinnäytetyön tekijä palkattiin vetämään Suvi kesätiimiä kesällä 2023, mikä edistää havaintojen viemistä käytäntöön.

LÄHTEET

- Aito Suvi kannatusyhdistys 2022. Toimintasuunnitelma 2022. Viitattu 12.10.2022. <https://www.aitosuvi.fi/sites/vesistohanke/files/documents/Liite%204%20Toimintasuunnitelma%202022.pdf>
- Alhanen, Kai 2016. Dialogi demokratiassa. Helsinki: Gaudeamus.
- Dufva, Mikko & Grabtchak, Anna & Ikäheimo, Hannu-Pekka & Lähdemäki-Pekkinen, Jenna & Poussa, Liisa 2021. Vaikuta tulevaisuuteen. Haasta, kuvittele ja toimi. Sitran selvityksiä 174. Viitattu 7.1.2023. <https://www.sitra.fi/app/uploads/2021/01/vaikuta-tulevaisuuteen.pdf>
- ELY-keskus 2022. Pirkanmaan vesienhoidon toimenpideohjelma vuosille 2022–2027. Raportteja 12/2022. Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Viitattu 30.1.2023. https://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/184671/TPO_raportteja_12_2022_full.pdf?sequence=3&isAllowed=y
- Eräsaari, Leena 2017. Yhteisön paikka maailmassa. Teoksessa Sanna Väyrynen & Kaisa Kostamo-Pääkkö & Pekka Ojaniemi (toim.) Sosiaalityön yhteisöllisyyttä etsimässä. UNIPress, 35–52.
- Erätaukosäätiö 2022. Mikä erätauko? Viitattu 16.3.2023. <https://www.eratauko.fi/mika-eratauko/>
- Grönlund, Henrietta 2006. Nuoret aikuiset kirkon vapaaehtoistoiminnassa: Arvostukset, asenteet ja aktivointi. Teoksessa urbaani usko: Nuoret aikuiset, usko ja kirkko. Tampere: Kirkon tutkimuskeskus, 118–133.
- Halonen, Maria 2017. Ensimmäinen askel: Vapaaehtoistehtävien paketointi. Teoksessa Lari Karreinen, Maria Halonen & Meri Tennilä (toim.) 10 askelta parempaan vapaaehtoistoimintaan. Helsinki: Visio, 9–22.
- Halonen, Maria 2017b. Toinen askel: Aktiivisella jäsenhankinnalla lisää vapaaehtoistoimijoita. Teoksessa Lari Karreinen, Maria Halonen & Meri Tennilä (toim.) 10 askelta parempaan vapaaehtoistoimintaan. Helsinki: Visio, 23–33.
- Harju, Aaro 2005. Kansalaisyhteiskunta vapaaehtoistoiminnan innoittajana. Teoksessa Marianne Nylund & Anne Birgitta Yeung (toim.) Vapaaehtoistoiminta. Anti, arvot ja osallisuus. Tampere: Vastapaino, 58–80.
- Harju, Aaro 2020. Kansalaisyhteiskunnan keskeiset ominaispiirteet. Viitattu 15.12.2022. https://www.kansalaisyhteiskunta.fi/kansalaisyhteiskunta/kansalaisyhteiskunnan_keskeiset_ominaispiirteet
- Hautamäki Antti, 2005. Johdanto. Teoksessa Antti Hautamäki & Tommi Lehtonen & Juha Sihvola & Ilkka Tuomi & Heli Vaaranen & Soile Veijola Yhteisöllisyyden paluu. Helsinki: Gaudeamus, 7–13.
- Hietaniemi, Tuuli & Wartivaara, Anna 2019. Mikä meitä estää toimimasta ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi. Artikkelit 8.2.2019. Viitattu 7.1.2023. <https://www.sitra.fi/artikkelit/mika-meita-estaa-toimimasta-ilmastonmuutoksen-hillitsemiseksi/>

- Isola, Anna-Maria & Kaartinen, Heidi & Leemann, Lars & Lääperi, Rajja & Schneider, Taina & Valtari, Salla & Keto-Tokoi, Anna 2017. Mitä osallisuus on? Osallisuuden viitekehystä rakentamassa. Työpäperi 33/2017. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL). Viitattu 4.4.2023. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/135356/URN_ISBN_978-952-302-917-0.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Juholin, Elisa 2017. *Communicare!* : viestinnän tekijän käsikirja. Helsinki: Infor.
- Jylänki, Sanna 2015. Jäsenhankinnan opas yhdistyksille. Jyväskylä: Redesan Oy. Viitattu 11.4.2023. <https://www.redesan.fi/tuote/jasenhankinnan-opas-yhdistyksille/>
- Jyväskylän Yliopisto 2015. Vertaileva tutkimus. Viitattu 2.1.2023. <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/tutkimusstrategiat/vertaileva-tutkimus>
- Kananen, Jorma 2013. Case-tutkimus opinnäytetyönä. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisu 143. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.
- Kangaspunta, Seppo 2011. Traditionaalista yhteisöstä verkkoyhteisyyteen. Teoksessa Seppo Kangaspunta (toim.) *Yksilöllinen yhteisöllisyys. Avaimia yhteisöllisyyden muutoksen ymmärtämiseen*. Tampere: Tampere University Press, 15–34.
- Kansalaisareena 2023a. Tulevaisuuskatsaus 2023. Kohti tulevaisuuskestävämpää vapaaehtoistoimintaa. Uutinen. Julkaistu 4.5.2023. Viitattu 8.5.2023. <https://kansalaisareena.fi/tulevaisuuskatsaus-2023/>
- Kansalaisareena 2023b. Uutiskirje. Ajankohtaista Kohti tulevaa -hankkeesta 02/2023. Ei julkaistu.
- Karreinen, Lari 2017a. Kolmas askel: Vapaaehtoisten eri motivaatioiden huomiointi. Teoksessa Lari Karreinen, Maria Halonen & Meri Tennilä (toim.) *10 askelta parempaan vapaaehtoistoimintaan*. Helsinki: Visio, 34–41.
- Karreinen, Lari 2017b. Miten tehdä osallistavaa vapaaehtoistyönjohtamista käytännössä. Teoksessa Lari Karreinen, Maria Halonen & Meri Tennilä (toim.) *10 askelta parempaan vapaaehtoistoimintaan*. Helsinki: Visio, 142–146.
- Karreinen, Lari 2017c. Yhdeksäs askel: Vapaaehtoisten johtaminen. Teoksessa Lari Karreinen, Maria Halonen & Meri Tennilä (toim.) *10 askelta parempaan vapaaehtoistoimintaan*. Helsinki: Visio, 93–103.
- Katila, Taneli 2022. Facebook ja Instagram markkinoinnin tehokoulutus. Kurssimateriaali 14.11.2022. Ideal Digi Oy. Ei julkaistu.
- Kentauri 2023. Yksin, yhdessä, yhteisössä – järjestö- ja harrastustoiminta nuorten voimavarna -julkaisu. Artikkelit. Julkaistu 22.3.2023. Viitattu 11.5.2023. https://kentauri.fi/julkaisut_ja_tyokalu/yksin-yhdessa-yhteisossa/
- Kekkonen, Jukka 2008. Vertailevan tutkimuksen haasteita. Tieteessä tapahtuu 3–4/2008. Verkko-lehti. Helsinki: Tieteellisten seurain valtuuskunta. Viitattu 2.1.2023. <https://journal.fi/tt/article/view/482>

- Kiimigin-Jäälän vesienhoitoyhdistys 2015. Omatoimista vesienhoitoa Jälissä. Video. Viitattu 11.1.2023. <https://www.youtube.com/watch?v=O-SCo2ZYXkU&t=2s>
- Kiimigin-Jäälän vesienhoitoyhdistys 2021. Jäälän juhlapäivä 2021. Video. Julkaistu 6.9.2021. Viitattu 11.1.2023. <https://www.youtube.com/watch?v=vEs3ffuIQfg&t=1s>
- Kiimigin-Jäälän vesienhoitoyhdistys 2023. Liity jäseneksi. Viitattu 7.1.2023 <https://kiimigin-jaalinedet.net/liity-jaseneksi/>
- Kosonen, Mikko 2019. Unelmointi luo tulevaisuususkkoa. Sitran blogi. Julkaistu 13.11.2019. Viitattu 18.3.2023. <https://www.sitra.fi/blogit/unelmointi-luo-tulevaisuususkkoa/>
- Kuntaliitto 2017. Toimiva kunta. Hyvinvointia! Sivistystä! Elinvoimaa! Helsinki: Suomen Kuntaliitto.
- Kuuluvainen, Salla 2015. Vapaaehtoistyön johtaminen. Helsinki: Sivistysliitto Kansalaisfoorumi SKAF ry.
- Lehtonen, Pauliina 2011. Kylä kaupungissa. Yhteisö kansalaisvaikuttamisen välineenä. Teoksessa Seppo Kangaspunta (toim.) Yksilöllinen yhteisöllisyys. Avaimia yhteisöllisyyden muutoksen ymmärtämiseen. Tampere: Tampere University Press, 197–244.
- Lehtoranta, Virpi & Seppälä, Elina & Martinmäki, Kati & Sarvilinna, Auri 2013. Asukkaiden näkemykset ja halukkuus osallistua Kalimenjoenvaluma-alueella. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 18/2013. Ei julkaistu.
- Martela, Frank 2015. Valonöörit. Sisäisen motivaation käsikirja. Seitsemäs painos. Helsinki: Gummerus Kustannus Oy.
- Martela, Frank 2020. Joulukuusi vs. Koronavirus – Miten viranomaisien tulisi viestiä joulukuusia koskevista rajoituksista omaehtoisella motivaatiolla vahvistavalla tavalla? Blogikirjoitus. 18.12.2020. Viitattu 4.4.2023. <https://frankmartela.fi/2020/12/18/joulukuusi-vs-koronavirus-miten-viranomaisien-tulisi-vestia-joulukuusia-koskevistä-rajoituksista-omaehtoisella-motivaatiolla-vahvistavalla-tavalla/>
- Nivala, Elina & Ryynänen Sanna 2013. Kohti sosiaalipedagogista osallisuuden ideaalia. Teoksessa Hämäläinen, J. 2013. Sosiaalipedagoginen aikakauskirja: Vuosikirja 2013: 14. vuosikerta. Kuopio: Suomen sosiaalipedagoginen seura ry, 9–41.
- Nuorisobarometri, 2021. Kiilakoski, Tomi (toim.) Kestävää tekoa. Nuorisobarometri 2021. Valtion nuorisoneuvosto, Nuorisotutkimusseura/Nuorisotutkimusverkosto, Opetus- ja kulttuuriministeriö julkaisuja. Viitattu 12.4.2023. <https://tietoanuorista.fi/wp-content/uploads/2022/03/nuorisobarometri-2021-web.pdf>
- Nylund, Marianne & Yeung, Anne Birgitta 2005. Vapaaehtoisuuden anti, arvot ja osallisuus murroksessa. Teoksessa Marianne Nylund & Anne Birgitta Yeung (toim.) Vapaaehtoistointi. Anti, arvot ja osallisuus. Tampere: Vastapaino, 13–38.
- Oikeusministeriö 2005. Kohti aktiivista kansalaisuutta Kansalaisyhteiskunta 2006 -toimikunnan raportti. Julkaisu 2005:14. Julkaistu 24.11.2005. Helsinki: Oikeusministeriö. Viitattu 13.1.2023. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/75819>

- Ojajarvi, Anni & Tuomisto, Topias & Olkkonen, Jussi & Tikkanen, Saana 2020. Suomalaiset kansalaisvaikuttajina: Kuinka edistää osallisuutta ja osallistumista 2020-luvulla? Sitran selvityksiä 166. Viitattu 7.1.2023. <https://www.sitra.fi/app/uploads/2020/03/suomalaiset-kansalaisvaikuttajina.pdf>
- Pajula, Elina 2014. Tositarinoita osallisuudesta. Teoksessa Arja Jämsen & Anne Pyykkönen, 2014. Osallisuuden jäljillä. Joensuu: Pohjois-Karjalan Sosiaaliturvayhdistys ry, 11–21. Viitattu 11.4.2023. <https://www.pksotu.fi/pksotu/wp-content/uploads/2018/02/oSallisuuden-j%C3%A4ljill%C3%A4-verkkoversio-pakattuna-16052014.pdf>
- Pohjola, Anneli 2017. Yhteisöt ja yhteisöllisyys monimuotoisena ilmiönä. Teoksessa Sanna Väyrynen & Kaisa Kostamo-Pääkkö & Pekka Ojaniemi (toim.) Sosiaalityön yhteisöllisyyttä etsimässä. Helsinki: UNIPress, 15–34.
- Poussa, Liisa & Lähdemäki-Pekkinen, Jenna & Ikäheimo, Hannu-Pekka & Dufva, Mikko 2021a. Tulevaisuustajuus. Työpajamenetelmä toisenlaisten tulevaisuuksien rakentamiseen. 4. uudistettu painos. Sitran selvityksiä 173.
- PSS 2022a. Liity jäseneksi. Viitattu 7.12.2022. https://www.pidasaaristosiistina.fi/tietoa_meista/liity_jaseneksi
- PSS 2022b. Siisti Biitsi. Viitattu 28.12.2022. <https://www.siistibiitsi.fi>
- PSS 2023. Pidä Saaristo Siistinä. Tietoa meistä. Viitattu 3.2.2023. https://www.pidasaaristosiistina.fi/tietoa_meista
- Pyykkönen, Anne 2014. Oivalluksesta osallisuuteen – Sallin matkassa. Teoksessa Arja Jämsen & Anne Pyykkönen, 2014. Osallisuuden jäljillä. Joensuu: Pohjois-Karjalan Sosiaaliturvayhdistys ry, 22–32. Viitattu 11.4.2023. <https://www.pksotu.fi/pksotu/wp-content/uploads/2018/02/oSallisuuden-j%C3%A4ljill%C3%A4-verkkoversio-pakattuna-16052014.pdf>
- Pälkäneen kunta, 2023. Tietoa Pälkäneestä. Viitattu 7.1.2023. <https://www.palkane.fi/kunta-ja-hallinto/tietoa-palkaneesta>
- Rahkonen, Juho 2021. Vapaaehtoistyön tekeminen Suomessa. Tutkimusraportti 18.5.2021. Taloustutkimus Oy. Viitattu 6.1.2023. https://kansalaisareena.fi/wp-content/uploads/2021/05/Vapaaehtoisty%C3%B6_tutkimusraportti_2021.pdf
- Rope, Timo & Kettunen, Sampo 2012. Halujohtaminen. Helsinki: Helsingin seudun kauppamari.
- Roth, Pia-Christina & Saarenpää Jari, 2020. Sudenpentujen käsikirja esimiehille. Vuorovaikutustaidot ja sosiaaliset tunteet työelämässä. Helsinki: Basama Books.
- Saari, Kari & Lötjönen, Kirsi, 2021. Mitkä keinot vaikuttavat ympäristö- ja ilmastoasioissa? Nuorten vaikuttamiskeinojen orientaatiotyypit ja niiden erityispiirteet. Tieteellinen artikkeli. Teoksessa Tomi Kiilakoski (toim.) Kestävää tekoa. Nuorisobarometri 2021. Valtion nuorisoneuvosto, Nuorisotutkimusseura/Nuorisotutkimusverkosto, Opetus- ja kulttuuriministeriö julkaisuja. 117–135. Viitattu 12.4.2023. <https://tietoanuorista.fi/wp-content/uploads/2022/03/nuorisobarometri-2021-web.pdf>
- Salonen Kirsi, 2020. Kokonaisvaltainen luontokokemus hyvinvoinnin tukena. Tampereen yliopisto. Viitattu 25.1.2023. <https://trepo.tuni.fi/handle/10024/121602>

- Schönach, Paula 2021. Tuhansien vesien maa. Teoksessa Esa Ruuskanen & Paula Schönach & Kari Väyrynen (toim.) Suomen ympäristöhistoria 1700-luvulta nykyaikaan. Tampere: Vastapaino, 105–149.
- Sauri, Pekka 2017. Vapaaehtoisen uupumus. Teoksessa Lari Karreinen, Maria Halonen & Meri Tennilä (toim.) 10 askelta parempaan vapaaehtoistoimintaan. Helsinki: Visio, 114–117.
- SLL 2022. Vapaaehtoiseksi. Viitattu 12.4.2023. <https://www.sll.fi/tule-mukaan/vapaaehtoiseksi/>
- Straw, Julie & Scullard, Mark & Kukkonen, Susie & Davis, Barry 2015. The Work of Leaders. Johtamisen parhaat käytännöt. Miten visio, sitoutuminen ja toteutus muuttavat tapasi johtaa. Suom. Merja Pitkänen. Hämeenlinna: Päivä Osakeyhtiö.
- Suomi.fi 2023. Vapaaehtoistyö. Viitattu 11.4.2023. <https://www.suomi.fi/kansalaiselle/oikeudet-ja-velvollisuudet/perusoikeudet-ja-vaikuttaminen/opus/vapaaehtoistyö>
- Suvi 2022a. Aito Suvi kannatusyhdistys. Tietoikkuna. Suvi. Nuorten virta – Pälkäneen nuorten ympäristökasvatushankkeen julkaisu. Julkaistu 16.11.2022, 2. Viitattu 10.4.2023. https://extra.epaper.fi/lehti/sydan-hameen-lehti-liitteet/_read/16.11.2022/326385.html
- Suvi 2022b. Kaikki 10–13-vuotiaat pälkäneläiset pääsivät tutkimaan kotirantaansa. Artikkel. Suvi, Nuorten virta – Pälkäneen nuorten ympäristökasvatushankkeen julkaisu. Julkaistu 16.11.2022, 24. Viitattu 10.4.2023. https://extra.epaper.fi/lehti/sydan-hameen-lehti-liitteet/_read/16.11.2022/326385.html
- Suvi 2022c. Nuoret levittävät vesitietoa kesätyönään. Artikkel. Suvi, Nuorten virta – Pälkäneen nuorten ympäristökasvatushankkeen julkaisu. Julkaistu 16.11.2022, 22–23. Viitattu 10.4.2023. https://extra.epaper.fi/lehti/sydan-hameen-lehti-liitteet/_read/16.11.2022/326385.html
- Suvi 2022d. Nuorten virta -hanke. Tietoikkuna. Suvi. Nuorten virta – Pälkäneen nuorten ympäristökasvatushankkeen julkaisu. Julkaistu 16.11.2022, 2. Viitattu 10.4.2023. https://extra.epaper.fi/lehti/sydan-hameen-lehti-liitteet/_read/16.11.2022/326385.html
- Suvi 2022e. Puhtaat vedet lisäävät Pälkäneen elinvoimaa. Artikkel. Suvi, Nuorten virta – Pälkäneen nuorten ympäristökasvatushankkeen julkaisu. Julkaistu 16.11.2022, 15. Viitattu 10.4.2023. https://extra.epaper.fi/lehti/sydan-hameen-lehti-liitteet/_read/16.11.2022/326385.html
- Suvi 2022f. Puhtaat vedet tuovat elinvoimaa. Pääkirjoitus. Suvi. Nuorten virta – Pälkäneen nuorten ympäristökasvatushankkeen julkaisu. Julkaistu 16.11.2022, 2. Viitattu 10.4.2023. https://extra.epaper.fi/lehti/sydan-hameen-lehti-liitteet/_read/16.11.2022/326385.html
- Suvi 2022g. Suvi-hanke. Tietoikkuna. Suvi. Nuorten virta – Pälkäneen nuorten ympäristökasvatushankkeen julkaisu. Julkaistu 16.11.2022, 2. Viitattu 10.4.2023. https://extra.epaper.fi/lehti/sydan-hameen-lehti-liitteet/_read/16.11.2022/326385.html
- Suvi 2022h. Uhkaako Pälkänevesi rehevöityä? Artikkel. Suvi. Nuorten virta – Pälkäneen nuorten ympäristökasvatushankkeen julkaisu. Julkaistu 16.11.2022, 10. Viitattu 10.4.2023. https://extra.epaper.fi/lehti/sydan-hameen-lehti-liitteet/_read/16.11.2022/326385.html
- Sydän-Hämeen Lehti 2023. Mediakortit. Viitattu 2.2.2023. <https://shl.fi/mainostajalle/mediakortit/>

- Särkelä-Kukko, Mona 2014. Osallisuuden eriarvoisuus ja eriarvoistuminen. Mistä puhumme, kun puhumme osallisuudesta Teoksessa Arja Jämsen & Anne Pyykkönen, 2014. Osallisuuden jäljillä. Joensuu: Pohjois-Karjalan Sosiaaliturvayhdistys ry, 34–49. Viitattu 11.4.2023. <https://www.pksotu.fi/pksotu/wp-content/uploads/2018/02/oSallisuuden-j%C3%A4ljill%C3%A4-verkkoversio-pakattuna-16052014.pdf>
- Tennilä, Meri 2017. 10 askelta parempaan vapaaehtoistoimintaan. Teoksessa Lari Karreinen, Maria Halonen & Meri Tennilä (toim.) 10 askelta parempaan vapaaehtoistoimintaan. Helsinki: Visio, 5–10.
- Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Uudistettu laitos. Helsinki: Tammi.
- Vilka, Hanna 2021. 5. päivitetty painos. Tutki ja kehitä. Jyväskylä: PS-Kustannus.
- Virho 2022a. Virtavedet 2022: toimintamme tänä vuonna! Viitattu 9.12.2022 <https://virho.fi/virtavedet-2022-toimintamme-tana-vuonna/>
- Virho 2022b. Vapaaehtoista virtavesien kunnostus- ja kalastonhoitotyötä vuodesta 1990. Viitattu 9.12.2022. <https://virho.fi/historia/>
- Virho 2022c. Talkookalenteri 2022. Viitattu 9.12.2022 <https://virho.fi/talkookalenteri-2022/>
- Virho 2022d. Videot. Viitattu 9.12.2022 <https://virho.fi/videot/>
- Virho 2022e. Jäseneksi. Viitattu 9.12.2022 <https://virho.fi/jaseneksi/>
- Vuokko, Pirjo 2010. Nonprofit organisaatioiden markkinointi. Helsinki: WSOYpro Oy
- Xamk 2023. Muotoilija (AMK) Palvelumuotoilu. Viitattu 4.4.2023. <https://www.xamk.fi/koulutukset/muotoilija-amk-palvelumuotoilu/>
- Yeung, Anne Birgitta 2005a. Tutkimustyökaluja vapaaehtoismotivaation mysteeriin. Teoksessa Marianne Nylund & Anne Birgitta Yeung (toim.) Vapaaehtoistoiminta. Anti, arvot ja osallisuus. Tampere: Vastapaino, 83–103.
- Yeung, Anne Birgitta 2005b. Vapaaehtoistoinnin timantti. Miten mallintaa motivaatiota? Teoksessa Marianne Nylund & Anne Birgitta Yeung (toim.) Vapaaehtoistoiminta. Anti, arvot ja osallisuus. Tampere: Vastapaino, 104–125.
- Ylisaukko-oja, Birger 2021. Vesienhoidon kansallinen ikoni. Kiimingin-Jäälin Vesienhoitoyhdistys 10 vuotta. Jääli: Kiimingin-Jäälin vesienhoitoyhdistys.
- Ympäristöministeriö 2023a. Luonnon monimuotoisuus ja luonnonsuojelu. Viitattu 2.2.2023. <https://ym.fi/luonnon-monimuotoisuus-ja-luonnonsuojelu>
- Ympäristöministeriö 2023b. Vesien- ja mertensuojelu. Viitattu 2.2.2023. <https://ym.fi/vesien-ja-mertensuojelu>

HAASTATTELUT

Kaikki haastattelut on tehnyt Hanna Alanen

Kaski, Aija 2022. Pidä Saaristo Siistinä ry, toiminnanjohtaja. Teams, 15.12.2022.

Simola, Jouni 2022. Virtavesien hoitoyhdistys ry, puheenjohtaja. Teams, 28.12.2022

Ylisaukko-oja, Birger 2023. Kiimingin-Jäälän vesienhoitoyhdistys ry, sihteeri. Teams, 9.1.2023.

LIITTEET

Opinnäytetyö Pälkäneen hyväksi, lehtiartikkeli, Suvi-lehti

Kysely Pälkäneen vesistä kiinnostuneille, kyselylomake

Muihin vesistötoimijoihin vertaaminen, haastattelukysymykset

Opinnäytetyö Pälkäneen hyväksi

– Meillä opinnäytetyön tulee pohjautua työelämän todelliseen tarpeeseen ja halusin sen olevan hyödyllinen myös Pälkäneelle, Humanistisessa ammattikorkeakoulussa opiskeleva **Hanna Alanen** kertoo.

Hänen tavoitteenaan on suorittaa yhteisöpedagogin ammattitutkinto keväällä 2023.

– Olen koko ikäni toiminut erilaisten ryhmien parissa ja tutkimuksen avulla parannan työlistymismahdollisuuksiani.

Pälkäneelle vuonna 2019 muuttanut Alanen on kotiutunut hyvin harrastustensa eli retkeilyn, käsitöiden ja yhdistystoiminnan kautta. Hän on jo aktiivinen toimija monissa pälkäneläisissä yhdistyksissä ja verkostoissa.

Vesienhoidosta tuli opinnäytetyön viitekehys, kun Alanen etsiskeli aihetta ääneen Suvi-hankkeen aktiivien kuullen. Yhteyksiä eri tahoihin oli syntynyt syventä-

Vesistökysele osoitteessa www.aitosuvi.fi/vesistokysely aukeaa myös QR-koodilla.

vässä työharjoittelussa yrittäjähdistysten käynnistämässä Yhteinen Pälkäne -hankkeessa.

Vesienhoito vaatii yhteisöllisyyttä

– Vaikka vesienhoito ei lähtökohtaisesti ole yhteisöpedagogin toimialaa, ihmisten osallistaminen yhteisvastuullisesti liittyy siihen hyvin olennaisesti, Hanna

Alanen sanoo.

Syksyn mittaan Suvi-hankkeen toimintaan tutustuessaan hän on ymmärtänyt, että vesienhoitoon tarvitaan laajaa osallistumista.

– Tämä luo myönteisen asenneilmapiirin ja yhteisen tahtotilan sekä vahvistaa kunnostustoimissa tarvittavaa omarahoituspohjaa.

Opinnäytetyönsä teoriapohjaksi Alanen hakee malliesimerkkejä muista vapaaehtoisuuteen ja varainhankintaan tähtäävistä hankkeista. Yksi esimerkki tulee olemaan Pidä Saaristo Siistinä ry. Menetelminä ovat verkkokysely, haastattelut sekä osallistuva havainnointi.

– Avainsanoja ovat kansalaisaktiivisuus, toimivan yhteisön edellytykset, tulevaisuusajattelu sekä tietoisuuden kehittyminen ja sen vaikutus toimintaan.

Toiveena paljon vastauksia kyselyyn

Hanna Alasen opinnäytetyössä vastaukset kerätään nimettöminä. Tämän toivotaan madaltavan kynnystä osallistua kyselyyn.

– Vastaaminen vie aikaa noin 10 minuuttia. Toivottavasti mahdollisimman moni vastaa, jotta saan riittävästi aineistoa opinnäytetyön tekemiseen.

Kyselyn tarkoituksena on tiedon keruun lisäksi havahduttaa toimintaan.

– On tärkeää saada laaja joukko ihmisiä mukaan toimimaan yhteisen elinympäristömme puolesta. Yhdessä voimme onnistua ja säilyttää puhtaat vesistöt myös jälkipolville.

Opinnäytetyössä käytettävät vastaukset tulee täyttää vuoden 2022 loppuun mennessä. Opinnäytetyö valmistuu helmikuussa. Verkkokysely pysyy kuitenkin avoimena kesän 2023 ajan, jolloin Suvi-hanke kerää lisää tietoa.

■ **Lisätietoja** kyselystä ja tutkimuksesta: Hanna Alanen, hanna.alanen@humak.fi tai 044 3634 751.

Hanna Alanen tekee opinnäytetyönsä paikallisten ja kausiasukkaiden osallistumishalukkuudesta Pälkäneen järvien hoitoon.

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

Kysely Pälkäneen vesistä kiinnostuneille

Tämän kyselyn tarkoituksena on kerätä tietoa Suvi-hankkeen käyttöön ja sitä kautta edistää vesienhoitoa Pälkäneellä. Kyselyn vastaukset tallentuvat anonymyineinä ja niitä käytetään Hanna Alasen opinnäytetyön aineistona.

Taustatietokysymykset

Taustatietojen avulla selvitetään niiden yhteyttä mielipiteisiin ja toimintaa suunnataan sen perusteella.

1. Sukupuolesi

- Nainen
- Mies
- Muu
- En halua kertoa

2. Oletko iältäsi?

- Alle 25-vuotta
- 26–50-vuotias
- 51–75-vuotias
- Yli 75-vuotias

3. Kotikuntasi on

- Pälkäne
- Kangasala
- Valkeakoski
- Tampere
- Helsinki
- Joku muu, mikä?

4. Missä roolissa vastaat tähän kyselyyn? Valitse kaikki sinua koskevat vaihtoehdot.

- Pälkäneläinen
- Pälkäneen kausiasukas
- Kangasalalainen
- Kangasalan kausiasukas
- Joku muu yhteys alueeseen, mikä?

Kysymys 5 avautui vain henkilöille, jotka kysymyksessä 4 merkitsivät olevansa pälkäneläisiä tai pälkäneläisiä kausiasukkaita.

5. Minkä kylän asukas tai kausiasukas olet?

6. Valitse kaikki vaihtoehdot, jotka kuvaavat sinua ja rooliasi tällä alueella.

- Harjoitan maanviljelyä Pälkäneellä tai sen järvien vaikutusalueella
- Harjoitan metsätaloutta Pälkäneellä tai sen järvien vaikutusalueella
- Omistan maa-alueen laskuojan varrella tai sen läheisellä vaikutusalueella
- Olen Pälkäneen ranta-asukas (vakituinen tai mökkiläinen)
- Olen aktiivinen vesialueiden käyttäjä
- Ei mikään näistä

7. Arvioi koskevatko seuraavat toiminnot elämäsi erittäin paljon tai ei lainkaan

	Erittäin paljon	Paljon	Vähän	Erittäin vähän	En ollenkaan
Liikun vesillä (veneily, melonta yms.)					
Uin luonnonvesissä					
Katselen mielelläni vesistömaisemia					
Ulkoilen vesistöjen rannoilla					
Ulkoilen jäällä					
Kalastan					
Metsästään vesilintuja					

8. Kuinka paljon koet tietäväsi vesien tilasta ja hoidosta? Valitse tilannettasi parhaiten kuvaava vaihtoehto.

- En tiedä asiasta vielä mitään
- Olen saanut tietoa tiedostusvälineistä tai muulla tavoin
- Olen perehtynyt vesienhoitoon jonkin verran esimerkiksi seuraamalla jotain tiettyä vesistöhanketta tai yhdistystä
- Toimin aktiivisesti järvien hyväksi

9. Mikä on saanut sinut kiinnostumaan vesien tilasta? Valitse kaikki ne vaihtoehdot, jotka kuvaavat tilannettasi.

- Järvien muutoksista herännyt huoli (esimerkiksi sinileväkukintojen lisääntyminen)
- Median kautta saamani tieto
- Yleinen huoli ympäristöstä
- Yleinen kiinnostus luontoa kohtaan
- Halusin lähinnä vastata kyselyyn

Järvien tila ja tulevaisuus

Tässä osioissa kartoitetaan näkemyksiäsi Pälkäneen järvien nykytilanteesta, niiden kehityksen suunnasta ja pohditaan mahdollisia tulevaisuuden tilanteita, niihin vaikuttavia asioita ja seurouksia.

10. Millaisia mielikuvia sinulla on Pälkäneen järvistä? Valitse se vaihtoehto, joka parhaiten kuvaa mielipidettäsi.

	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Täysin eri mieltä	En osaa sanoa
Pälkäneellä on viihtyisät ranta-alueet					
Järvet ovat puhtaita					
Järvimaisemat ovat kauniita					
Uintimahdollisuudet ovat hyvät					
Veneilymahdollisuudet ovat hyvät					
Melontamahdollisuudet ovat hyvät					
Rantautumis/taukopaikat ovat hyvät					
Pälkäneellä on hyvät kala- ja rapuvedet					

11. Minkä järven osalta enimmäkseen vastasit edelliseen kysymykseen?

12. Miten arvioit kyseisen vesialueen kehitystä?

Parantunut merkittävästi

--	--	--	--	--	--

Huonontunut merkittävästi

13. Kuinka pitkään olet seurannut kyseisen vesialueen kehitystä? Anna vastaus vuosissa.

Mitä jos? Käännetään katseet vuoteen 2052. Mietitään hetki vaihtoehtoisia tulevaisuuksia kolmenkymmen vuoden päähän. Kuvittele mielessäsi alla kuvattu tilanne ja vastaa sen mukaan millaisia ajatuksia ja tunteita sinussa herää.

Vaihtoehto 1.

Hajakuormitukseen ja järvien rehevöitymiseen ei ole aktiivisesti puututtu. Oman koti-/lempijärven i tilanne on vuosien mittaan hiljalleen heikentynyt. Jälkipolvet eivät pysty nauttimaan puhtaista vesistä kuten minä nuorempana.

14. Millaisia ajatuksia ja tunteita sinulla herää tilanteesta (vaihtoehto 1), kuvaa omin sanoin.

15. Paljonko olisit itse valmis maksamaan tilanteessa, jossa kotijärvesi/lempijärvesi tila on merkittävästi heikentynyt, jotta se saataisiin palautettua ennalleen?

Vaihtoehto 2.

Vesienhoito on vuosien varrella edennyt useissa kohteissa. Laskuojien varsille on rakennettu esimerkiksi ravinteita pidättäviä kosteikoita ja tulvatasanteita. Ne ovat vaatineet yhteistyötä ja maanomistajia, jotka ovat luovuttaneet vajaatuottoisia maita rakenteita varten. Monet heistä ovat itsekkin hyötäneet toimenpiteistä esimerkiksi märkien peltojen kuivettua ja muututtua siten viljelykelpoisiksi. Oma koti-/lempijärveni on pysynyt puhtaana ja voin edelleen hyödyntää sitä virkistyskäytössä.

16. Millaisia ajatuksia ja tunteita sinulla herää tilanteesta (vaihtoehto 2), kuvaa omin sanoin.

Järvien rehevöitymisen estäminen on huomattavasti helpompaa ja edullisempaa kuin rehevöityneen järven elvytys. Tutkimusten mukaan järveä nuhraavaa kuormitusta syntyy nykyisin erityisesti hajakuormituksena pelloilta ja metsistä. Jotta esimerkiksi Pälkäneveden tila saadaan pysymään nykyisellään, on tuota hajakuormitustapystyttävä vähentämään kolmanneksella lähivuosien aikana.

Kunnostustoimissa ratkaisevassa asemassa ovat maanomistajat, sillä vesienhoito vaatii monenlaisten toimenpiteiden tekemistä laskuojien varsilla. Kunnostukseen on saatavissa hyvin yhteiskunnan tukea. Lisäksi tarvitaan varoja omarahoitusosuuksia varten.

17. Kuinka paljon olisit valmis sijoittamaan vuosittain seuraavien viiden vuoden aikana, jotta Pälkäneen järvien rehevöityminen saataisiin pysäytettyä?

- 0–50 €
- 50–100 €
- 100–200 €
- Enemmän kuin 200 €

Vesienhoito Pälkäneellä

Tässä osiossa kartoitetaan vesienhoitoon liittyviä mielipiteitä, sekä osallistumishalukkuuteen vaikuttavia tekijöitä.

18. Millaisia ajatuksia sinulla on vesien hoidosta?

	Täysin samaa mieltä	Osittain samaa mieltä	En samaa, enkä eri mieltä	Osittain eri mieltä	Täysin eri mieltä
Pälkäneen järvet kaipaavat hoitotoimenpiteitä					
On tärkeää säilyttää vesialueet vähintään nykyisessä kunnossa jälkipolville					
Vesienhoidolla voidaan edistää luonnon monimuotoisuutta					
Vesienhoito kuuluu kaikille					
Toimeen on ryhdyttävä nyt					

19. ”Pälkäneen malli” on paikallinen toimintamalli, jossa Suvi-hanke tarjoaa apua ja rahoitusta vesienkunnostushankkeisiin. Onko sinulle Pälkäneen malli tuttu?

- Kyllä
- Jonkin verran
- Ei

20. Paljonko seuraavat asiat vaikuttavat halukkuuteesi osallistua vesienhoitoon?

	Erittäin paljon	Paljon	Vähän	Erittäin vähän	En osaa sanoa
Itselle syntyvät kustannukset					
Itselle saatu hyöty					
Järven virkistysarvon säilyttäminen					
Luonnon monimuotoisuuden edistäminen					
Puhtaiden vesien säilyminen jälkipolville					
Pälkäneen elinvoiman turvaaminen					
Suvi-hankkeen tarjoama apu					
Yhteisöllisyyttä lisäävä yhteistyö					
Kalakannan hoito					

21. Voit täydentää vastaustasi omin sanoin

22. Millaista panostusta itse olisit valmis antamaan vesienhoidon hyväksi?

Oma käytännön työpanos
 Työkoneiden lainaaminen
 Taloudellinen tuki
 Myönteisen asenneilmapiirin edistäminen
 Muu vapaaehtoistyö (esim. tiedotus)
 Tapahtumien järjestäminen
 Muu, mikä?

23. Voit täydentää vastaustasi omin sanoin.

Kysymykset 24 ja 25 näkyivät vain niille vastaajille, jotka olivat merkinneet kysymyksessä 6 kohdan ”omistan maa-alueen laskuajan varrella tai sen välittömässä läheisellä vaikutusalueella”.

24. Valitse mielipidettäsi parhaiten kuvaava vaihtoehto. Kuinka paljon seuraavat asiat vaikuttavat halukkuuteesi edistää vesienhoitotoimenpiteiden käynnistämistä omilla maillasi?

	Erittäin paljon	Melko paljon	Melko vähän	Erittäin vähän	Ei yhtään
Itseltäni tarvittava ajankäytöllinen panostus					
Itseltäni tarvittava taloudellinen investointi					
Hankkeelta saatava avun määrä					
Vesienhoitoon sopivan maa-alan olemassaolo					
Kiinteistön arvon nousu					
Itselle saatava hyöty					
Luonnon monimuotoisuuden edistäminen					
Maisemalliset tekijät					

25. Voit täydentää vastaustasi omin sanoin.

Vesienhoidon tulevaisuus Pälkäneellä ja Aito Suvi -kannatusyhdistys

Onneksi tulevaisuuteen voi vaikuttaa, mutta se vaatii tekoja ja toimintaa. Myös sinä voit olla muutoksentekejä! Aito Suvi -kannatusyhdistys on perustettu jatkamaan vesienhoitotyötä Pälkäneellä Suvi-hankkeen päätyttyä. Sen keräämät jäsenmaksut käytetään vesienhoitotoimenpiteiden omarahoitusosuuksiin. Tämän osion tarkoituksena on kartoittaa kiinnostusta Aito Suvi -kannatusyhdistystä kohtaan.

26. Mitä toivot Aito Suvi -kannatusyhdistyksen tekevän? Valitse kaikki sinua kiinnostavat vaihtoehdot.

- Tiedottaminen
- Koulutuksien järjestäminen
- Kunnostushankkeiden johtaminen
- Talkoiden järjestäminen
- Rahoituksen hankkiminen
- Jotain muuta, mitä? _____

27. Voitko kuvitella liittyväsi Aito Suvi -kannatusyhdistyksen jäseneksi?

- Kyllä
- Ehkä
- En
- Olen jo jäsen

28. Mikä olisi sinulle helpoin tapa tukea Aito Suvi -kannatusyhdistystä? Valitse kaikki sinua kiinnostavat vaihtoehdot.

- Henkilöjäsenyys
- Perhejäsenyys/talousjäsenyys
- Yritysjäsenyys
- Yhteisöjäsenyys
- Kertaluonteinen tukimaksu
- Kuukausilahjoitus
- Tuote, jonka tuotto käytetään toimintaan
- Muu, mikä?

29. Halutessasi voit tässä täydentää tai kommentoida antamaasi vastausta.

30. Mikäli edistäisit hoitotoimia esimerkiksi kuukausilahjoittajana, mitkä seuraavista kannustimista olisi sinulle mieluisia?

	Erittäin paljon	Melko paljon	Melko vähän	Erittäin vähän	Ei yhtään
Säännölliset uutiskirjeet hankkeiden etenemisestä ja varojen käytöstä					
Tulostettava kunniakirja tai sertifikaatti osallistumisestasi					
Tarra tai muu merkki kiinnitettäväksi esimerkiksi mökin seinään					
Yhteisölliset tapahtumat teeman ympärillä					
Osallistumismahdollisuus aiheeseen liittyviin koulutustilaisuuksiin					
Mahdollisuus osallistua konkreettiseen talkootoimintaan					
Näkyvyys tukijalistalla yhdistyksen www-sivustolla					
Näkyvyys muussa yhdistyksen tuottamassa materiaalissa tai tilaisuuksissa					
Toimintani merkityksellisyys					

31. Halutessasi voit tässä täydentää tai kommentoida antamaasi vastausta

32. Vapaa sana

Haastattelukysymykset / PSS

Jäsenyys

Miten tavoitatte uusia jäseniä?

Mikä on merkittävin syy liittyä jäseneksenne?

Ovatko jäsenet tyypillisesti pitkäaikaisia?

Kuinka paljon jäsenistöstä on ”vain kannattavia”, eli eivät osallistu toimintaan muuten kuin maksamalla jäsenmaksun?

Millainen ikäjakauma jäsenistössänne on?

Jäsenmaksun nosto 35 -> 50 €. Miten päädyitte tähän ratkaisuun?

Uusi edullisempi nuorisojäsenyys, 25 €. Miten päädyitte tähän?

Jäsenedut. Mitkä jäseneduista ovat houkuttelevimpia tai käytetyimpiä?

Millainen on Roope-tarran merkitys jäsenille? Kuinka usein se kiinnitetään näkyville?

Lahjoitukset

Miten tavoitatte lahjoittajat?

Ovatko lahjoittajat eri henkilöitä kuin jäsenenne?

Miksi vaihtoehtoja on niin paljon?

Mikä on tyypillinen lahjoitussumma ja maksutapa?

Ovatko muut lahjoitusmuodot, kuten merkkipäivä ja muistolahjoitus kovassa käytössä?

Liittyvätkö monet lahjoittajat uutiskirjelistalle?

Yritys- ja oppilaitosyhteistyö

Millaista yritys- ja oppilaitosyhteistyötä te teette?

Vapaaehtoistyö/talkootoiminta

Toimiiko teillä vapaaehtoisia aktiiveja? Siisti Biitsi -rantojensiivoustalkoo-ohjelma mahdollistaa talkoot, onko muita keinoja ihmiselle, joka haluaa osallistua konkreettiseen toimintaan?